

**PRIMĂRIA ORAȘULUI
TARACLIA**

Aprobat prin

Decizia Consiliului Local al Orașului Taracia

No ____/____ din ____

Primar – Veaceslav Lupov

PLANUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A ORAȘULUI TARACLIA 2023-2028

Executant:

Compania „Succes Consulting” SRL
Republica Moldova, mun. Chișinău,

Iunie 2023

CUPRINS

ABREVIERI.....	5
INTRODUCERE	6
1. CADRUL GENERAL AL PLANULUI STRATEGIC	9
1.1. VIZIUNEA	9
1.2. MISIUNEA	9
1.3. VALORILE PLANULUI STRATEGIC	9
1.4. OBIECTIVELE PLANULUI STRATEGIC	10
2. PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL LOCALITĂȚII.....	13
2.1. DATE GENERALE.....	13
2.2. INFRASTRUCTURA DE UTILITĂȚI PUBLICE.....	18
2.2.1. Alimentarea cu energie electrică, iluminat stradal.....	18
2.2.2. Alimentarea cu apă	18
2.2.3. Canalizare	18
2.2.4. Managementul deșeurilor.....	19
2.2.5. Alimentarea cu gaze naturale.....	19
2.2.6. Alimentarea cu căldură	19
2.2.7. Telecomunicații.....	19
2.2.8. Rețeaua de drumuri	20
2.2.9. Fondul locativ	21
2.3. CAPACITATEA INSTITUȚIONALĂ	23
2.4. ECONOMIA LOCALĂ	29
2.5. EDIFICII SOCIALE	33
2.5.1. Educație	33
2.5.2. Sănătate, asistență socială	34
2.6. MEDIUL AMBIANT	48
3. PROCESUL DE ELABORARE A PLANULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A ORAȘULUI TARACLIA, R-NUL TARACLIA.....	53
3.1. ÎNȚIEREA PROCESULUI DE PLANIFICARE STRATEGICĂ.....	53
3.2. ÎNFIINȚAREA ECHIPEI DE PLANIFICARE	54
4. STABILIREA OBIECTIVELOR PLANULUI STRATEGIC	61
OBIECTIV STRATEGIC 1. IMPLEMENTAREA, DEZVOLTAREA ȘI EFICIENTIZAREA INFRASTRUCTURII PUBLICE LOCALE.....	62
OBIECTIV STRATEGIC 2. ASIGURAREA CONDIȚIILOR PENTRU CREAREA UNOR ACTIVITĂȚI ECONOMICE RENTABILE, SPORIND NUMĂRUL LOCURILOR DE MUNCĂ.....	63
OBIECTIV STRATEGIC 3. MODERNIZAREA ȘI EFICIENTIZAREA SISTEMULUI DE EDUCAȚIE, OPTIMIZAREA SISTEMULUI DE SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ ÎN ORAȘUL TARACLIA, R-NUL TARACLIA.....	64
OBIECTIV STRATEGIC 4. REABILITAREA, MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII CULTURALE ȘI DE AGREMENT, PUNEREA ÎN VALOARE A PATRIMONIULUI CULTURAL AL LOCALITĂȚII	65
OBIECTIV STRATEGIC 5. PROTECȚIA MEDIULUI AMBIANT, INFORMAREA ȘI IMPLICAREA POPULAȚIEI ÎN VEDEREA UTILIZĂRII RAȚIONALE A RESURSELOR NATURALE	66

OBIECTIV STRATEGIC 6. IMPLEMENTAREA ÎN ACTIVITATEA APL A UNUI SISTEM INSTITUȚIONAL MODERN ȘI TRANSPARENT, IMPLICAREA CIVICĂ ÎN DEZVOLTAREA ORAȘULUI ȘI ÎN PROCESUL DECIZIONAL.....	67
5. REALIZAREA PLANULUI STRATEGIC	68
5.1. ETAPE DE IMPLEMENTARE.....	68
5.2. RISCURI ȘI IMPEDIMENTE ÎN PROCESUL DE IMPLEMENTARE, METODE DE PREÎNȚĂMPINARE.....	69
6. MONITORIZAREA PLANULUI STRATEGIC	71
6.1. CADRUL INSTITUȚIONAL DE MONITORIZARE.....	71
6.2. RAPORTAREA ȘI INDICATORII DE MONITORIZARE	72
7. PLANUL DE ACȚIUNI, TERMENI ȘI RĂSPUNZĂTORI	79
CONSIDERAȚII GENERALE.....	79
OBIECTIV STRATEGIC 1. IMPLEMENTAREA, DEZVOLTAREA ȘI EFICIENTIZAREA INFRASTRUCTURII PUBLICE LOCALE...	80
OBIECTIV STRATEGIC 2. ASIGURAREA CONDIȚIILOR PENTRU CREAREA UNOR ACTIVITĂȚI ECONOMICE RENTABILE, SPORIND TOTODATĂ NUMĂRUL LOCURILOR DE MUNCĂ ÎN LOCALITATE	82
OBIECTIV STRATEGIC 3. MODERNIZAREA, DEZVOLTAREA ȘI EFICIENTIZAREA SISTEMULUI DE EDUCAȚIE, OPTIMIZAREA SISTEMULUI DE SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ ÎN ORAȘUL TARACLIA, R-NUL TARACLIA	85
OBIECTIV STRATEGIC 4. REABILITAREA, MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII CULTURALE ȘI DE AGREMENT, PUNEREA ÎN VALOARE A PATRIMONIULUI CULTURAL AL LOCALITĂȚII	88
OBIECTIV STRATEGIC 5. PROTECȚIA MEDIULUI AMBIANT, INFORMAREA ȘI IMPLICAREA POPULAȚIEI ÎN VEDEREA UTILIZĂRII RAȚIONALE A RESURSELOR NATURALE	91
OBIECTIV STRATEGIC 6. IMPLEMENTAREA ÎN ACTIVITATEA APL A UNUI SISTEM INSTITUȚIONAL MODERN ȘI TRANSPARENT, IMPLICAREA CIVICĂ ÎN DEZVOLTAREA ORAȘULUI ȘI ÎN PROCESUL DECIZIONAL.....	94

ABREVIERI

APL	Administrația Publică Locală
ADR	Agenția de Dezvoltare Regională
AEÎ	Asociația de Economii și Împrumut
AEE	Agenția pentru Eficiență Energetică din RM
BS	Bugetul de Stat
BL	Bugetul Local
BR	Buget Raional
CIPS	Comisia pentru Implementarea Planului Strategic
CMF	Centrul Medicilor de Familie
CS	Centrul de Sănătate
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
IDEP	Institutul de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor
ICAS	Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice
EP	Echipa de planificare
GȚ	Gospodărie Țărănească
FEN	Fondul Ecologic Național
FEE	Fondul pentru Eficiență Energetică din Moldova
FISM	Fondul de Investiții Sociale din Moldova
FMF	Federația Moldovenească de Fotbal
FNDR	Fondul Național pentru Dezvoltare Regională
FRN	Fondul Rutier Național
MEC	Ministerul Economiei și Comerțului din Republica Moldova
MECC	Ministerul Educației Culturii și Cercetării
ONG	Organizații non-guvernamentale
OMF	Oficiul Medicilor de Familie
PPP	Parteneriat Public Privat
RDC	Regiunea de Dezvoltare Centru
RM	Republica Moldova
SRL	Societate cu Răspundere Limitată
SA	Societate pe Acțiuni
SCT	Succes Consulting
UE	Uniunea Europeană

INTRODUCERE

„Un sistem de administrare este funcțional atunci când dezvoltarea socio-economică locală înregistrează reușite și se asigură libertatea și bunăstarea populației.”

Pentru a avea certitudinea că politicile și programele existente corespund necesităților de dezvoltare a Orașului Taraclia, r-nul Taraclia, în cadrul limitărilor impuse de resursele locale disponibile și pentru accesarea fondurilor externe s-a impus elaborarea Planul Strategic de dezvoltare socio-economică a Orașului Taraclia pentru perioada 2023-2028.

Planul Strategic de dezvoltare socio-economică a Orașului Taraclia (în continuare Plan Strategic) pentru perioada 2023-2028, cuprinde un orizont de planificare de 5 ani și este realizat cu suportul Institutului de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor (IDEP). Planul Strategic urmărește o dezvoltare durabilă prin valorificarea potențialului local și se înscrie în cadrul normativ existent la nivel local și municipal.

Scopul Planului strategic – îmbunătățirea condițiilor social-economice de trai a populației Orașului Taraclia, realizarea balanței aspectelor economice, sociale, ecologice și culturale în dezvoltarea Orașului Taraclia, ca bază a ridicării calității vieții și asigurării dezvoltării ascendente durabile a comunității pentru o perioadă îndelungată.

Realizarea acestor obiective va aduce la:

1. Reducerea decalajului între capitală și centrele raionale, referitor la nivelul de asigurare cu obiecte de infrastructură, crearea condițiilor pentru ridicarea caracterului prestigios de domiciliere în mediul rural și contribuire la soluționarea problemelor de stat în domeniul politicii de migrație.
2. Stoparea exodului și reîntoarcerea forței de muncă calificate prin lărgirea pieței de muncă în oraș și crearea condițiilor pentru diversificarea economiei rurale, crearea parcurilor industriale și agroindustriale, care pot să asigure populației rurale un nivel mai înalt de consum și participare la procesul investițional pe contul veniturilor proprii.
4. Asigurarea accesibilității și acordarea asistenței medicale la un standard calitativ nou, promovarea modului sănătos de viață.
5. Crearea condițiilor pentru dezvoltarea armonioasă a tineretului, familiei și copilului.
7. Valorificarea potențialului turistic al localității.
8. Managementul efectiv al resurselor naturale și al deșeurilor.

Elaborarea și implementarea unui plan strategic de dezvoltare socio-economică a localității este condiționat de mai mulți factori. Republica Moldova riscă să între într-o fază de instabilitate și stagnare economică dacă nu vor fi întreprinse acțiuni ce ar ridica standardele de dezvoltare umană. Pentru stoparea fenomenului de migrație a forței de muncă și ridicarea standardelor de dezvoltare umană în mediul rural, se propune spre realizare proiecte conceptuale bazate pe viziuni noi despre dezvoltarea orașului, în contextul viitoarei aderări la Uniunea Europeană.

Prezentul document este realizat la solicitarea reprezentanților administrației locale din Orașul Taraclia și reflectă atitudinea Echipei de Planificare, a locuitorilor Orașului și a APL cu privire la prioritatea de dezvoltare a Orașului pe următorii 5 ani. Astfel, în ceea ce privește cercetarea calitativă, operatorii au utilizat interviuri în profunzime, iar cercetarea cantitativă a fost realizată prin utilizarea anchetelor. Instrumentul de colectare a datelor este chestionarul aplicat cetățenilor orașului Taraclia.

În timpul elaborării planului strategic al comunității s-a pornit de la necesitățile locale, care au fost împărțite pe domenii de interes cu scopul delimitării domeniilor de cuprindere a strategiei care mai apoi să fie integrate în strategiile de dezvoltare a Republicii Moldova.

Strategia este un instrument de planificare a obiectivelor care reflectă nevoile actuale ale comunității și atingerea acestora în viitor.

Planul Strategic de dezvoltare socio-economică a Orașului Taraclia reprezintă instrumentul de lucru al administrației publice locale și este agreat de întreaga comunitate locală. Prin acest mijloc se vor evita abaterile datorate urgențelor, avantajelor și dezavantajelor ce pot interveni în anumite momente. În aceste condiții, toți factorii interesați de progresul economico-social al Orașului vor beneficia de acest ghid de prezentare a tuturor obiectivelor de dezvoltare, prin care se indică atât direcțiile de dezvoltare specifice, cât și acțiunile punctuale ce se vor constitui ca viitoare proiecte ale administrației publice locale.

Utilizarea instrumentelor de consultare a comunității locale a determinat adaptarea tuturor propunerilor de acțiuni pentru ca într-un final planul strategic de dezvoltare socio-economică să fie în consens cu aspirațiile locuitorilor Orașului Taraclia. Importanța acestui aspect este dată atât de certitudinea implicării viitoare a comunității în implementarea planului strategic de dezvoltare locală, cât și de posibilitatea asumării depline și conștiente a acesteia.

Metodologic, prezentul plan strategic are la bază și se fundamentează pe următoarele instrumente și proceduri de lucru:

- *analiza de conținut*
- *analiza de date statistice din surse organizate și realizate de EP*
- *interviuri în profunzime cu factori decizionali și de opinie din structura domeniilor cheie analizate*
- *analiza SWOT.*

În baza rezultatelor obținute și prin analiza tendințelor de dezvoltare au fost elaborate recomandările pentru dezvoltare socio-economică a Orașului Taraclia pentru următorii 5 ani: obiective – programe - acțiuni/proiecte.

Pentru a putea participa la realizarea obiectivelor cuprinse în Planul Strategic de dezvoltare socio-economică, Primăria Orașului Taraclia își va desfășura activitatea în următoarele direcții:

- *dezvoltarea mediului economic și competitiv, beneficiind de o infrastructură modernă*
- *modernizarea, dezvoltarea și eficientizarea sistemului de educație, medical, cultural, protecție socială în Orașul Taraclia.*
- *oraș curat, cu un Management rațional al resurselor naturale disponibile*
- *promovarea și implementarea în activitatea APL a principiilor bunei guvernări și implicarea publicului în procesul de luare a deciziilor*

Condiții de implementare a planului strategic:

- acordul și susținerea planului de către cetățenii Orașului
- susținerea din partea sectorului privat a direcțiilor strategice de dezvoltare a Orașului
- informarea permanentă a cetățenilor privind progresul implementării planului.

Responsabili de implementarea planului de acțiuni de dezvoltare strategică este Primăria și Consiliul Orașului Taraclia, precum și instituțiile administrative locale de profil (educație, sănătate, etc.). Planul de acțiune - ca instrument de planificare și implementare – conține un set de politici sectoriale pe domenii de activitate ce se aplică într-un termen determinat în scopul realizării obiectivelor generale fixate în planul strategic de dezvoltare socio-economică a localității. Periodic, Planul de acțiune necesită a fi revizuit ținându-se cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel municipal și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui.

Planul strategic este corelat cu cele mai importante documente strategice naționale, sectoriale și regionale:

- Strategia Națională de Dezvoltare Moldova 2030;
- Strategia Națională de Dezvoltare Regională (SNDR) 2022-2028;
- Strategia de Alimentare cu Apă și Sanitație a Republicii Moldova;
- Strategia de Gestionare a Deșeurilor în Republica Moldova, pentru anii 2013 – 2027;
- Strategia de dezvoltare a turismului "Turism 2025";
- Programul regional sectorial în domeniul alimentării cu apă și canalizare din Regiunea de dezvoltare Sud;
- Programul regional sectorial în domeniul Managementului deșeurilor solide din Regiunea de dezvoltare Sud;

1. CADRUL GENERAL AL PLANULUI STRATEGIC

1.1. Viziunea

„CREȘTEREA BUNĂSTĂRII POPULAȚIEI ÎN BAZA DEZVOLTĂRII STABILE A ECONOMIEI LOCALE, STIMULĂRII INIȚIATIVEI PRIVATE, SUSȚINERII MICULUI BUSINESS, PRIN PROMOVAREA LA TOATE NUVELELE A UNUI MANAGEMENT PERFORMANT, UTILIZAREA EFICIENTĂ A RESURSELOR LOCALE, INIȚIEREA, MENȚINEREA ȘI MULTIPLICAREA AVANTAJELOR CONCURENȚIALE ÎN TOATE ACTIVITĂȚILE”.

Viziunea strategiei de dezvoltare a Orașului Taraclia reprezintă sinteza misiunii, valorilor, obiectivelor strategice, specifice și a acțiunilor necesare pentru implementare în următorii cinci ani.

Rezultatul final al eforturilor comunității trebuie să se concretizeze în dezvoltarea unui mediu atractiv de afaceri, buna utilizare și gestionare a resurselor, protecția mediului și dezvoltarea durabilă. În plan social crearea condițiilor pentru dezvoltare eficientă a infrastructurii, adaptată cerințelor populației, sprijinirea categoriilor sociale defavorizate.

Administrația publică locală trebuie să asigure transparența, consultarea și colaborarea cu antreprenoriatul, societatea civilă.

1.2. Misiunea

Pentru realizarea Viziunii strategice a Orașului Taraclia misiunea comunității și a autorităților publice locale este:

“DEZVOLTAREA DURABILĂ A ORAȘULUI TARACLIA, R-NUL TARACLIA, ÎN SCOPUL CREȘTERII CALITĂȚII VIEȚII PRIN CREAREA UNUI MEDIU ECONOMIC ȘI SOCIAL PROSPER, SĂNĂTOS ȘI PARTICIPATIV, CAPABIL SĂ ASIGURE BUNĂSTAREA CETĂȚENILOR.”

1.3. Valorile Planului Strategic

Realizarea viziunii și misiunii va fi asigurată de acceptarea de către fiecare cetățean al Orașului a unui sistem de valori care vor deveni norme de conduită și atitudine general acceptate în următorii cinci ani. Acest sistem este compus din următoarele valori:

Profesionalism. Această valoare se va manifesta prin competență, rapiditate și calitate în soluționarea problemelor stringente ale comunității.

Responsabilitate. Este valoarea care va asigura dezvoltarea în toate domeniile, care va fi asigurată prin asumarea de către responsabilii de implementare a obligațiilor de a efectua acțiunile până la sfârșit cu asumarea răspunderii pentru consecințe.

Transparență. Activitatea în privința implementării strategiei de dezvoltare se va desfășura fiind permanent îndreptată spre maximizarea căilor și posibilităților de informare reciprocă a factorilor de decizie și a cetățenilor pentru asigurarea clarității și înțelegerii procesului în derulare.

Activism. Această valoare este cheia succesului misiunii și trebuie să se manifeste prin simțul răspunderii în îndeplinirea obligațiilor asumate și prin perseverența la toate etapele realizării planului de acțiune.

Competență. Această valoare se va manifesta prin implicarea în rezolvarea problemelor Orașului a unor persoane care dispun de cunoștințele și abilitățile necesare, investiți cu exercitarea acestor atribuții și responsabili pentru acțiunile lor.

Cooperare. Strategia de dezvoltare va fi implementată doar lucrând împreună și în interes reciproc încercând să diminuăm divergențele la maxim.

Consultare. Orice acțiune cu impact asupra unei mari părți a Orașului va fi discutată cu întreaga comunitate și implementată cu acordul majorității.

Respect reciproc. Atitudine de stimă reciprocă atât în relațiile de serviciu, oficiale, cât și cele cotidiene.

Toleranță. Capacitatea de a te abține în situații critice, în interesul cauzei, a majorității.

Patriotism (local, național). Sentiment de dragoste și devotament față de patrie și de popor, față de locul de baștină, precum și promovarea tradițiilor și valorilor în timp și spațiu.

Meritocrație. Capacitatea de autoanaliză a activității ce se manifestă prin promovarea factorilor de decizie, în funcție de competență, profesionalism și omenie.

Onestitate. Toate părțile implicate în procesul implementării planului strategic vor da dovadă de onestitate pentru a realiza o conlucrare sinceră în vederea realizării cu succes a Planului Strategic.

1.4. Obiectivele Planului Strategic

În cazul strategiilor pe termen lung trebuie să se ia în considerare cu foarte mare atenție viitoarele rezultate. Trebuie luat în calcul și faptul că rezultatul real nu poate fi prevăzut deoarece situațiile neprevăzute pot și ele să exercite o influență importantă asupra lor.

Obiectivele de dezvoltare ale Orașului Taraclia se pot realiza numai în condițiile unei strategii care să stabilească cu claritate alternativele de dezvoltare a localității, în funcție de aceasta, să se stabilească și structura cursurilor de calificare.

Durabilitate. Condiții mai bune de trai pentru toți locuitorii Orașului dar în special pentru persoanele defavorizate, precum și un minim de condiții necesare pentru un trai decent, sănătatea și bunăstarea tuturor;

Competitivitate. Permite dezvoltarea economiei proprii în context regional, național și chiar internațional, promovarea unui sector privat productiv și competitiv;

Sprijin financiar. Să poată facilita accesul la o varietate de surse financiare pentru a satisface nevoile de investiții și dezvoltare;

O buna administrare. Reacția eficientă și efectivă la problemele comunității prin responsabilizarea autorităților locale și parteneriatul cu societatea civilă.

Obiectivele strategice constituie produsul final rezultat din contopirea celor trei factori ai procesului de planificare strategică pe termen lung la nivel local: Economia, Societatea, Mediul. Pentru realizarea viziunii strategice activitățile tuturor factorilor implicați în procesul de dezvoltare locală vor fi orientate spre atingerea a 6 obiective strategice:

- I. Implementare, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii de utilități publice de calitate;
- II. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind totodată numărul locurilor de muncă în localitate;
- III. Modernizarea, dezvoltarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială a Orașului Taraclia;
- IV. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al localității;
- V. Protecția mediului ambiant, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale;
- VI. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern, transparent și implicarea localnicilor în procesul de luare a deciziilor;

Obiectivele de dezvoltare ale Orașului Taraclia se pot realiza numai în condițiile unei strategii care să stabilească cu claritate alternativele de dezvoltare ale Orașului, în funcție de aceasta, să se stabilească și structura cursurilor de calificare a funcționarilor din APL.

Realizarea obiectivelor de dezvoltare socio-economică durabilă va lua în considerare următoarele criterii:

- coeziunea și solidaritatea cetățenilor
- puterea Orașului
- dezvoltarea durabilă
- obiective de calitate globale locale – integrare

Pentru fiecare dintre acestea în domeniile de acțiune stabilite se formulează câte un obiectiv strategic (proces), astfel:

Tabelul 1. Obiective strategice

Criterii / Planuri	<u>Social</u>	<u>Economic</u>	<u>Urbanism</u>	<u>Mediul înconjurător</u>	<u>Infrastructura</u>
	Plan social	Plan economic	Plan Urbanism	Plan de mediu	Plan infrastructura
<i>Coeziunea / solidaritatea Cetățenilor</i>	Creșterea coeziunii sociale a cetățenilor Acces la informație	Creșterea numărului de locuri de muncă	Politici ale teritoriului în favoarea cetățenilor	Creșterea coeziunii ecologice a cetățenilor	Asigurarea satisfacerii nevoilor de confort și civilizație
<i>Puterea localității</i>	Creșterea puterii sociale a Orașului	Creșterea puterii economice a Orașului	Valoare ridicată a Orașului	Echilibru între activități antropice și poluare	Nivel ridicat de civilizație
<i>Dezvoltarea Durabila</i>	Minime probleme sociale	Minime probleme economice	Valorificarea teritoriului ca resursă	Minime probleme de mediu	Optimizarea raportului nevoi / resurse
<i>Obiective CADRU-CALITATIV</i>	Aliniere la standarde sociale europene	Aliniere la standarde economice europene	Aliniere la standarde europene de urbanism	Aliniere la principii, standarde de mediu europene	Aliniere la standarde europene de civilizație

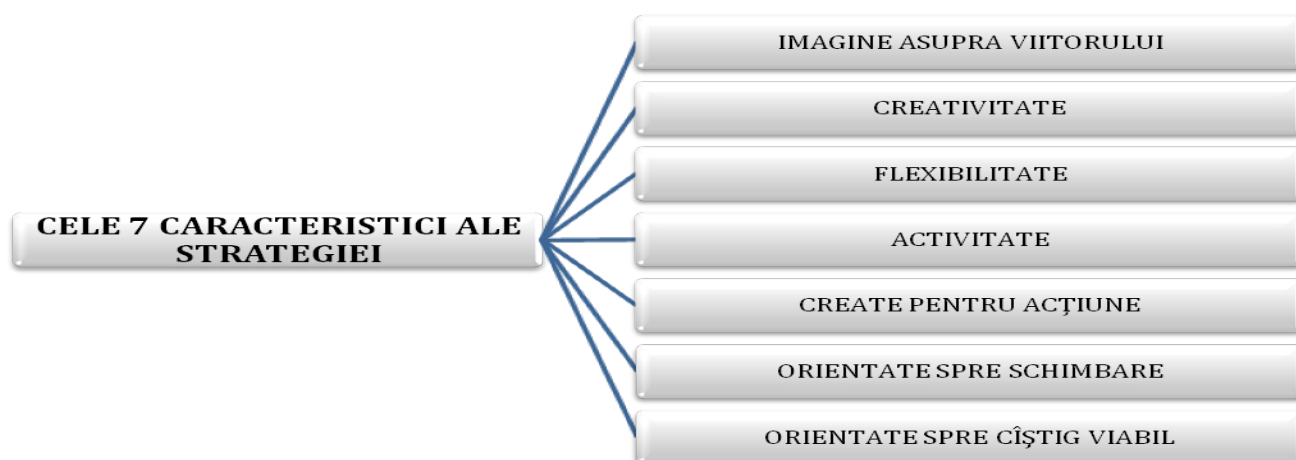
Capacitatea strategiei și a planurilor de acțiune de a răspunde nevoilor actuale, utilizând eficient resursele existente și adaptându-se viziunii generațiilor tinere reprezintă, de asemenea, un criteriu fundamental de realizare a obiectivelor majore descrise în acest capitol.

Pentru fiecare domeniu planificarea strategică se face pe 3 niveluri:

- nivel strategic - pe termen lung
- nivel tactic - pe termen mediu
- nivel de proiecte - pe termen scurt, eșalonat

În acest fel se acoperă complet aria de dezvoltare strategică a Orașului Taraclia pentru perioada 2023 – 2028.

Strategia de dezvoltare durabilă are cel puțin șapte trăsături caracteristice care se recomandă managerilor locali responsabili de acest domeniu.

Principalele obiective ale dezvoltării durabile ale Orașului Taraclia constau în:

- dezvoltarea infrastructurii de bază a localității;
- protecția mediului;
- întărirea coeziunii sociale și reducerea sărăciei;
- regenerare rurală.

Redactarea strategiei pornește de la următoarele premise:

- îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației Orașului;
- ridicarea standardului calitativ al aspectului Orașului, al construcțiilor, serviciilor și al imaginii în general;
- oferirea de oportunități pentru intervenția sectorului privat în proiectele Orașului, fie sub forma investițiilor directe în proiecte izolate, fie sub forma parteneriatelor sau consultărilor permanente între parteneri;
- adaptarea la inevitabilele schimbări care au loc în oraș.

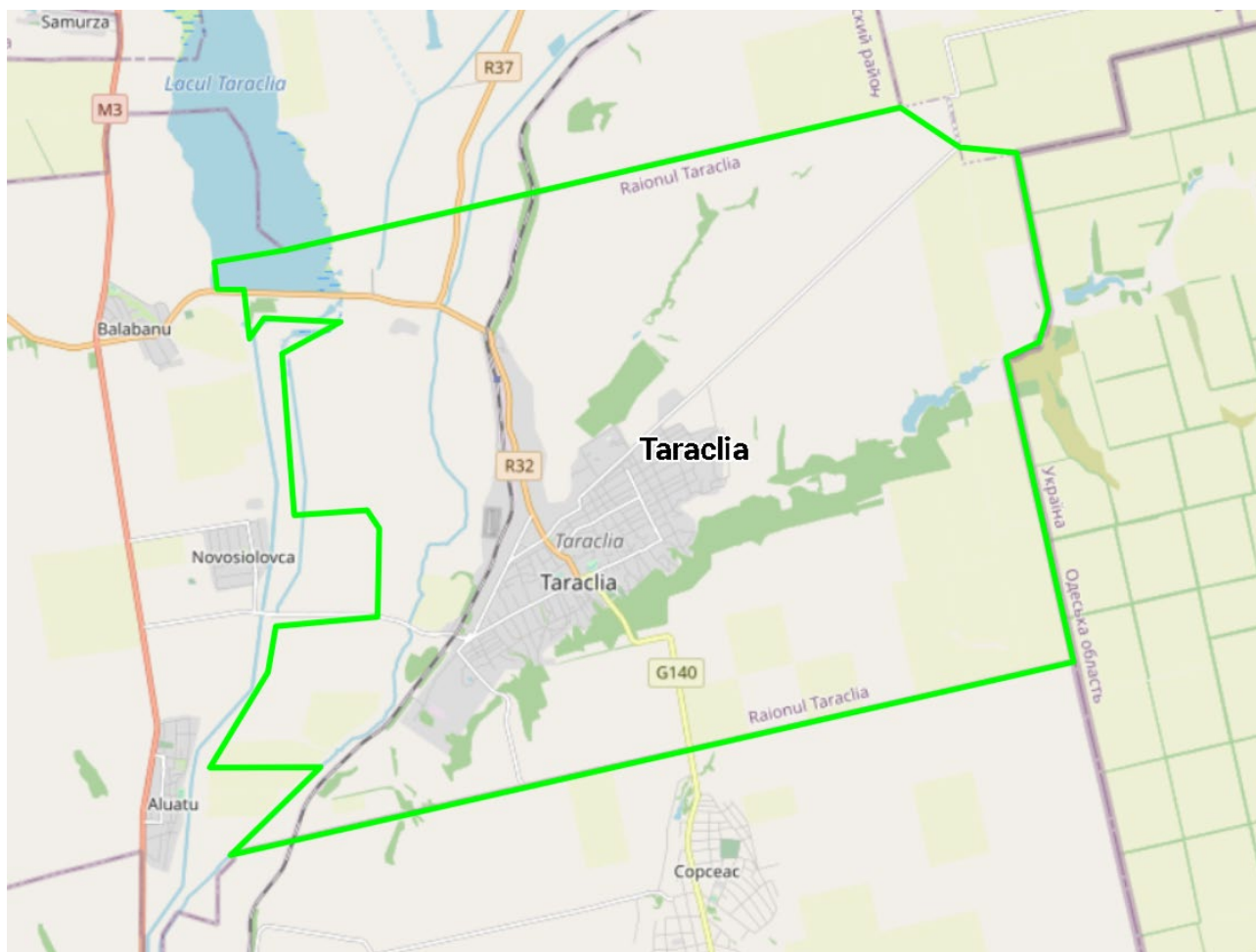
2. PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL LOCALITĂȚII

2.1. Date generale

Orașul Taraclia (în bulgară și rusă Тараклия) este un oraș din sudul Republicii Moldova, reședința raionului Taraclia. Este centrul administrativ, cultural și istoric al bulgarilor din Republica Moldova. Orașul Taraclia este situat la sudul Stepei Bugeacului, pe partea stângă a râulețului Lunguța, la 161 km de capitala Moldovei, Chișinău. Într-o rază de până la 8 km se învecinează cu satele Novosiolovca, Balabanu și Aluatu din Raionul Taraclia și satul Copceac din municipiul Comrat.

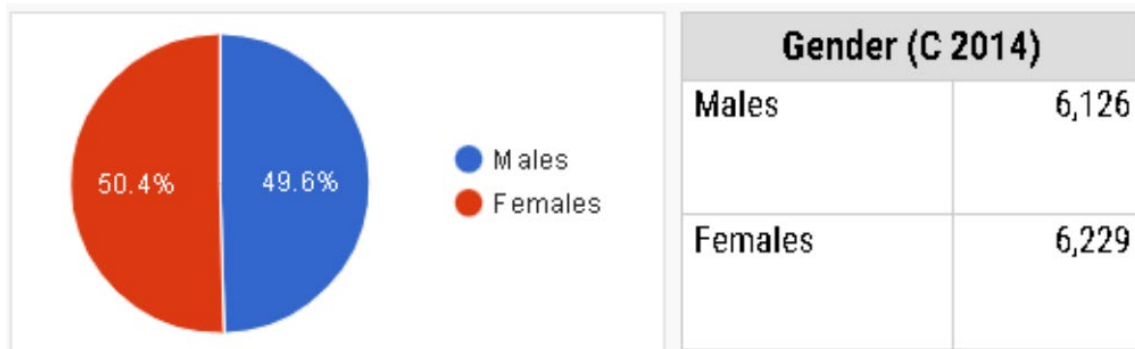
Orașul este situat la latitudinea de 45.9034 grade, longitudinea 28.6755 grade și altitudinea medie de 67 metri față de nivelul mării. Teritoriul orașului este de 113.0 km².

Orășenii în mare parte sunt vorbitori de limbă bulgară, majoritatea fiind ortodoksi.

Harta or. Taraclia

Populația. Conform recensământului din anul 2014 populația la nivelul oraşului Taraclia este de 12,355 locuitori, dintre care (6126) 49,6% - bărbați și (6229) 50,4% - femei.

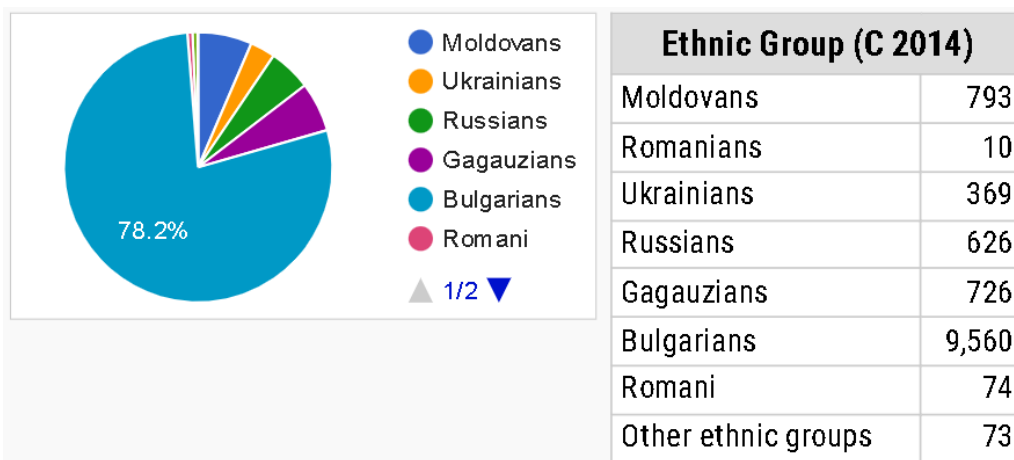

Populația oraşului este în scădere cu -1.1% de la recensământul din 2004. Densitatea populației reprezintă 109.3 persoane la km².

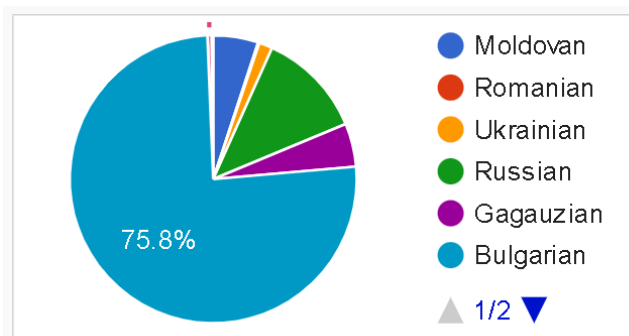
La ora actuală Primăria or.Taraclia atestă o populație totală de 12762 locuitori, dintre care 6696 femei și 6066 barbati.

În oraşul Taraclia sunt înregistrate 4890 de gospodării casnice, iar mărimea medie a unei gospodării este de 2,52 persoane.

Compoziția etnică a populației oraşului este predominantă de bulgari – 78,2%, urmați de moldoveni/români – 7,1%, găgăuzi – 5,9%, ruși – 5,1% și reprezentanți ai altor naționalități.

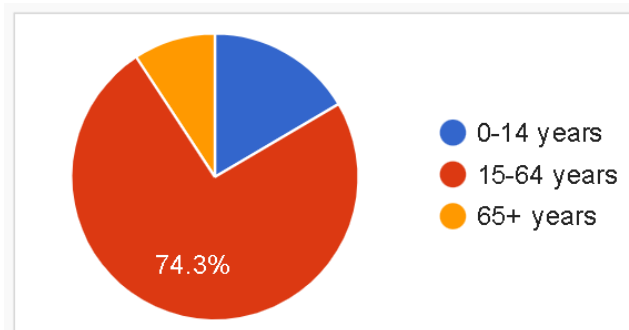
Majoritatea locuitorilor sunt vorbitori de limbă bulgară – 75,8%, urmați de vorbitorii de limbă rusă – 12%, română – 5,5%, găgăuză – 4,9% ș.a.

Native Language (C 2014)	
Moldovan	617
Romanian	19
Ukrainian	184
Russian	1,460
Gagauzian	592
Bulgarian	9,216
Romani	54
Other language	23

Potențialul uman. Circa 286 de persoane sunt plecate în străinătate mai mult de 1 an și încă peste 168 persoane sunt plecate temporar. Astfel, populația absentă din oraș este de circa 12 % din numărul total al locuitorilor Orașului. Din totalul populației 9174 persoane (conform datelor Primăriei - 8158 persoane) sunt în vârstă aptă de muncă (cca. 74,3%). Dintre acestea doar 3658 persoane sunt angajate la muncă pe teritoriul orașului, iar 724 persoane sunt înregistrate la Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă ca șomeri. În concluzie constatăm o rată destul de înaltă a angajării persoanelor active în câmpul muncii, ceea ce se răsfrânge pozitiv asupra veniturilor populației Orașului per ansamblu și contribuie la dezvoltarea durabilă a localității.

Conform datelor statistice copiii de vârstă 0-14 ani constituie 16,5% (2039, conform datelor Primăriei - 2237) din numărul total al populației, iar populația în etate (peste 65 de ani) – 9,2 % (1142 persoane, conform datelor Primăriei - 2367).

Age Groups (C 2014)	
0-14 years	2,039
15-64 years	9,174
65+ years	1,142

În oraș sunt 846 familii, dintre care 180 au fost înregistrate în ultimul an.

Tendința la capitolul demografic în Orașul Taraclia, este preponderent negativ. Astfel, în ultimul an au fost înregistrați 116 de nou-născuți și 152 de decese.

Repere istorice. După terminarea războiului ruso-turc din 1806 -1818, în sudul stepei Bugeacului coloniștii bulgari întemeiază în anul 1813 satul Taraclia. Este una dintre cele mai vechi așezări din sudul Basarabiei populate preponderent de bulgari la începutul secolului al XIX-lea. Toponimul Taraclia reflectă denumirea așezării tătarilor nogai, amplasate puțin mai la sud de actualul amplasament al localității. Primii coloniști bulgari se stabilesc la Taraclia după 1812.

În 1821 un grup mare de coloniști ajunge în această regiune și se stabilește în satul Aluat. După războiul ruso-turc din 1828-1829 la Taraclia se strămută încă 49 de familii de bulgari. Ultimul val de coloniști (241 oameni) ajunge în zonă în anul 1854.

Coloniștii bulgari au beneficiat de o serie de privilegii din partea administrației rusești, valorificând în schimb stepa Bugeacului. Populația Taracliei creștea repede, aici locuind moldoveni, găgăuzi, bulgari. La mijlocul secolului al XIX-lea populația Taracliei număra 2367 locuitori, iar la sfârșitul secolului atinge cifra de 6404 locuitori. La începutul secolului XX, datorită construirii liniei de cale ferată Bender – Reni, Taraclia se dezvoltă devenind un centru comercial regional, beneficiind de un spital, poștă, telegraf.

La 6 noiembrie 1940 orașelul Taraclia a devenit central administrativ al raionului Taraclia. În ianuarie 1963 raionul a fost desființat, pentru ca în anul 1980 să reapară în structura administrativ-teritorială.

În anul 1999 raionul a fost transformat în județ, iar orașul Taraclia devine centru județean. Ca urmare a reformei teritorial administrative din anul 2001, Taraclia revine la statutul de raion. Astfel în anul 1813 s-a înființat localitatea Taraclia, iar în 1817 este încheiată zidirea bisericii cu hramul Sfântului Gheorghe.

În anul 1947, Taraclia devine centru administrativ al raionului cu același nume. În prezent, populația de bază a orașului o constituie bulgarii, dar în oraș de asemenea locuiesc găgăuzi, ucraineni, români și alte naționalități.

Suprafața administrativă, fondul funciar. Suprafața totală a teritoriului Orașului Taraclia, r-nul Taraclia, constituie cca. 11071,08ha, dintre care suprafața terenurilor cu destinație agricolă constituie circa 79%, din total (cca. 8792,68 ha), dintre care 6869,41 ha sunt terenuri arabile, iar 811,52ha sunt ocupate de plantații multianuale. (detalii în tabelul de mai jos).

Tabelul 2. Structura suprafețelor administrative a Orașului Taraclia

No	Denumirea terenurilor	La 01.01.2019 (ha)	La 01.01.2023 (ha)
I.	Teren cu destinație agricolă, inclusiv	8787,78	8792,68
	<i>Teren arabil</i>	6728,86	6668,29
	<i>Plantații multianuale</i>	97 + 495	97 + 495
II.	Teren al localității	1115,26	1115,26
III.	Teren destinat industriei și transportului	360,85	360,85
IV.	Terenul fondului silvic, inclusiv		
	<i>Gospodăria silvică _____ Silva SUD _____</i>	694,4	694,4
	<i>Primăria</i>	245,96	245,96
V.	Terenul fondului apelor, inclusiv		
	<i>rîul _____</i>	140,84	140,84
	<i>Primăria</i>	29,63	29,63
VI.	Terenul fondului de rezervă		
	<i>Dezvoltarea socială (5%)</i>	62	62
	<i>Uz comun (inclusiv pășuni)</i>	636	636
	Total terenuri	11071,08	11071,08

Sursa: Primăria Orașului Taraclia

Suprafața destinată industriei și transportului ocupă o parte destul de restrânsă comparativ cu alte localități din zona 365,56 ha (doar 3,3%). Nemijlocit terenul localității se întinde pe o suprafață de cca. 929,07 ha (8,4%).

Structura fondului funciar al Orașului Taraclia permite practicarea intensă a cultivării cerealelor, rapiței, și a plantațiilor pomicole.

Infrastructură. Rețeaua rutieră a Orașului Taraclia este formată de drumurile republicane R32 (M3 - Vulcănești - Cahul - Taraclia), R37 (Ceadâr Lunga-Taraclia - R32), G140 (R32 - Taraclia - Copceac - Căirăclia - frontiera cu Ucraina), L642 (Ciadâr-Lunga — Taraclia), L646 (M 3 — drum de acces spre or. Taraclia), care conectează orașul cu centrele raionale vecine, satele vecine și cu capitala. În general infrastructura rutieră este foarte favorabilă, și poate deschide premise de dezvoltare economică a Orașului, în deosebi prin dezvoltarea activităților comerciale, turistice ș.a.

Orașul Taraclie dispune și de legătură feroviară. Stația de Cale Ferată Taraclia este situată în apropiere de satele Novosiolovca și Balabanu.

Localitatea dispune de sisteme autonome de apeduct și canalizare, la care sunt conectate în jur de 2/3 din gospodăriile casnice.

Orașul Taraclia este gazificat în proporție de 70%

Orașul Taraclia este unul din cele mai iluminate orașe din Republică, dispunând de iluminat stradal modern pe 90% din teritoriu.

Cadru natural. Relieful orașului este lin, predominant de altitudini medii (50 - 100 m), altitudinea medie este de 67 metri față de nivelul mării, cu o bonitate medie a solurilor (56p%) sub nivelul mediu național. Resursele funciare ale orașului Taraclia sunt 11046,01 ha, dintre care terenurile cu destinație agricolă constituie 57,3% (6.325 ha) din totalul terenurilor. Pe teritoriul orașului există terenuri ocupate de râpe - 68,99ha, și supuse erodării - 439,83ha.

Resursele acvatice sunt prezentate de râul Larga ce face parte din bazinul hidrografic a r.Răut. Importante surse acvatice sunt izvoarele și fântânile alimentate de apele subterane și iazurile cu o suprafață de 146,22 ha.

Pentru orașul Taraclia este specifică o pondere mare a fondului silvic – 9,5% (908,63 ha), comparativ cu 3-4% caracteristic pentru zona de sud a republicii.

La sud de oraș, de-a lungul pantei stânga a vâlcele (ocolul silvic Taraclia, Taraclia-II, parcela 20, subparcela 1), este amplasat aflorimentul de lângă orașul Taraclia, o arie protejată din categoria monumentelor naturii de tip geologic sau paleontologic.

2.2. Infrastructura de utilități publice

2.2.1. Alimentarea cu energie electrică, iluminat stradal

Pe raza Orașului Taraclia există rețea de linii electrice aeriene de tensiune înaltă, medie și joasă. Orașul este asigurat cu energie electrică de către întreprinderea Premier Energy. Starea liniilor de distribuție este bună. Ca rezultat a implementării obiectivelor strategice trasate în PDSE pentru anii 2011-2022 gradul de iluminare a crescut de la 16%, la practic 90%, iar lungimea rețelei electrice de la 9 km la 65 de kilometri, fiind instalate și peste 2500 de corpuri de iluminat cu felinare de tip LED, ce contribuie la servicii de calitate pentru locuitorii orașului și posibilitatea de a face economii considerabile la bugetul local.

În contextul extinderii și dezvoltării rețelelor de iluminat public pe teritoriul orașului Taraclia, Primaria or. Taraclia considera ca LEA 10 kW de pe teritoriul or. Taraclia, în scopul securizării sănătății populației, eficientizării și protejării LEA de calamitățile naturale, care în ultima perioada sunt devastatoare, este oportună și necesară transferul acestor linii în subteran.

2.2.2. Alimentarea cu apă

În prezent în Orașul Taraclia este implementat un sistem centralizat de alimentare cu apă a caselor de locuit și a edificiilor social-administrative. Asigurarea cu apă este efectuată de către întreprinderea municipală „Apă Canal”, care asigură populația orașului și agenții economici în proporție de 87%. Rețelele cu o lungime de peste 80,9 km asigură conectarea a 4148 dintre gospodăriile orașului Taraclia. Rețelele sunt în stare bună. Apa livrată poate fi catalogată ca fiind potabilă, și este de calitate bună. Sursa apei sunt 4 fântâni arteziene, cu o productivitate de 2900 m³/zi, distribuția apei realizându-se prin intermediul celor 8 stații de pompare. Apa potabilă este tratată cu hipo-clorid la statia de tartare.

Consumul mediu specific de apă este de 35l/persoană/zi. Consumul mediu de energie electrică pentru transportarea apei este de 1,5 kWh/m³. Consumatorii casnici plătesc 14 lei pe metru cub de apă consumată, agenții economici și instituțiile bugetare — 20 de lei pe m³.

O sursă suplimentară de aprovizionare cu apă potabilă o constituie 24 fântâni de tip mină, ale căror apă este utilizată de către localnici pentru necesitățile casnice de zi cu zi. Există un risc real și continuu ca în unele zone ale localității calitatea apei din fântâni să fie nesatisfăcătoare. În acest caz, este necesară efectuarea unei analize a calității apei, cu o marcă ulterioară a fântânilor.

Orașul dispune de sisteme de irigare. În anul 2022 mai mulți agenți economici, producători agricoli au demarat crearea unei rețele de irigare, ce va contribui la diminuarea efectelor schimbărilor climatice. la moment sunt 2 agenți economici care au construit pe teritoriul orașului sisteme de irigare prin proiecte IFAD : SRL Caramalac Agro (vii) suprafața 59 ari și SRL Agrodin Group (vii) suprafața 1.85 ha.

În această direcție urmează de lucrat la extinderea rețelelor de irigare prin implementarea unor proiecte de irigație la scară mică pe unele sectoare de teren din perimetrul agricol. Construcția și reabilitarea sistemelor de irigare vor permite sporirea productivității terenurilor, cât și asigurarea unor produse agricole de calitate.

2.2.3. Canalizare

Orașul Taraclia dispune de sistem centralizat de canalizare cu o lungime de circa 41,5km, care asigură evacuarea apelor uzate din 1720 de locuințe și obiectele economice și social-administrative. Sistemul de canalizare include 4 stații de pompare și o stație de epurare. Rețelele de canalizare sunt în stare nesatisfăcătoare. Productivitatea proiectată a stațiilor de epurare este de 6900 m³/zi, de fapt, funcțiile

sunt îndeplinite la o capacitate de doar 3,1%. Consumul de energie electrică pentru transportul apelor uzate este de 0,6 kWh/m³. Consumatorii casnici plătesc 14 lei pentru apele uzate, agenții economici și instituțiile bugetare — 20 lei pe m³.

Accesul cetățenilor la apă și canalizare reprezintă una dintre principalele priorități ale APL Taraclia.

2.2.4. Managementul deșeurilor

Peste 70% din numărul total al gospodăriilor din Taraclia — sunt abonații serviciului de curățenie și exportare a gunoiului. În acest oraș, este un număr mare de case individuale, care au încheiat contracte pentru servicii de curățenie și exportare a gunoiului. Acest serviciu este utilizat de 73% din case, iar orașul ocupă locul patru în republică în ceea ce privește accesul locuințelor individuale la serviciile de curățenie și exportare a gunoiului. În cazul caselor individuale, gunoiul este exportat săptămânal, iar această categorie de consumatori plătește un tarif relativ ridicat pentru acest serviciu — 30 de lei pe gospodărie pe lună.

În anul 2021 autoritățile locale au introdus un impozit nou — pentru curățenia sanitară a orașului, în valoare de 5 lei de persoană pe lună.

2.2.5. Alimentarea cu gaze naturale

Sistemul de alimentare cu gaze naturale din Orașul Taraclia este în fază de extindere. La moment sunt realizate lucrări de construcție și montaj a gazoductelor de presiune medie și joasă, cu o lungime totală de peste 158 km, la care sunt conectate 3675 consumatori casnici și noncasnici.

Gestionarea rețelelor este realizată de SRL "Taraclia-Gaz", parte componentă a concernului „Moldova-Gaz”

2.2.6. Alimentarea cu căldură

În raza orașului Taraclia aprovizionarea cu energie termică este efectuată atât centralizat, cât și autonom prin intermediul cazanelor autonome pe bază de gaz sau pe bază de biomasă, lemne și/sau cărbune, instalațiilor termice improvizate, sobe.

Există suficiente premise de a implementa în majoritatea edificiilor social-administrative cazane autonome pe bază de biomasă, care furnizează agent termic la un preț mult mai jos comparativ cu utilizarea gazului natural. Premisele respective sunt legate de existența în regiune a agenților economici producători de bricheți/peleți la prețuri rezonabile, precum și abundența în regiune a materiei prime pentru producerea biomasei.

În perspectivă ar fi benefică efectuarea unor serii de lucrări de termoizolare a edificiilor social-administrative, ceea ce ar permite conservarea agentului termic și reducerea cheltuielilor pentru resursele energetice. Astfel, de lucrări ar fi binevenite și pentru gospodăriile casnice.

Ca alternativă de economisire a resurselor financiare pentru resursele energetice este utilizarea energiei solare. Una dintre soluții ar fi utilizarea panourilor solare pentru apă caldă la instituțiile de învățământ din localitate.

2.2.7. Telecomunicații

În Orașul Taraclia telefonie fixă este asigurată de către operatorul național – SA Moldtelecom. Numărul total de abonați este de 4.419 persoane. Gradul de telefonizare a orașului este de 55%.

În raza orașului Taraclia acoperirea cu telefonie mobilă este bună. Localitatea se află în aria de acoperire a operatorilor de telefonie mobilă Orange, Moldcell și Unite.

Locuitorii orașului au acces la televiziunea prin cablu (524) și Internet, furnizate de 2 întreprinderi care oferă în medie 43 de canale.

Pe teritoriul orașului, în spațiile publice, cetățenii au acces la internet gratuit prin rețeaua locală de Wi-Fi. Toate școlile și grădinițele au centre de internet, în plus, orașul are un centru de informare cu acces la internet.

Postul de radio local ALBENA acoperă întreaga regiune Taraclia, timp de antenă -24 ore, la fel ca și televiziunea locală NTS, și deși nu sunt în subordinea Primăriei Taraclia reflectă evenimente din viața socială și culturală a orașului.

Localitatea dispune de propria publicație periodică - ziarul local „SVET” cu un tiraj mediu 4500 exemplare.

2.2.8. Rețeaua de drumuri

Rețeaua rutieră a Orașului Taraclia este formată de drumurile republican R32 (M3 - Vulcănești - Cahul - Taraclia), R37 (Ceadâr Lunga-Taraclia - R32), G140 (R32 - Taraclia - Copceac - Cairaclia - frontiera cu Ucraina), L642 (Ciadâr-Lunga — Taraclia), L646 (M 3 — drum de acces spre or. Taraclia), poate fi considerată destul de bună. Unica inconveniență este distanța de circa 10 km de drumul internațional M3 ce provoacă costuri suplimentare în activitatea economică a companiilor locale, inclusiv pentru realizarea operațiunilor de export-import.

Rețeaua de drumuri a orașului Taraclia se extinde pe o lungime totală de cca. 86 km, dintre care 25,1 km sunt asfaltați, 39,3 km pietrușiți, iar restul drumurilor sunt drumuri de țară. Drumurile din localitate sunt în stare satisfăcătoare, deși necesită reparații curente. Este necesară și repararea și amenajarea a noi porțiuni de trotuare, în deosebi ale celor din centrul orașului. Obiectivele trasate în Strategia de dezvoltare locală pentru anii 2018-2022 au fost parțial realizate, în ultimii ani din Fondul Rutier, bugetul local și fonduri externe atrase, au fost reparate circa 2 km de drumuri, iar pe 11 străzi din localitate a fost aplicat marcaj rutier de calitate și de durată. De asemenea, în premieră, au fost amenajate treceri de pietoni în preajma grădinițelor, școlilor, Centrului medicilor de familie, teatru și alte obiective de menire socială.

Deservirea drumurilor locale este realizată de către Primăria Taraclia prin intermediul agenților economici, iar iarna este antrenată întreprinderea comunală „Apă-Canal Taraclia”.

Transportul urban este efectuat de două rute de microbuze, și de serviciul de taxi.

Pe teritoriul orașului Taraclia sunt 14 poduri, majoritatea necesitând reabilitare.

O infrastructură rutieră adecvată este principala prioritate a Primăriei Taraclia, fiind imperativă pentru dezvoltarea economică a orașului și pentru atragerea turiștilor în zonă.

Pentru următorii ani se propune construcția și renovarea unor noi transoane de drumuri, ce va contribui la crearea unor comunități durabile, sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri în regiune și crearea locurilor de muncă; îmbunătățirea infrastructurii de acces prin asigurarea unei infrastructuri de transport.

În contextul dificultăților aparute cu transportul orasenesc de pasageri, este strict necesară achiziționarea a 3 microbuze și concesiunea și/sau transmiterea serviciului de transport urban de pasageri I.M. Apa-Canal Taraclia S.A., care va presta calitativ și eficient serviciile de transport public, și va putea fi subvenționată la necesitate de către Primărie.

2.2.9. Fondul locativ

Populația or. Taraclia număra 12,355 persoane, în scădere cu 1,1% de la recensământul din 2004. Actualmente, orașul Taraclia dispune de 4.890 de locuințe individuale particulare, inclusiv 1389 apartamente în blocuri. Fondul locativ al orașului se ridică la 457156m².

Densitatea populației este de 109.3 locuitori/km².

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
• Instituții sociale funcționale • Existența rețelilor de electricitate funcționale în regim econom, • Asigurarea cu iluminat stradal a circa 90% din teritoriul localității și intenția de a extinde sistemul pe întreg teritoriul orașului • Asigurarea centralizată cu agent termic a edificiilor social-culturale și a locuințelor individuale • Existența rețelilor de cablu TV și internet în localitate, a surselor media proprii • Racordarea la rețeaua de apeduct, și conectarea în proporție de 90% a edificiilor sociale și a gospodăriilor casnice • Existența rețelei de canalizare, a 4 stații de pompare și o stație de epurare • Existența rețelilor de distribuție a gazelor și conectarea edificiilor sociale și a gospodăriilor casnice • Infrastructura de drumuri dezvoltată • Rețea de drumuri locale reabilite și modernizate/ restul fiind în curs de execuție	• Infrastructura de utilități publice în mare parte învechită • Aria de acoperire a sistemului de canalizare insuficient dezvoltată • Deversarea apelor reziduale menajere în locuri neamenajate, fapt ce duce la poluarea apelor (de suprafață și subterane) și solului • Starea precară a unor porțiuni de drum în unele regiuni din oraș • Depărtarea de drumul magistral M3 (10km) • Lipsa mijloacelor de transport adecvate și a căilor speciale de acces pentru persoanele cu handicap, în instituțiile social-culturale • Asigurarea ineficientă cu agent termic a unor edificii social-administrative • Rata mică de utilizare a energiei regenerabile • Rata joasă de reabilitare termică a edificiilor sociale
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>
• Atragerea investițiilor externe • Existența unor programe cu finanțare nerambursabilă pentru reabilitarea termică • Extinderea rețelilor de utilități publice în tot orașul • Ridicarea nivelului de trai al populației prin aducerea la un nou nivel a calității întregii infrastructuri sociale • Identificarea posibilităților de conectare a tuturor consumatorilor casnici la sistemul de apeduct și canalizare	• Cadrul legislativ instabil • Costuri ridicate pentru conformarea la standardele europene de calitate • Incapacitatea financiară a locuitorilor orașului de a acoperi desinestătător costurile de racordare la rețelele de apeduct, gazificare ș.a.

2.3. Capacitatea instituțională

Primăria orașului Taraclia dispune de propriul sediu. Sediul Primăriei reprezintă o clădire administrativă, relativ veche, care necesită termoizolarea și reabilitarea fațadei, reparația și dotarea spațiilor interioare (construcția unui sistem nou, centralizat de ventilare/racire pe timp de vară și încălzire centralizată pe timp de iarnă). Sediul este conectat la electricitate și telecomunicații, apeduct, canalizare și gazoduct. Încălzirea clădirii Primăriei este asigurată centralizat.

Aparatul primăriei poate fi calificat drept competent cu o bogată experiență în domeniu. Din componența aparatului primăriei fac parte: primarul, secretarul consiliului local, inginerul cadastral, un contabil-șef și un 3 contabili, percepatorul fiscal. Toți specialiștii dispun de un stagiu de muncă de minim 1 an. Consiliul primăriei este alcătuit din 23 consilieri. Activitatea aparatului Primăriei este foarte bine concepută. Regulat se petrec ședințe de lucru ale aparatului Primăriei, unde se discută despre toate problemele Orașului și se caută soluțiile pentru a le rezolva.

În or. Taraclia este localizat și Consiliul Raional Taraclia

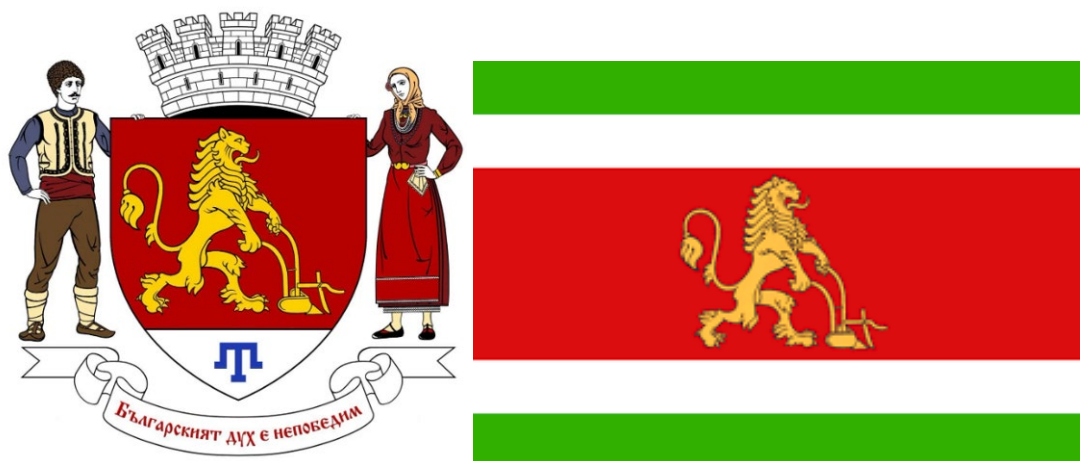
Planul Urbanistic General – este un document unic, care va fundamenta mecanismele și direcțiile de modernizare și dezvoltare a infrastructurii edilitare, de organizare și dezvoltare a căilor de comunicații, de stabilire și delimitare a zonelor protejate și de delimitare a suprafețelor în care se preconizează amplasarea obiectivelor de utilitate publică. La moment or. Taraclia nu dispune de PUG, dar Primăria depune toate eforturile pentru a elabora acest document strategic atât de important, fapt pentru ce Primăria a inițiat procesul de elaborare a acestui document.

În condițiile actuale, când se necesită, în mod prioritar, atragerea surselor financiare externe pentru demararea proiectelor de importanță majoră pentru oraș, funcționarii primăriei/consilierii urmează a fi instruiți în domeniul atragerii fondurilor externe/investițiilor, managementului proiectelor. Primăria împreună cu consiliul local și agenții economici din teritoriu depun eforturi pentru a atrage mai multe investiții din exterior

Orașul Taraclia este deschisă către public, este prezentată activ în cadrul trusturilor media, posturilor de televiziune, radiou, presă, fapt ce sporește notorietatea comunității locale. Orașul dispune de propriile surse media: post TV și ziar. Orașul Taraclia are o pagină oficială <http://taraclia.md>, precum și pagini pe rețelele de socializare, care conține informații relevante activității Primăriei și vieții orașului. Populația Orașului se informează inclusiv și de pe panourile informative instalate în incinta și în fața primăriei, precum și în locuri special amenajate din perimetrul Orașului. Cetățenii mai sunt informați prin intermediul presei republicane, TV, posturile de radio regionale și republicane, anunțuri și avize informative.

Orașul Taraclia dispune de propriile însemne de stat. La 25 februarie 2022 a fost aprobat drapelul orașului Taraclia, care reprezintă un tricolor, cu dungi orizontale de culoare albă, verde și roșie. Pe fundalul culorii roșii, centrale, este desenat un leu de culoare galbenă care ține un plug. Structura cromatică a drapelului localității este similară cu cea a drapelului național al Bulgariei.

Stema orașului Taraclia reprezintă un scut de culoare roșie, încununat de o coroană urbană argintie ce are forma a cinci turnuri. Și pe stemă este prezent leul cu plugul, precum și o femeie cu un bărbat îmbrăcați în costume naționale bulgărești. De asemenea, pe stemă este scris în limba bulgară „Spiritul bulgar este de invincibil”. Însemnele teritoriale ale orașului Taraclia au scopul să păstreze identitatea, tradițiile și valorile etnicilor bulgari din Moldova. Autorii stemei și drapelului sunt heraldistul șef de stat și doctorul în științe istorice Silviu Andries-Tabac și doctorul în științe istorice Ivan Duminica.

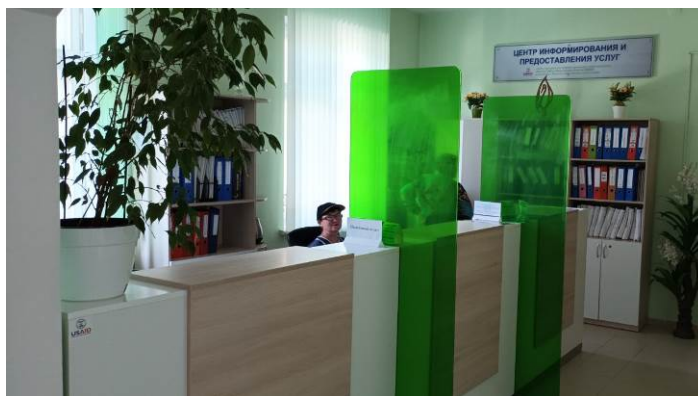
Orașul Taraclia este înfrățit cu orașele Nova Zagora, Sliven și Aksakovo din Bulgaria

Securitatea cetățenilor în cadrul orașului este asigurată de polițiștii din cadrul Inspectoratului de poliție Taraclia, care dispune de propriul sediu și este bine dotat. Starea criminogenă în cadrul Orașului Taraclia este bună.

În orașul Taraclia a fost deschisă o nouă unitate de salvatori și pompieri, edificată în cadrul unui parteneriat dintre Statele Unite ale Americii și Republica Moldova. Proiectul a fost finanțat cu susținerea Comandamentului Forțelor Armate ale SUA, fiind estimat la peste 420 de mii de dolari. De asemenea, autoritățile publice locale au contribuit cu 240 de mii de lei, bani utilizați pentru achiziționarea mobilierului necesar. Conform IGSU, peste 20 salvatori și pompieri, precum și angajați ai Serviciului Mobil de Reanimare și Descarcerare, activează în cadrul unității, în condiții adaptate la standarde europene. Noua unitate dispune de birouri de lucru, boxe pentru autospecialele de intervenție, un turn de instruire pentru pregătirea și antrenarea practică a salvatorilor etc.

În orașul Taraclia activează Oficiul Poștal al ÎS Poșta Moldovei, precum și sucursala locală al Nova-Poșta. Starea oficiilor este satisfăcătoare, sunt dotate cu utilități sociale, precum electricitatea, telecomunicații, sunt conectate la apeduct și canalizare. Astfel cetățenii au acces la servicii de calitate.

Cetățenii or. Taraclia au acces la serviciile oferite de Centrul Multifuncțional Taraclia.

Sectorul asociativ: În orașul Taraclia există mai multe organizații obștești, orientate pe susținerea și promovarea activităților sociale și economice a populației.

Lista organizațiilor obștești de pe teritoriul orașului

Nº	Denumirea ONG-ului	Anul înregistrării	Domeniul de activitate
	ONG "Plai Natal" - Taraclia		Dezvoltare socială, teritorială
	AO Prima		Suport medical
	Hospis "Angelus"		
	Centrul „Plamce”		
	Fondul „Български Дух”		
	Asociația marinarilor FMM a r.Taraclia		
	Asociația Cernobâl		
	Asociația trupelor aeropurtate (БДВ)		
	Asociația ostașilor care au luptat în Afganistan		
	Consiliul veteranilor r.Taraclia		
	Asociația veteranilor r.Taraclia		
	Asociația bulgarilor din toată lumea		
	Societatea orbilor din Taraclia		

Pe parcurs se va impune deschiderea unor noi organizații în așa domenii ca: mediu, salubritate, protecție socială și juridică, etc.

Primăria Taraclia a implementat în ultimii ani mai multe proiecte de dezvoltare a infrastructurii locale.

Lista proiectelor implementate în comună în anii 2020-2022

Nº	Denumirea proiectului	Perioada implementării	Costul total, lei	Sursa de finanțare
1	Repararea unei secțiuni a drumului din perimetrul străzilor Fontannaia-Pervomaiskaia-Voczalnaia din Taraclia (în mod repetat)	2020	1,8 mln	Bugetul local + Fondul Rutier
2	Realizarea acoperișului la unitatea alimentară a grădiniței nr.4 a Primăriei Taraclia	2020	275,6 mii	Bugetul Local
3	Repararea tronsonului de drum Str. Chapaev de la 48 până la intersecția cu Sf. Chebanov Taraclia.	2020	3,6 mln	Bugetul Local + Fondul Rutier
4	Repararea tronsonului de drum Matrosova din stradă. Chebanova la st. K. Marx, Taraclia	2021	3,4 mln	Bugetul Local + Fondul Rutier
5	Repararea gropilor pe porțiunea de drum în apropierea străzii. Lenin, Bulgară, Gogol	2021	294,0 mii	Bugetul Local + Fondul Rutier
6	Reconstrucția grădiniței de copii nr.1 din Taraclia	2021	4,5 +3,0 mln (sponsori)	Bugetul de Stat + Bugetul Local
7	Repararea tronsonului de drum Kotovschii - st. Lenin până la intersecția cu strada. Bulgară	2021	1,6 mln	Bugetul Local + Fondul Rutier
8	Reparația trotuarelor pe stradă. Kotovschii	2021	1,25 mln	Bugetul Local + Fondul Rutier
9	Repararea trotuarelor pe stradă. Ciapaev	2021	1,04 mln	Bugetul Local + Fondul Rutier
10	Repararea repetată a tronsonului de drum K. Marx (Bulgară-N. Pazarskaia)	2022	11,82 mln	Bugetul Local + Fondul Rutier
11	Replanificarea Muzeului de istorie și cultură	2022	4,2 mln	FNDRL
12.	Reparatia Parcului Central	2022	8,0 mln	Sponsori

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
• Aparatul primăriei este calificat, cu o bogată experiență în domeniu • Activitatea aparatului Primăriei este bine concepută și organizată, • Orașul are o pagină proprie și pagini pe rețelele de socializare • Membrii APL dețin abilități și experiență în domeniul dezvoltării proiectelor • Adunările cu localnicii sunt petrecute frecvent, în funcție de necesitate • În viziunea cetățenilor, dinamica din ultimii 10 ani este pozitivă în soluționarea problemelor cu care se confruntă localitatea • Localnicii sunt gata să se implice în suportul administrației publice locale în procesul de implementare a proiectelor • Securitatea cetățenilor este asigurată de către sectorul de poliție • Cetățenii dispun de servicii de calitate în cadrul oficiilor poștale și Centrului Multifuncțional Taraclia	• Nivel scăzut de implicare și informare a cetățenilor cu privire la problemele Orașului și în procesul de luare a deciziilor • Societatea civilă este insuficient implicată în activitățile de ordin social a localității • Securitatea cetățenilor la un nivel jos, fiind necesară crearea „gardei naționale”.
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>
• Atragerea investițiilor externe • Implicarea mai activă a tineretului în dezvoltarea Orașului • Actualizarea informativă a paginii electronice a orașului • Suplinirea paginilor de pe rețelele de socializare cu informații irelevante activității APL • Stabilirea unor contacte durabile și colaborarea cu localități din țările vecine în vederea soluționării unor probleme comune (proiecte, măsuri culturale, schimb de experiență) • Promovarea unei imagini pozitive a Orașului • Participarea membrilor APL în cadrul proiectelor internaționale, cursuri de perfecționare • Gestionarea eficientă a bugetului local • Optimizarea activității APL	• Lipsa resurselor financiare la nivel local, insuficiente pentru sprijinirea și/sau promovarea unor investiții majore • Instabilitate legislativă • Salarizare nemotivantă a persoanelor cu studii superioare și de specialitate, care activează în domeniul administrării publice; • Lipsa ONG care s-ar implica în soluționarea problemelor Orașului

2.4. Economia locală

Economia locală este reprezentată de 410 agenți economici, dintre care 83% sunt SRLuri, 122 fiind unități comerciale, Conform datelor Biroului de statistică activitățile economice nelicențiate sunt orientate în special pe activități de cultivare a legumelor și a cerealelor, creșterea animalelor, industria de prelucrare a producției agricole și comerț.

Domeniul garicol fiind prioritar, în orașul Taraclia activează 16 gospodării agricole, dintre care 7 dețin peste 50 ha de terenuri agricole, inclusiv 2 agenți economici mari, care dețin 3.472 ha și, respectiv, 1.890 ha teren arabil și 12 gospodării țărănești.

Deși în general sectorul agricol este caracterizat printr-o rentabilitate scăzută, determinată în primul rând de poziția dominantă a culturilor cu valoare redusă în producția agricolă în detrimentul culturilor cu valoare înaltă, în orașul Taraclia se realizează diversificarea prin extinderea suprafețelor ocupate de livezi, prin cultivarea legumelor. În continuare majoritatea terenurilor sunt acoperite de culturi cu valoare scăzută (cum ar fi cereale, plante oleaginoase, și culturi furajere), în timp ce livezile ocupă doar o mică parte din suprafața totală a terenurilor agricole – circa 8,9% (779,52ha). Fiecărui locuitor al orașului îi revin în medie 2,69 ha de sol arabil.

Deși, în general, agricultura în orașul Taraclia se axează pe culturi cu valoare redusă, urmează de atras atenția sectoarelor de producere a fructelor, pomuşoarelor, nucilor și a mierii. Aceste produse au acces la piețele UE și sunt exportate cu succes nu doar în UE, dar și pe alte piețe.

Sectorul agricol este dominat de producția vegetală, sectorul zootehnic având un rol mai mic în producere. În ultimul deceniu dezvoltarea sectorului zootehnic a fost impulsionată de implementarea unui șir de proiecte investiționale. Sectorul zootehnic se confruntă cu constrângeri provocate de resursele interne, precum și presiuni dure cauzate de importul de produse de import mai ieftine. Furnizarea de furaje locale este limitată din cauza lipsei pășunilor de bună calitate, care este la rândul său, cauzată de condițiile meteorologice nefavorabile și a capacităților limitate de irigare. Pe de altă parte, costurile interne de producție relativ ridicate, productivitatea scăzută și rasele de animale necompetitive reduce izbitor capacitatea produselor animaliere. Numărul animalelor este prezentat în tabelul de mai jos.

Tabelul 8. Efectivul animalelor și păsărilor în gospodăriile populației

Efectiv	Nr. capete
Bovine	80
Porcine	750
Caprine	5600
Cabaline (cai, măgari, etc.)	38
Ovine	5413
Păsări de toate speciile	21350

Sursa: Primăria Orașul Taraclia

Pe teritoriul orașului funcționează Zona Economică Liberă Parcul de Producție „Taraclia”. TARACLIA ZAL Î.S., înființată la 1998-06-16, în care activează 9 agenți economici. Rolul acesteia este de a atrage investiții autohtone și străine; a implementa tehnologii moderne; a dezvolta producție orientată spre export; a aplica experiență avansată din domeniul producției și a managementului și a crea noi locuri de muncă. La moment activitatea acesteia este considerată neefectivă din cauza unei administrări

neeficiente. Urmează să fie eficientizată activitatea ZAL „TARACLIA” și ridicarea indicatorilor economici.

Sectorul industrial și comercial este prezentat de un frigider privat/ Holdtor Group, care colectează prune și struguri, un centru de colectare a laptelui/carne (Major Auto SRL), un elevator (SRL „Agrogled”), Zoloinițe(SRL Languros Agro; Î.I Harin Victor), o moară (SRL Languros Agro). Domeniul de prelucrarea a producției agricole mai este prezentat de un incubator (Î.I Harin Victor), o fermă de lapte (SRL «Colorit plus»), 2 ferme de porci (GȚ Neculcea Dmitrii; Î.I Derivolcov Victor), și o fermă de păsări (Î.I Harin Victor).

Fabrica de panificație din orașul Taraclia este una din cele cinci fabrici ale întreprinderii „Milina”, care își desfășoară activitatea în Republica Moldova începând cu anul 2008. Întreprinderea are un venit anual de circa 10 milioane de euro, iar în anul precedent a creat peste 100 de noi locuri de muncă. În Republica Moldova activează cinci fabrici de panificație „Milina” – la Comrat, Anenii Noi, Drochia și două la Taraclia.

Pe teritoriul orașului activează Vinăria Taraclia, fondată în 1955. Baza de resurse a companiei este reprezentată de 180 hectare de viță de vie. Podgoriile au fost întemeiate în anii 2000-2005. Compania produce vinuri de soi Cabernet Sauvignon, Merlot, Pinot Noir, Chardonnay, Sauvignon Blanc, precum și cupaje. Compania a câștigat mai mult de 80 de medalii, inclusiv o medalie de bronz la concursul internațional IWSC pentru Merlot (roada anului 2019).

Baza producției industriale o reprezintă și întreprinderea moldo-rusă „Santec”, două întreprinderi de prelucrare a strugurilor, combinatul de prelucrare a lemnului și alți agenți economici.

Întreprinderea „Santec” și-a început activitatea în 2003 și produce anual 1,5 mln. m² de teracotă, în baza unei tehnologii spaniole, folosind echipamente moderne. Producția fabricii în volum de 80% este exportată în Rusia, Ucraina, Kazahstan și România. La întreprindere lucrează 320 persoane.

În orașul Taraclia activează o fabrică de confecții, care oferă locuri de muncă pentru mai bine de 500 de persoane, construită de către compania turcească „Asena Textile”, care este unul dintre cei mai mari investitori din oraș.

Sectorul servicii este reprezentat de 5 farmacii, 4 frizerii; un punct de raparații a telefoanelor și un atelier de reparație a încălțămintei. Sectorul servicii mai este prezentat de Casa de cultură, biblioteca publică, Centrul de sănătate, Centrul multifuncțional, oficiile poștale, 4 filiale ale băncilor comerciale ș.a.

Pe teritoriul orașului funcționează 64 puncte de comerț și 5 unități de alimentare publică, o farmacie socială și 2 magazine sociale, care sunt foarte binevenite în susținerea grupurilor social-vulnerabile și a persoanelor în etate, care datorită acestora beneficiază de produse cu prețuri reduse și medicamente la prețuri compensate. Este o inițiativă susținută de Primărie, pe care tindem să o dezvoltăm și să o diversificăm în viitor.

Serviciul de transport este asigurat de 4 întreprinderi de transport.

Veniturile proprii la situația din 2022 au constituit 16 564,7 mii lei (10400,0 mii lei veniturile din salariu și 6164,7 venituri proprii). Transferurile au constituit 21 307,40 mii lei (16 089,60 mii lei învățăminte, 67,10 mii lei sfera socială, 3 435,20 mii lei dezvoltarea infrastructurii rutiere, 1 715, 50 mii lei susținerea financiară a dezvoltării teritoriului).

Economia locală oferă perspective reale pentru deschiderea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniile comerciale. Garant al succesului este potențialul uman, infrastructura rutieră favorabilă ș.a.

Un compartiment aparte la capitolul perspective revine proiectelor de implementare a parteneriatelor publice private.

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
• Infrastructura de acces favorabilă pentru dezvoltarea mediului economic • Domeniul industrial dezvoltat –existența întreprinderilor industriale mari • Domeniul agricol și de prelucrare a producției agricole dezvoltat și diversificat • Disponibilitatea resurselor umane • Disponibilitatea materiei prime locale • Costul relativ scăzut al forței de muncă • Terenuri agricole cu o bonitate medie a solului, cu potențial existent pentru obținerea de produse agricole ecologice • Prezența capitalului străin • Disponibilitatea APL de a susține micul business	• Potențialul economic al Orașului cu rezerve în comparație cu posibilitățile de dezvoltare • Slaba valorificare a resurselor naturale și a materiilor prime din mediul rural • Lipsa specialiștilor calificați; • Resurse financiare la nivel local, insuficiente pentru susținerea /promovarea unor investiții; • Slaba implementare a sistemului de asigurare a calității producției agricole conform normelor europene
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>
• Valorificarea potențialului legat de așezarea geografică a Orașului • Atragerea investițiilor externe • Stimularea antreprenorilor locali și potențiali (sectorul agricol: frigidere industriale, linii de sortare și ambalare, prestări servicii populației, industria de producere și prelucrătoare) • Stimularea producătorilor locali prin aplicarea tehnicilor și tehnologiilor moderne • Încurajarea și dezvoltarea parteneriatelor de tip public-privat; • Atragerea turiștilor prin deschiderea zonelor de agrement, agropensiuni • Investiții directe în târguri, festivaluri, piețe tradiționale și alte manifestări tradiționale locale • Existența în raion a organizațiilor care oferă consultanță în sfera businessului.	• Insuficientă informare și educare a populației pentru dezvoltarea durabilă a agriculturii, protecția mediului • Nivelul scăzut al veniturilor majorității populației • Capacitatea scăzută de atragere de investiții • Nivelul scăzut de receptivitate a populației locale la programele de finanțare • Autoritățile locale dispun de atribuții și pârghii extrem de reduse pentru susținerea financiară a micului business; • Creșterea ponderii muncii la negru, cu efecte negative asupra pieței muncii, economiei locale și asistenței sociale în perspectivă • Scăderea volumului transferurilor făcute de persoanele plecate la muncă peste hotarele țării • Rata ridicată a dobânzii la credite • Instabilitatea cadrului legislativ național • Lipsa subvenționării principalelor ramuri ale economiei din partea statului • Migrarea populației apte de muncă

2.5. Edificii sociale

2.5.1. Educație

Sistemul de educație a orașului este subordonat Ministerului Educației și Cercetării și este format din 3 instituții preșcolare, 2 școli de cultură medie generală un gimnaziu și un liceu. Pe teritoriul orașului funcționează colegiul - liceu „Sf. Chiril și Metodie” și Universitatea de Stat „Gh. Țamblac”.

Starea tehnică a instituțiilor educaționale este bună, fiind efectuate în ultimii ani lucrări de reparații/renovare. Regimul de lucru în instituțiile educaționale este de 5 zile în săptămână.

Universitatea de Stat „Grigore Țamblac” din Taraclia este o instituție de învățământ superior moldo-bulgară din Republica Moldova. Universitatea deschisă la 1 octombrie 2004 este un centru cultural și spiritual care asigură studierea și păstrarea moștenirii culturale bulgare în Republica Moldova. Colaborează cu universitățile bulgare din Veliko Tărnovo, Ruse și Silistra. Studenții au posibilitatea de a efectua practica în Bulgaria. Universitatea dispune de: 2 blocuri de studii, cămin, bibliotecă (inclusiv sală de lectură) și un muzeu.

Rețeaua școlară a or. Taraclia este formată din Liceul Teoretic „I. Vazov”, Liceul Teoretic „O. Panov”, Gimnaziul „Ivan Inzov”, și Gimnaziul Taraclia.

Instituțiile de învățământ dispun de sedii aparte, standarte, cu o suprafață totală a spațiilor educative de 16797m². Instituțiile de învățământ dispun de săli de clasă spațioase, bine amenajate, săli de sport, terenuri sportive moderne, săli de festivități, cantine. Toate edificiile sunt conectate la apeduct și canalizare. Agentul termic este furnizat în perioada rece a anului centralizat.

La momentul actual în instituții își fac studiile 1322 elevi, la o capacitate de 3388 de locuri. În instruirea educațională a elevilor activează un total de 65 cadre didactice și 70 lucrători ai personalului tehnic.

Pentru a asigura un învățământ modern este nevoie de perfecționarea continuă a cadrelor didactice înnoirea continuă a materialelor didactice și dotarea cu mijloace TICe, modernizarea tehnică a sălilor de studii, precum și dezvoltarea sistemului social de atragere a cadrelor didactice tinere.

În orașul Taraclia activează 3 instituții preșcolare: IP Grădinița de copii "Золотой петушок", IP Grădinița de copii "Солнышко" și IP Grădinița de copii "Золотой ключик". În instituții activează 29 de grupe, cu o suprafață totală de 3892 de m². Instituțiile de învățământ preșcolar asigură școlarizarea a 626 de copii, la o capacitate de 726 de locuri. Copiii sunt educați și îngrijiți de 56 educatori și 30 lucrători auxiliari, directorii grădinițelor, lucrători muzicali și asistenți medicali.

Grădinițele de copii sunt electrificate, gazificate, conectate la apeduct și canalizare, la rețelele de telecomunicații și dispun de săli de festivități, terenuri de joacă, cantină și depozite. Agentul termic este furnizat autonom. În ultimii ani în grădinițe au fost realizate reparații capitale.

Este necesară procurarea unor noi seturi de jucării și accesorii auxiliare, cât și ridicarea continuă a nivelului de calificare a educatorilor și a personalului auxiliar.

2.5.2. Sănătate, asistență socială

Domeniul medical al orașului este reprezentat prin IMSP CS Taraclia. Instituția medicală dispune de edificiu separat, recent renovat și dispune de un nivel mediu de asigurare cu aparataj și utilaj medical. Instituția medicală este electrificată, conectată la rețelele de telecomunicații, inclusiv la rețelele de utilități sociale, precum apeductul și canalizarea. Agentul termic este furnizat centralizat.

Centrul de Sănătate deservește populația în rază de 25 km. IMSP CS Taraclia include și 7 Oficii ale Medicilor de Familie din satele Novoselovka, Aluat, Balabani, Cairaclia, Albota de Sus, Albota de Jos, Sofievca și 2 OS în satele Cialic și Samurza, deserving o populație de 23286 locuitori.

Pentru deservirea rezidenților sunt prevăzute 15,5 unități de personal de medici de familie (11 persoane) și 33,75 unități de asistenți ai medicului de familie (30 persoane). La moment activează 9 medici de familie, un medic inferior, 9 asistenți medicali și 5 stomatologi.

În cadrul Centrului de Sănătate Taraclia activează un spital de zi cu 10 paturi, săli de imagistică, un laborator și sală de kinetoterapie.

Pe teritoriul orașului activează și spitalul raional Taraclia, care deservește și locuitorii orașului.

În perspectivă se impune lărgirea spectrului de servicii medicale prestate locuitorilor.

În cadrul Orașului Taraclia își desfășoară activitatea Direcția Asistență Socială și protecție a Familiei, în cadrul căreia activează 5 asistent social, care deserveșc grupele de persoane socialmente vulnerabile, persoanele singuratice, care necesită deservire la domiciliu. Sunt prestate servicii specializate persoanelor și familiilor care sunt beneficiari de asistență socială și este dusă evidența lor. Persoanelor socialmente vulnerabile li se acordă și ajutoare sociale, precum sunt: alocații de șomaj, indemnizații pentru motive de sănătate, compensații pentru perioada de iarnă, indemnizații de îngrijire a copiilor. De alocații speciale de stat (asistență socială, ajutoare financiare și materiale,etc.) beneficiază 149 de persoane.

In orasul Taraclia dispunem de un Centru comunitar orasenesc care oferă servicii sociale persoanelor în etate și copiilor din familii social-vulnerabile și cu handicap. Totodată, la Centrul comunitar se adreseaza si primesc ajutor persoanele aflata in dificultate pe anumite durate de timp. Persoanele in etate își pot spăla aici hainele si petrece timpul socializind și desfășurind diferite activitati. Pentru viitor se planifică achiziționarea unui autobuz pentru transportarea persoanelor cu necesitati speciale ceea ce ar diversifica spectrul de servicii sociale pe care le putem oferi celor ce simt necesitatea in aceste servicii.

În afară de serviciile sociale de stat în cardul orașului activează Centrul de reabilitare și protecție socială pentru copii în situație de risc "ПЛАМЪЧЕ", Centrul de plasament temporar „Încredere”, creat de Asociația Obștească „PRIMA” și Consiliul raional Taraclia, cu sprijinul Uniunii Europene și al Fundației Soros Moldova, Centrul Multifuncțional CONCORDIA Taraclia ș.a.

În orașul Taraclia activează Centru Comunitar de sănătate mintală.

2.5.3. Sport

Potențialul sportiv al orașului este valorificat pe măsură. În temei tânăra generație, iubește și practică sportul, iar competițiile sportive, meciurile de fotbal, volei, lupte libere sunt nelipsite din activitățile localității. Stadionul orasenesc Taraclia, dispune de vestiare cu camera de baie dotate și o sală unde se desfasoara activitățile si antrenamentele clubului de Taek-won-do, care este sustinut financiar din bugetul orasenesc si care reprezinta orașul și învinge multe trofee la nivel local, rațional, republican și internațional. Pentru viitor se preconizează reparația suprafeței de joc a stadionului de fotbal și amenajarea altor mini-tereburi de fotbal pentru a putea dezvolta și fotbalul ca sport în oraș și pentru a oferi posibilitatea tinerilor talentați să-și perfecționeze abilitățile.

Infrastructura sportivă a orașului include și Centrul sportiv și de recreere de tip închis. Complexul sportiv are o suprafață de 1000 m² și o capacitate de 200 de locuri, dispune de vestiare, cabine de duș, ș.a. Aceste condiții optime permit desfășurarea competițiilor sportive și oferă posibilitatea localnicilor de a practica diverse activități sportive.

Instituțiile de învățământ dispun de stadioane și săli sportive. La LT I.Vazov în 2021 a fost amenajat un nou stadion cu gazon artificial și în restul școlilor urmează să fie amenajate stadioane similare.

În oraș regulat se petrec competiții sportive. Orașul este reprezentată la competiții de către echipele de volei, de fotbal și tenis de masă. Taekwondo ș.a.

Pentru următorii ani se planifică diversificarea activităților sportive și petrecerea mai multor competiții locale și naționale, reabilitarea stadionului municipal, amenajarea sălii de Taekwondo, a terenurilor de street workout și fitness în aer liber, terenuri de fotbal, volei și baschet.

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
• În oraș activează 4 instituții de învățământ școlar și 3 instituții preșcolare și o universitate • Instituțiile de învățământ au fost modernizate și sunt asigurate cu toate comunicațiile necesare • Prezența cadrelor didactice cu experiență • Existența unor spații de agrement pentru copii (teren uri de joacă pentru copii) • Locuitorii beneficiază de servicii medicale de calitate la IMSP CS Taraclia, care a fost renovat, dispune de personal medical calificat, este dotat la nivel mediu cu aparataj tehnic • Educația medicală la nivel • Orașul dispune de un Centru comunitar de asistență socială pentru persoanele în etate sau cu probleme de ordin social • Grupele de persoane social-vulnerabile sunt sub supravegherea serviciului de asistență socială • Orașul dispune de terenuri sportive, săli de sport, și este reprezentat prin echipe de fotbal, volei și tenis de masă și Taekwondo.	• Baza tehnico-materială a instituțiilor de învățământ preșcolar și școlar cu rezerve • Fonduri insuficiente destinate asistenței medicale și sociale • Domeniul sportiv în cadrul Orașului cu rezerve de diversificare • O parte a populației active a migrat în străinătate, copiii acestor persoane fiind lăsați în grija bunicilor sau rudelor • Inexistența dispensarului veterinar;
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>
• Lărgirea gamei de servicii medicale prestate • Implementarea unor programe complexe de monitorizare a stării de sănătate a localnicilor • Suplinirea personalului medical rezident și permanent • Asigurarea cu transport destinat persoanelor cu dizabilități locomotorii • Implementarea unor programe consistente de asistență socială • Crearea unui ONG axat pe probleme sociale, problemele tineretului • Construcția unui complex sportiv artificial cu terenuri de minifotbal, tenis de câmp, volei, baschet • Construcția stadion de fotbal cu gazon natural • Amenajarea sălii de forță și lupte libere	• Scăderea interesului față de efectuarea studiilor în localitate • Neglijarea tradițiilor locale, odată cu trecerea timpului • Dificultăți în susținerea financiară a proiectelor de investiții cu caracter social • Resurse financiare insuficiente pentru finanțarea și co-finanțarea proiectelor sociale • Nereceptivitatea față de posibilitatea efectuării unor lucrări concrete în teritoriu prin intermediul granturilor străine și accesării fondurilor europene • Nu există persoane care să reprezinte interesele comunității în mod organizat și pe o perioadă lungă de timp • Reducerea ponderii populației active și îmbătrânirea acesteia

2.5.4. Cultură și turism

Patrimoniul cultural al orașului Taraclia, constituie una din cele mai reprezentative file din moștenirea valorică a localității, și al comunității de bulgari din Republica Moldova, menită să conserveze tradițiile și datinile băștinașilor, care urmează a fi transmise generațiilor următoare.

În oraș activează Casa de cultură Taraclia, cu o capacitate de 580 locuri, care este centrul vieții culturale din oraș în care activează Ansamblului bulgăresc de dans și cântec „Rodoliubie”, ansamblul de dans pentru copii și diverse cercuri pe interese. Pe viitor ar fi binevenită diversificarea activităților artistice, crearea cercurilor tematice, activităților extracurriculare și promovarea meșteșugurilor și tradițiilor locale și naționale.

Casa de Cultură din or.Taraclia se află în stare tehnică satisfăcătoare, necesitând reparații. Din utilitățile publice edificiul este conectat doar la apeduct și încălzire centralizată.

Educația culturală a tinerii generații este realizată la Școala de arte din or.Taraclia și Casa de creație a copiilor și Școala sportivă pentru copii.

Conform planului de lucru și Calendarul petrecerii măsurilor culturale, locuitorii orașului participă la toate sărbătorile naționale și religioase: concerte tematice; sărbători în cadrul orașului, măsuri culturale de suflet, participă la festivalurile r-nale și după posibilități republicane; etc... Cele mai iubite sărbători sunt "Трифон Зарезан" sărbătorit la 14 februarie și Festivalul „Kozesko horo”.

Un loc aparte în promovarea tradițiilor naționale bulgare revine teatrului bulgarilor basarabeni "Смешен Петък", în care activează și colectivul de dans "Тараклийски Мегдан", Muzeului etnografic, bibliotecii publice și 3 biblioteci școlare.

În cadrul orașului Taraclia activează Muzeul patrimoniului cultural al or. Taraclia a fost fondat la 14 august 2013 de către un grup inițiativ (istorici, lucratori culturali, cronicari din localitate) cu susținerea primăriei or. Taraclia. Muzeul este un instrument de păstrare a identității și diversității culturale, spațiu de comunicare și de agrement, păstrător al patrimoniului material și imaterial- cu anumite expresii de diversitate culturală, care fiind valorificate pot asigura o dezvoltare durabilă a comunității locale, a habitatului tradițional. Exponatele acestui muzeu au fost colectate de pe teritoriul orașului încă din 1978 de către membrii grupului de inițiativă. Scopul Muzeului este de a conserva, a păstra și cultiva tradițiile, obiceiurile și folclorul bulgarilor basarabeni, iar misiunea de bază este formarea atitudinii respectuase pentru trecutul istoric al strămoșilor noștri, promovarea valorilor spirituale și materiale ale populației autohtone, și nu în ultimul rând oferirea posibilității fiecăruia să se autodescopere prin prisma bogatului nostru trecut istoric.

Cultura bulgarilor este expusă și în Art Galeria renumitului pictor Dimitrie Peicev, a fost inaugurată la 6 mai 2023 în sediul unei foste grădinițe și reprezintă peste 52 de picturi și sculpturi donate primăriei de către marele artist și care este unică în Republica Moldova, deoarece picturile sunt expuse cu titlu permanent și sunt la dispoziția iubitorilor de artă. Totodată, una din salile galeriei oferă posibilitatea și expune atenției publicului larg și lucrările altor artiști cunoscuți și mai puțin cunoscuți dar talentați și tehnice de lucru ale cărora le veți aprecia. În Galerie, în afară de lucrările marelui artist sunt expuse și creațiile ceramistei Tamara Grecu-Peiceva. La moment în galerie este expusă și colecția de pictură a lui Constantin Cheleş un mare iubitor de cai.

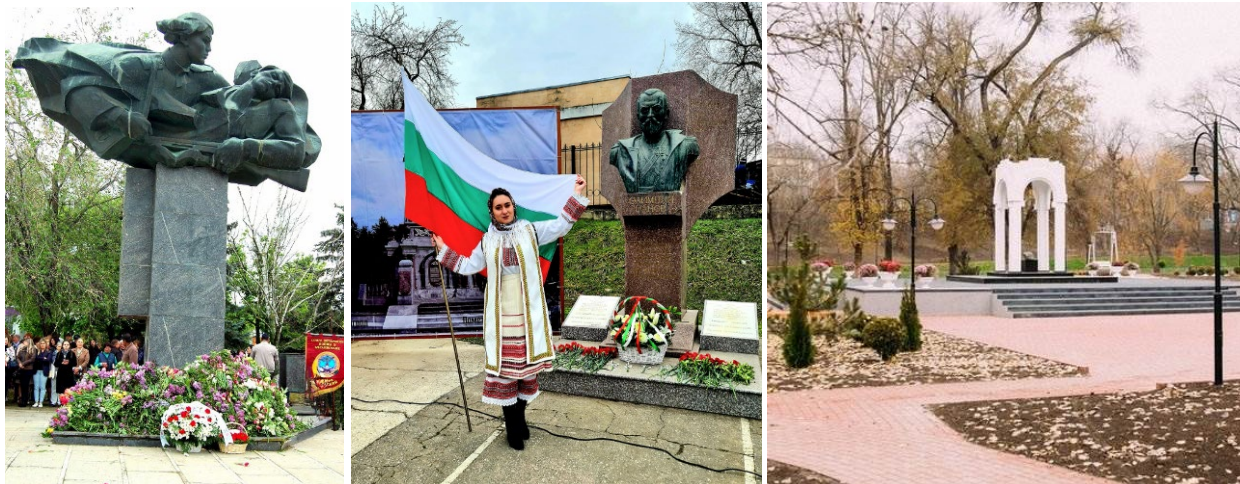
Lucrările lui D. Peicev sunt expuse și în muzeul Național de Arte Plastice din Chișinău, precum și în colecții particulare din SUA, Germania, Israel, Bulgaria și alte țări.

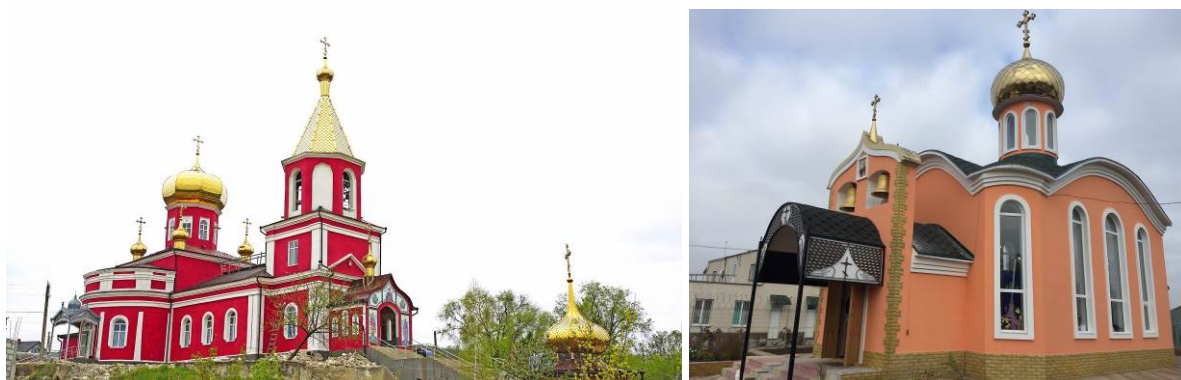
În scopul utilizării potențialului educativ al datinilor și obiceiurilor populare, conducerea localității insistă la organizarea a diferitor activități, cum ar fi șezători, serate în memoria scriitorilor și poezilor, seminare pentru profesori, educatori, cu diferite genericiuri, pentru calificarea cadrelor implicate în educație.

Pe teritoriul orașului există câteva monumente de importanță locală și națională. În Registrul monumentelor ocrotite de stat sunt incluse Biserica «Sf. Gheorghe», construită în 1873, Monumentul lui Olimpiu Panov, Monument la mormântul a 4 ostași căzuți în război. 1941-1945 și Monument la mormântul ostașului căzut în 1944.

În memoria fondării orașului Taraclia în parcul orașănesc a fost construită o frumoasă rotondă.

Principalul locaș de cult este Biserica „Sf. Mare Mucenic Gheorghe” din Taraclia. Recent, în incinta Penitenciarului nr.1 din Taraclia a fost amenajată Biserica „Sfântul Andrei”.

În preajma orașului Taraclia în 2011 a început construcția mănăstirii de maici „Nașterea Maicii Domnului”, cu biserica „Fericita Matrona din Moscova”.

În orașul Taraclia există un parc, cu o suprafață de 23,5 mii de metri pătrați, dotat cu mobilier și teren de joacă pentru copii. Parcul central din Taraclia „Iuri Gagarin” a fost renovat și și-a redeschis porțile pentru vizitatori, după un amplu proces de modernizare. Parcul a fost reconstruit aproape în totalitate. A fost curățat și lacul din preajmă, care are o suprafață de 6 mii de metri pătrați. În premieră, în jurul lacului, au fost construite alei pietonale iluminate, unde oamenii vor putea să se plimbe. Totodată, a fost renovată rotonda de pe teritoriul parcului, au fost construite trotuarele, aleile, au fost schimbate toate cablurile electrice și schimbate toate corpurile de iluminat și băncile.

Pentru orașul Taraclia turismul, în deosebi cel de tranzit, este un domeniu de perspectivă, care ar putea asigura creșterea economică a orașului, precum și deschiderea locurilor de muncă pentru localnici și ar asigura bunăstarea lor. Premize pentru dezvoltarea turismului este interesul populației locale de a se implica în prestarea serviciilor turistice, precum și faptul că în or. Taraclia sunt păstrate tradiții locale și o bucătărie locală ș.a.

Pe teritoriul orașului și în împrejurimile sale există numeroase atracții turistice (majoritatea au fost descrise mai sus), istorice, culturale și de agrement. Orașul dispune și de facilități de cazare și de agrement. Una dintre acestea este Crama familiei "Rizov" Taraclia care este o afacere de familie, care se ocupă de producție de vin, dar oferă doritorilor degustare de vin, degustare de preparate și arome

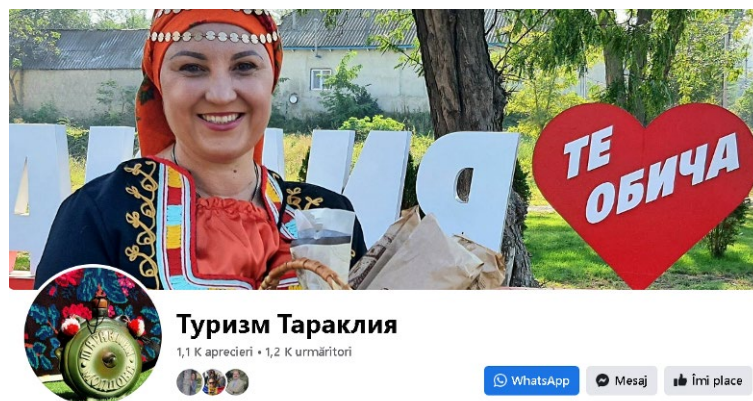
tradiționale bulgarilor basarabeni (kavarma, banița, pâine cu brânză de casă, mirudia, ardei de ardei, aperitive cu cârnați și multe altele.)

Printre alte atracțiile turistice sunt cișmeaua "Хаджидинковата ", casa eroului Bulgariei și Taraclei – Olimpie Panov, sediul primei școli din Taraclia

Primăria or. Taraclia depune toate eforturile pentru a susține și a promova turismul. În acest sens sunt lansate un portal și pagini pe rețelele de socializare, a început producerea de suveniruri – ecotorbițe din pânză tradițională "нахтърлия ", cu simbolica orașului, plante ș.a

În scopul valorificării potențialului turistic al orașului Taraclia urmează să fie creat complexul muzeal-etnocultural „Gaidabula”. Se preconizează reconstruirea teatrului orășenesc al bulgarilor basarabeni „Smeshen Petak” și a muzeului orășenesc al patrimoniului cultural, formarea fondurilor bibliotecii naționale, renașterea meșteșugurilor tradiționale prin crearea de ateliere de creație, unite în Casa Meșteșugurilor. Complexul etno-cultural are menirea de a revigora obiceiuri, tradiții culturale, să crearea programelor folclorice, desfășurarea lucrărilor pentru protejarea monumentelor arheologice, precum și crearea unei baze științifice, educaționale și de informare. În cadrul Centrului vor fi organizate sărbători, festivaluri, seminarii pentru a atrage turiști, va fi creată infrastructura necesară furnizării de servicii turistice.

La moment deja au început lucrările de reconstrucție a muzeului. Implementarea proiectului va contribui la crearea, îmbunătățirea și diversificarea infrastructurii serviciilor sociale în raionul Taraclia, astfel va crește numărul de oaspeti și durata vizitelor lor în regiune. Proiectul va permite dezvoltarea organizată a activităților turistice din zonă prin punerea în circulație economică a unei infrastructuri de turism atractive cu un nivel înalt de deservire a vizitatorilor.

Replanificarea muzeului de istorie și cultura din orașul Taraclia va contribui la dezvoltarea infrastructurii sociale durabile în Regiunea de Dezvoltare Sud prin valorificarea potențialului cultural-istoric al localității Taraclia. Printre obiectivele specifice se numără reabilitarea și modernizarea obiectivului cultural-turistic din or. Taraclia și consolidarea patrimoniului cultural și istoric;

asigurarea securității a mai mult de 9000 exponate; promovarea potențialului social și turistic al RDS și facilitarea accesului vizitatorilor și turiștilor la destinațiile culturale și istorice; propulsarea unui model de dezvoltare economică a localității Taraclia în domeniul turismului

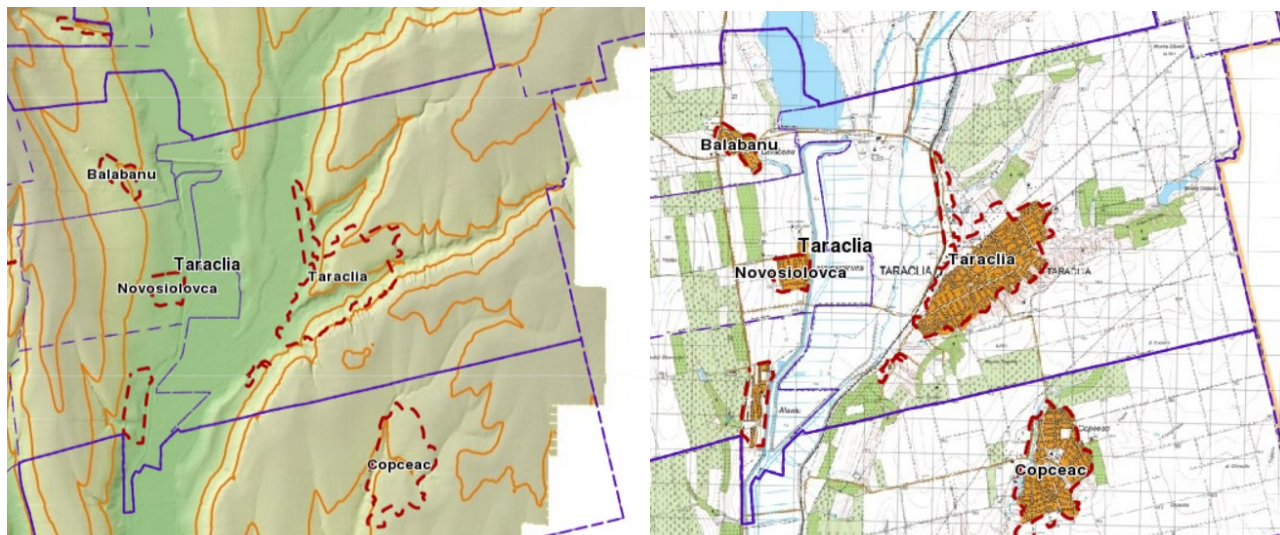

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
• În orașul Taraclia activează Casa de cultură, Tetrul, Muzeul etnografic, care se află în stare bună, și biblioteca, care se află la reconstrucție • Tradițiile populare bine păstrate • Existența colectivelor artistice • Interes pentru turism ca potențial pentru afaceri și pentru crearea de noi locuri de muncă • Existența unei bucătării locale specifice • Existența manifestărilor cu valoare folclorică; • Pe parcursul anului se petrec activități etno-culturale, sportive și de agrement • Monumente de importanță locală • În oraș există 2 biserici creștin- ortodoxe, și o mănăstire de maici • Potențialul turistic al Orașului este valorificat • Cimitirul local este îngrădit și dispune de drum de acces • În oraș există prestatori de servicii de agrement: restaurante, săli de evenimente și a. • Parcul orașănesc modernizat, bine amenajat	• Lipsa unei strategii de dezvoltare a turismului local • Cimitirul din orasul Taraclia la moment este intr-o stare nesatisfacatoare de aceea orasul necesita investitii in constructia unui cimitir nou cu toata infrastructura corespunzatoare necesara.
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>
• Identificarea surselor alternative de susținere financiară a activității colectivelor folclorice • Susținerea din parte statului Bulgar în menținerea și dezvoltarea tradițiilor • Dezvoltarea și stimularea activității echipelor sportive locale existente și înființarea a noi echipe • Valorificarea potențialului local (turistic, cultural, istoric, natural) • Existența potențialului de dezvoltare a agroturismului.	• Infrastructura de transport slab dezvoltată și nemodernizată poate avea ca efect ocolirea zonei turistice a orașului; • Resurse financiare insuficiente pentru contribuțiile proprii la proiectele finanțate, în special în mediul rural.

2.6. Mediul ambiant

Din punct de vedere geomorfologic, pe teritoriul orașului predomină un relief de podiș și câmpie deluroasă, a cărei înălțime relativă nu depășește 200 m deasupra nivelului mării. Predomină versanți de diferite înclinații și lungimi. Terenul este întretăiat de o mulțime de vâlcele cu lățimi de la 100 la 300 de m. Pe teritoriul orașului Taraclia este situată depresiunea râului Ialpug. Altitudinea teritoriului balansează între 25 și 130 m, altitudinea medie este de 32 m. Altitudinea maximală se atestă în partea de est a extravilanului orașului pe Movila Stîlpului, și constituie 165,7 m.

Harta topografică a c. Taraclia

Elementele de bază ale reliefului este șesul.

Clima. Clima zonei este blândă, moderat continentală, cu veri calde și ierni cu vânt moderat.

Vara începe la începutul lunii mai. Temperatura medie despre 25-30 °C, în timpul verii, ciclul ploios se caracterizează prin denivelări de luni: rare, dar uneori abundente. În medie, cantitatea de precipitații este de aproximativ 350-400 mm. pe an.

Primăvara și toamna temperatura variază între 18-26 °C.

Cea mai scăzută temperatură a fost înregistrată la 20 februarie 1954 (-28,9 °C), care a fost mai mică decât în mod normal cu mai mult de 20 °C. Cea mai ridicată temperatură înregistrată la 19 iulie 2007 (+42,4 °C).

Zona este expusă la vânturi puternice care provoacă "furtuni de praf". Vânturi uscate și calde (vânturi uscate) de intensitate medie și ridicată, pentru o perioadă caldă sunt de la 40-60 de zile.

Climatul zonei se caracterizează prin arid, deoarece este situat în zona temperaturilor medii anuale ridicate, care este motivul pentru perioade lungi de secetă. Umiditatea relativă nu depășește 56%.

Precipitațiile. Cantitatea anuală de precipitații este de 638 mm, iar numărul zilelor cu precipitații de la 0,1mm și mai mult este de 132,7. Umiditatea relativă a aerului este de cca. 70%. Variația anuală a temperaturii și cantității de precipitații pe luni sunt de 20-40 mm (în dependență de sezon).

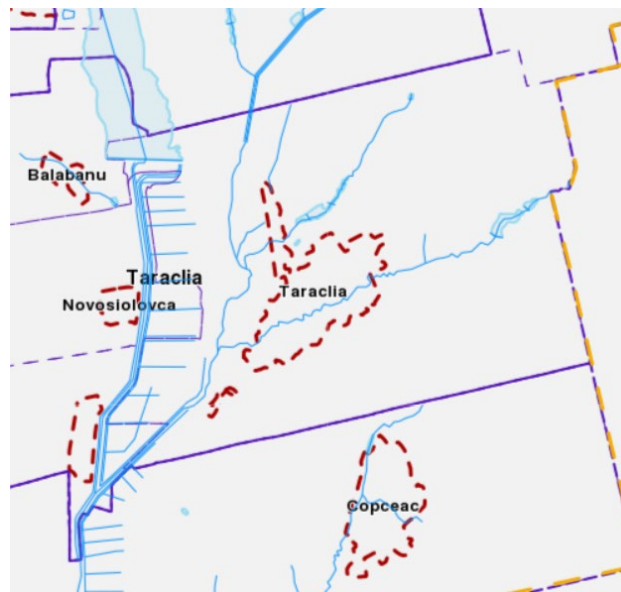
Umiditatea aerului are o importanță mare pentru gospodăriile agricole. Umiditatea relativă, se caracterizează prin valori medii anuale de 71-76 %. Pe parcursul anului valorile umidității relative variază cu valori mai înalte în luna decembrie (84 - 90 %) și mai mici în luna mai (60 - 65 %). Se remarcă o frecvență înaltă a cețurilor, mai ales în perioada rece a anului, din luna octombrie pînă în

luna martie (20 - 45 zile). În perioada caldă a anului, din luna aprilie până în luna septembrie, cețurile se observă mai rar, de la 2 zile la 10 zile. Regiunea respectivă se încadrează în zona cu umiditate insuficientă. Cantitatea medie anuală de precipitații nu depășește 618 mm.

Apele de suprafață și apele subterane. Orașul dispune de surse acvatice importante. Orașul Taraclia este situat la deschiderea văii r. Taraclia în lunca Ialpugului, aproximativ la 3 km de la confluența cu r. Lunga, afluent de stânga al Ialpugului. Rețeaua hidrografică a orașului este reprezentată de bazinul hidrografic al râului Ialpug, a bazinului de acumulare Taraclia și a iazurilor care au fost create pe acest râu.

Sursele de aprovizionare cu apă sunt: primăvara, topirea zăpezii, în perioada mai - octombrie, precipitațiile și pânză freatică.

Apele freatice sunt la adâncimi diferite din care cauză au o influență diversă. În general sunt situate la adâncimea de 5 m, iar pe cumpene și platouri la 10-12 m. După compoziția chimică, apele freatice sunt predominant carbonato-calcice, slab mineralizate. Conform datelor STAS, apele subterane sunt de calitate satisfăcătoare și sunt caracterizate ca fiind apă potabilă. APL se confruntă cu mai multe probleme privind întreținerea și utilizarea apelor subterane din localitate și anume: sistemele de extragere a apei sunt ineficiente cu consumuri mari de energie electrică, clima secetoasă din ultimii ani duce la consumul în creștere a apei potabile.

Localitatea este asigurată cu apă potabilă prin intermediul apeductului, dar și din cele circa 120 fântâni de mină. O sursă alternativă de apă sunt și izvoarele. Remarcabil că unul din izvoare este cu apă sărată.

Biodiversitatea. Vegetația raionului Taraclia este reprezentată prin păduri, pajiști, vegetație acvatică și alte formațiuni vegetale.

Ecosistemele forestiere (pădurile) ocupă 5.467 ha, dintre care pe teritoriul or. Taraclia - 664,70 ha. Aici se regăsesc comunități forestiere, formate din stejar pufos (*Q. pubescens*) și stejar pedunculat. În lunca râului Ialpug se întâlnesc sectoare cu comunități forestiere de luncă (zăvoaie), din plop alb (*Populus alba*) și salcie (*Salix alba*).

Ecosistemele de stepă sunt amplasate în partea de jos a versanților cu diferite expoziții din stepa Bugeacului, caracterizate printr-o productivitate mai mare decât alte tipuri de ecosisteme de stepă. Edificatorii principali sunt păiușul (*Festuca valesiaca*), negara (*Stipa capillata*), firuța (*Poa angustifolia*) și țîrsaca (*Bromopsis inermis*). Foarte rar sunt întâlnite țîștarul european (*Spermophilus citellus*) și dihorul de stepă (*Mustela eversmanni*) - specii incluse în Cartea Roșie.

Stepetele subdeșertice ocupă suprafețe mici, pe versanți cu expoziție de sud-vest, pe soluri nisipo-lutoase superficiale. Plantele edificatoare sunt: bărbosă (*Bothriochloa ischaemum*), pelinul (*Artemisia austriaca*), jugărelul (*Teucrium chamaedrys*, *T. polium*).

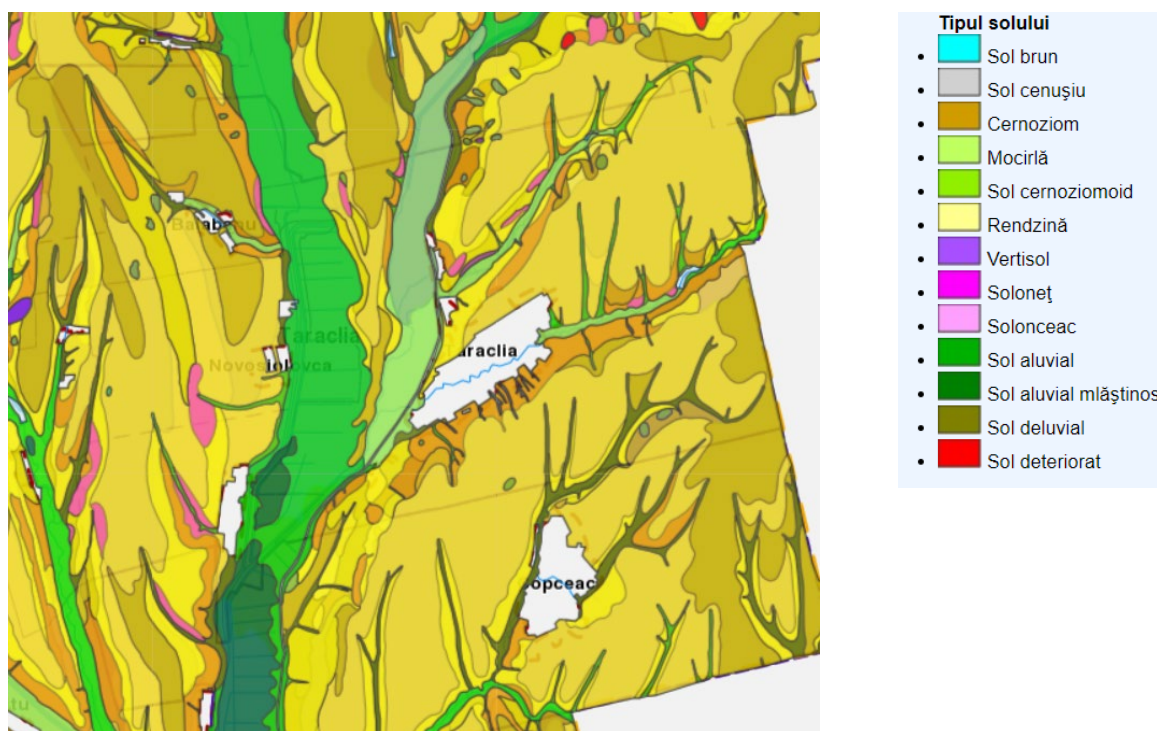
Ecosistemele palustre se întâlnesc în luncile din preajma bazinelor acvatice, unde s-au mai păstrat fragmente de vegetație ierboasă. Aceste stațiuni sunt acoperite cu un covor vegetal cu un număr redus

de specii de plante. Circa 724 specii de plante alcătuiesc pajiștile de luncă. Au devenit rare așa specii de pești ca morunul (*Huso huso*), nisetrul (*Acipenser guldenstadti*), păstruga (*Acipenser stellatus*), țigănușul (*Umbra krameri*), anghila (*Anguilla anguilla*) etc.

Ecosistemele agricole sunt determinate de pășuni au o productivitate mică, iar covorul ierbos este distrus considerabil din cauza pășunatului abundent. Capacitatea pășunilor este redusă și constituie 0,2-0,3 capete de animale condiționale la hectar. O trăsătură caracteristică a agrolandșaftelor este prezența fâșiilor de protecție, care reprezintă zone de adăpost pentru multe specii de plante și animale. Multe din fâșiile de protecție au fost distruse în ultimele decenii, dar în urma inițiativelor de extindere a suprafețelor împădurite și programelor de ameliorare acestea urmează a fi restabilite.

Solurile și subsolurile. Orașul Taraclia este amplasat în Câmpia Moldovei de Sud, numită Stepă Bugeacului, districtul 7 pedogeografic, districtul cernoziomurilor carbonatice (calcice) și tipice slab humifere (haplice) ale Stepei Sud-Basarabene (Ursu A., 2011), raionul 13 ecopedologic.

Capitalul funciar al or. Taraclia ocupă o suprafață de circa 11046,01 ha, dintre care 8787,78 ha sunt terenuri cu destinație agricolă. Semnificativ este faptul că, calitatea solurilor din care este constituit capitalul funciar este relativ joasă. Bonitatea medie a solurilor este apreciată cu 56 puncte procentuale.

Harta solurilor orașului Taraclia

În preajma or. Taraclia este situat Aflorimentul de lângă orașul Taraclia care este un monument al naturii de tip geologic sau paleontologic. Este amplasat la sud de orașul Taraclia de-a lungul pantei stânga a vâlcele, ocolul silvic Taraclia, Taraclia-II, parcela 20, subparcela 1. Are o suprafață de 4,1 ha. Obiectul este administrat de Gospodăria Silvică de Stat Cahul.

Starea mediului ambiant al Orașului este satisfăcătoare. Orașul dispune de o gunoiște autorizată, și o gunoiște activitatea căreia a fost sistată în 2019, dar necătând la existența acesteia în preajma orașului periodic apar gunoiști stihiiinice. O soluție al acestei probleme ar putea fi organizarea sistemului de colectare centralizată a deșeurilor, precum și închiderea gunoiștii neautorizate. De colectarea și transportarea deșeurilor se ocupă întreprinderea municipală "Apă-Canal Taraclia". De acest serviciu beneficiază 73% din gospodăriile satului. Tariful pentru serviciile oferite este de 30 de lei pe lună.

În oraș activează întreprinderea SRL «Evghen-Com», unica în sudul țării, abilitată în colectarea și sortarea deșeurilor.

Este necesară creșterea gradului de conștientizare a populației locale despre importanța gestionării eficiente a deșeurilor, inclusiv prin reducerea volumului de deșeuri depozitate odată cu creșterea cantității materialelor reciclabile, scăderea nivelului de poluare a solului și a apelor subterane, creșterea calității vieții populației prin reducerea riscurilor de îmbolnăvire.

La fel este absolut necesară este îngrădirea gunoiștii și plantarea unei fâșii forestiere în jurul gunoiștii, pentru a evita răspândirea deșeurilor de către vânt, precum și împădurirea terenurilor degradate.

La fel ca și întreaga planetă or. Taraclia se confruntă cu schimbările climatice, care se manifestă prin creșterea temperaturilor cu circa 1,1°C, cu diminuarea cantității și frecvenței precipitațiilor, cu o tendință de micșorare cu 1,3 mm în fiecare an. Modificările climatice au un impact serios asupra agriculturii, infrastructurii de transport, energetic, stării de sănătate a populației ș.a.

Cele mai mari focare de poluare din or. Taraclia sunt Uzina de producere a teracotei „Ispan-Lux” SRL Periferie (Zona economica libera), Depozitul de îngrășăminte sovietic „Colhoz Rodina”, Poligonul de depozitare a deșeurilor menajere, Râulețul Lărguța, care este contaminat cu apele din canalizarea neepurată a gospodăriilor casnice, Uzina de panificație și producere a țevilor „IugInterTrans”, Fabrica de vinuri, Stațiile PECO, Transportul auto.

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
• Resurse acvatice disponibile r.lal pug, bazinul de acumulare, iazuri, izvoare, prezența unui număr mare de fântâni de tip mină (110) • Respectarea, în general, de către populație a normelor de depozitare de deșeurilor la gunoiște • Interesul sporit al APL în vederea îmbunătățirii stării mediului ambiant din localitate • Utilizarea redusă a pesticidelor • Existența apeductului • Existența sistemului de canalizare și a stației de tratare • Suprafețe împădurite	• Existența gunoiștilor stihinice • Lipsa sistemului de separată a deșeurilor menajere • Fântânile de mină nu sunt marcate cu plăcuțe de informare privind calitatea apei • Educația ecologică la nivel superficial • Expunerea la hazardurile naturale sezoniere, în special la secetă • Insuficienta preocupare a agenților economici în recuperarea și re folosirea ambalajelor • Solurile sunt afectate de factori de degradare precum eroziune, sărăturare; • Schimbările climatice
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>
• Implimentarea proiectului de colectare selectivă a deșeurilor • Amenajarea și curățarea tuturor fântânilor de tip mină • Curățirea zonelor din preajma orașului • Menținerea străzilor orașului într-o stare curată • Informarea populației privind necesitatea protecției mediului ambiant și utilizării raționale a resurselor naturale • Promovarea educației ecologice a tinerei generații pentru a proteja mediul și a folosi rațional resursele naturale • Disponibilitatea finanțărilor proiectelor de mediu prin intermediul fondurilor europene nerambursabile. • Crearea unui ONG axat pe probleme ecologice	• Impactul negativ al schimbărilor climatice asupra sectorului agricol (secete, grindină) • Dificultăți în susținerea financiară a proiectelor de investiții de mediu • Sărăcia, lipsa surselor de existență sau alte necesități vitale îi constrînge pe cetățeni să încalce legea, inclusiv la capitolul tăieri ilicite. • Costuri ridicate pentru conformarea cu standardele europene de calitate în materie de mediu • Neglijarea tradițiilor locale în domeniul protecției mediului • Resurse financiare insuficiente pentru finanțarea și co-finanțarea proiectelor legate de mediu

3. PROCESUL DE ELABORARE A PLANULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A ORAȘULUI TARACLIA, R-NUL TARACLIA

3.1. Inițierea procesului de planificare strategică

Orașul Taraclia, r-nul Taraclia, trebuie să-și însușească și să promoveze o viziune strategică în ceea ce privește dezvoltarea sa în viitor. Lipsa unei asemenea viziuni duce la o activitate administrativă dezorganizată, în cadrul căreia se pot rata oportunități și se pot consuma irațional resurse prețioase. Experiența internațională a arătat că proiectele și programele operaționale funcționează cel mai bine atunci când fac parte dintr-un cadru încheiat și când există o coordonare la nivel strategic.

Procesul de planificare strategică are ca scop definirea reperelor strategice de dezvoltare a Orașului pe o perioadă de 5-7 ani. Etapele metodologice principale ale procesului de planificare strategică au fost următoarele: realizarea unei analize preliminare, stabilirea viziunii asupra dezvoltării strategice a Orașului Taraclia, r-nul Taraclia, analiza sectorială a domeniilor strategice principale și articularea documentului strategic propriu-zis.

Principiile care au stat la baza procesului de planificare strategică au fost:

- implicarea comunității,
- transparența,
- obiectivitatea,
- coerența și
- continuitatea proceselor.

Elementul-cheie în inițierea procesului de planificare strategică este identificarea resurselor locale, care pot fi văzute ca principalele oportunități de dezvoltare pe viitor a orașului.

Inițierea procesului de planificare strategică a început, după semnarea contractului de prestare a serviciilor de consultanță, urmată cu înființarea Echipei de Planificare (EP), desemnată de „Succes Consulting” SRL.

În urma dezbaterilor interne Echipa de Planificare a beneficiat de instruire din partea Institutului de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor (IDEP) prin facilitarea procesului de planificare. Facilitatorul a explicat importanța elaborării planului, pașii de urmat, metode și tehnici de abordare a comunităților, metode de analiză a comunității în vederea identificării necesităților pentru stabilirea domeniilor de cuprindere a strategiei pentru elaborarea Planului Strategic de Dezvoltare Socio-economică a orașului Taraclia, r-nul Taraclia. Au fost expuse metodele de consultare a comunității: workshopuri, metoda discuției, ședință de analiză, chestionare. Membrii EP au decis să utilizeze metoda chestionarelor. Procesul de consultare a comunității, intervievarea, a durat 3 săptămâni, după care a urmat ședința de analiză și interpretare a cercetărilor efectuate.

Pentru a da rezultate, planificarea strategică trebuie însoțită de promovare la nivelul administrației publice locale a unui Management strategic integrat, la toate nivelurile, capabil să identifice și să speculeze oportunitățile apărute în beneficiul Orașului.

3.2. Înființarea echipei de planificare

Echipa de planificare socio-economică a Orașului Taraclia, r-nul Taraclia a fost constituită pe baza propunerilor: IDEP, SCT și APL care au nominalizat persoanele investite cu încrederea pentru a-i reprezenta și a transmite problemele pe care aceștia le resimt și doresc a fi rezolvate în vederea îmbunătățirii vieții și dezvoltării durabile a localității Taraclia, r-nul Taraclia (vezi tabelul de mai jos). Membrii EP au fost selectați astfel încât să fie acoperite toate domeniile de cuprindere a planului strategic. La înființare EP s-a ținut cont de voința fiecărui membru propus de a se implica în procesul de planificare strategică a orașului Taraclia, r-nul Taraclia.

Tabelul 9. Componenta echipei de planificare

Nº	Numele și prenumele
1.	Calestru Iurie – expert APL, SCT, IDEP
2.	Lupov V.N.– primar, Orașul Taraclia
3.	Boșneaga A.N. – viceprimar, Orașul Taraclia
4.	Răileanu V.F. - viceprimar, Orașul Taraclia
5.	Chemencedji M.N. - viceprimar, Orașul Taraclia
6.	Cotova S.G. - Secretar al Consiliului local, Primăria Taraclia
7.	Ostrioglo T.V.- Contabil – șef, Primăria Taraclia
8.	Borimecicova D.S. – arhitect principal Primăria Taraclia
9.	Burlacova T.N. – specialist principal Primăria Taraclia
10.	- Perceptor fiscal, Primăria Taraclia, R-nul Taraclia
11.	- Asistent social, Primăria Taraclia, R-nul Taraclia
12.	- Polițist de sector, Primăria Taraclia, R-nul Taraclia
13.	- consilier, or.Taraclia
14.	- consilier, or.Taraclia
15.	- consilier, or.Taraclia
16.	- consilier, or.Taraclia
17.	- consilier, or.Taraclia
18.	- consilier, or.Taraclia
19.	- consilier, or.Taraclia
20.	- consilier, or.Taraclia
21.	- consilier, or.Taraclia
22.	- consilier, or.Taraclia
23.	- consilier, or.Taraclia
24.	- consilier, or.Taraclia
25.	- consilier, or.Taraclia
26.	- directorul Gimnaziului din Orașul Taraclia, R-nul Taraclia
27.	- directorul grădiniței de copii din s. Taraclia, R-nul Taraclia
28.	medic șef, OMF Taraclia, R-nul Taraclia
29.	- director Casa de cultură, or.Taraclia, R-nul Taraclia
30.	- Bibliotecar principal, Biblioteca Publică s. Taraclia, R-nul Taraclia
31.	- Oficiul Poștal or.Taraclia
32.	Ciubuc Natalia – expert APL, SCT

3.3. Intervievarea locuitorilor

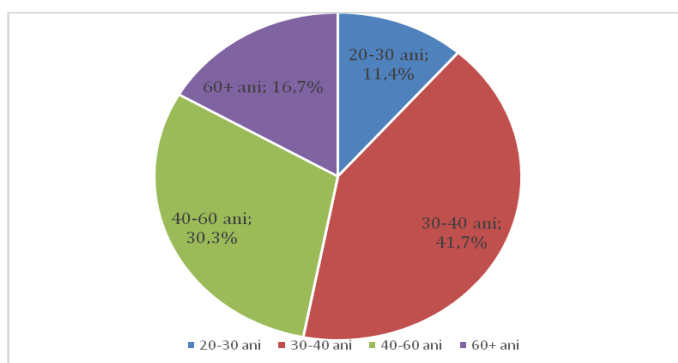
Procesul de planificare strategică a fost precedat de un sondaj sociologic de opinii, conceput de către Institutul de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor și realizat de Echipa de Planificare în colaborare cu Primăria Orașului Taraclia, r-nul Taraclia. Au fost organizate focus grupuri, anchetări telefonice și anchetări directe a locuitorilor.

Au fost anchetate 110 persoane de diferite categorii sociale și de vârstă, inclusiv 45 bărbați și 65 femei. În baza datelor acumulate au fost stabilite problemele de ordin economic, social și ecologic cu care se confruntă populația orașului. În funcție de vârstă, structura eșantionului rezultat este prezentată de persoane cu vârsta cuprinsă între 20-30, 30-40 ani, urmată de categoriile de vârstă 40-60 ani și 60+.

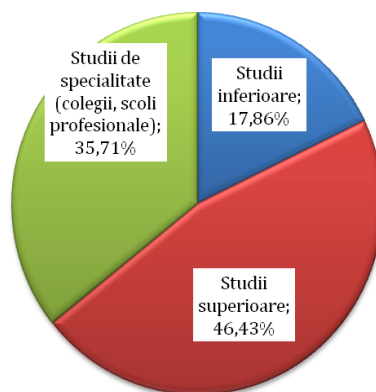
În urma prelucrării datelor chestionării au rezultat următoarele concluzii:

Structura eșantionului interviuat după vârstă

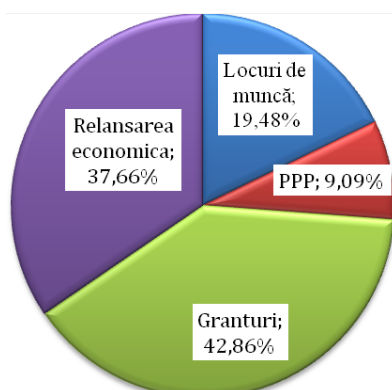
Structura eșantionului în funcție de pregătirea socială

În cadrul eșantionului sunt prezente categorii de persoane din toate nivelele de pregătire profesională, cu o predominare a respondenților cu studii medii și studii de specialitate.

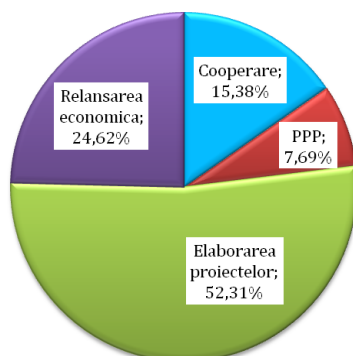
Soluția pentru atragerea fondurilor pentru APL

Se scot în evidență de către persoanele interviuate câteva soluții pentru accesarea granturilor, relansarea economică, cu predominarea deschiderii de noi locuri de muncă.

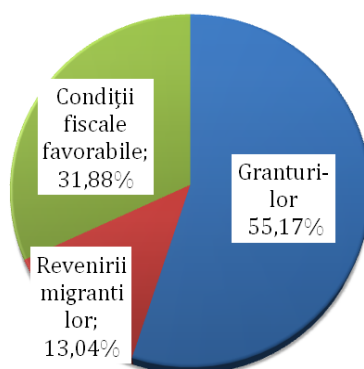
Viitorul APL-urilor

O bună parte din cei intervievați privesc cu optimism viitorul acestei instituții, prin prisma elaborării de proiecte, cooperării și relansării economice. Dispariția acestei instituții în viitorul apropiat nu este văzută de nici unul dintre respondenți.

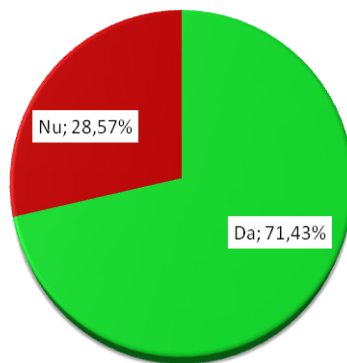
Relansarea economică a APL-urilor:

Accentul în, înviorarea economică a APL-urilor se pune primordial pe accesarea granturilor și revenirea migranților.

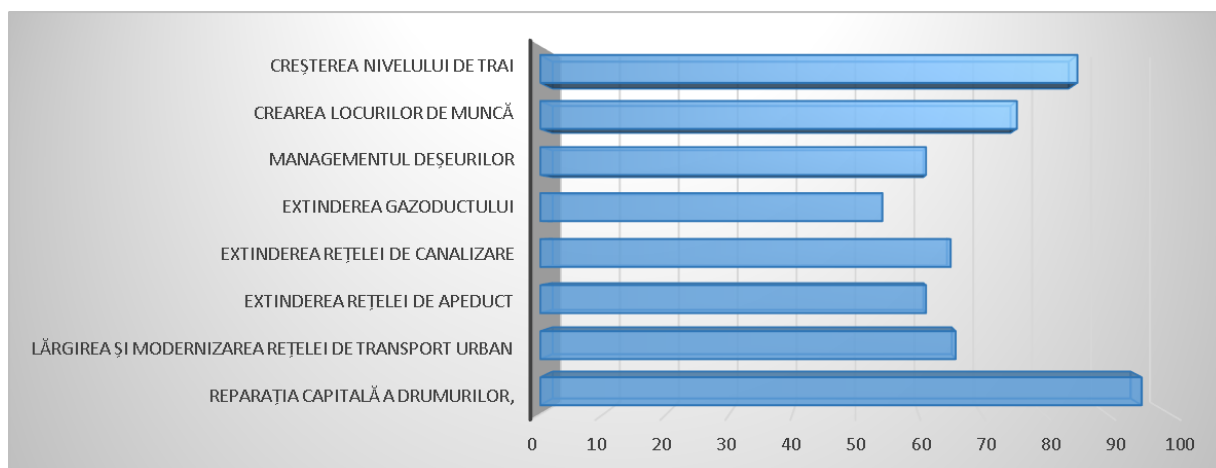
Coordonarea acțiunilor administrației Orașului cu localnicii

Marea majoritate a intervievaților consideră că acțiunile administrației APL sunt coordonate în prealabil cu populația orașului, fapt ce denotă existența unei coeziuni strânse în APL și comunitate.

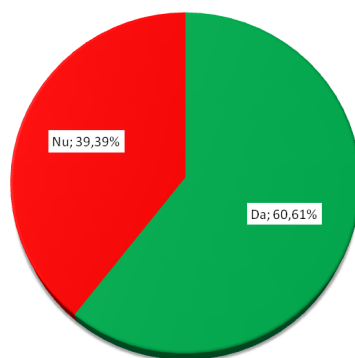
Problemele ce necesită soluționate de urgent:

Locuitorii orașului Taraclia, r-nul Taraclia consideră prioritar de soluționat în cadrul Orașului următoarele probleme: reparația drumurilor, modernizarea și lărgirea rețelei de transport urban, extinderea sistemului centralizat de apeduct, și a sistemului de canalizare, reparația stației de epurare a apelor reziduale, extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale, modernizarea sistemului de management al deșeurilor, crearea unor noi locuri de muncă, și creșterea nivelului de trai etc.

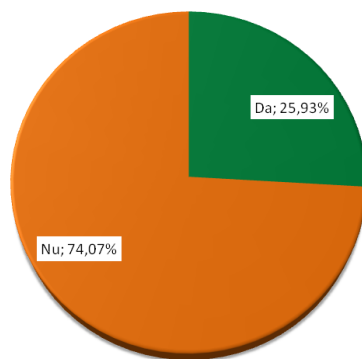
Cunoașterea planurilor de dezvoltare a localității de către localnici

Planurile de dezvoltare a localității sunt cunoscute de 60,61% din respondenți, iar cca. 1/2 din persoanele intervievate nu cunosc planurile de viitor ale APL (39,39%).

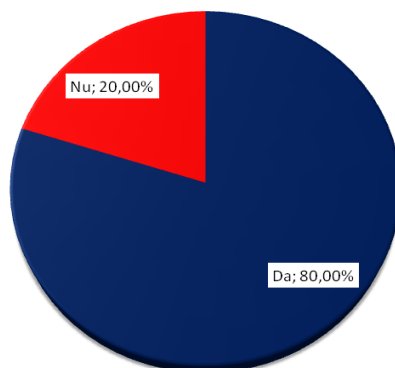
Cointeresarea locuitorilor orașului în obținerea unui grant pentru lansarea în afaceri

25,93 % din persoanele intervievate își manifestă interesul în obținerea unui grant pentru lansarea în domeniul afacerilor, pe când alte 74,07 % nu sunt cointereseați să se dezvolte în domeniul dat.

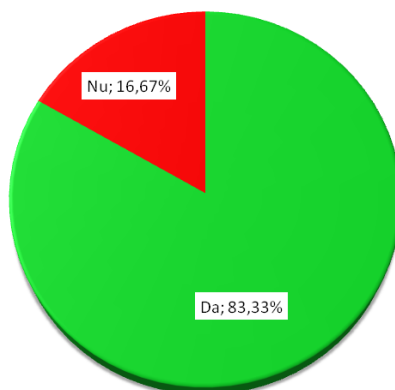
Dorința populației locale de a se implica în suportul APL pentru implementarea proiectelor

Opiniile localnicilor sunt privite pozitiv la capitolul – implicare în susținerea APL în procesul de implementare a proiectelor. Circa 80% din respondenți sunt gata să se implice în suportul administrației publice locale în procesul de implementare a proiectelor.

Dinamica soluționării problemelor în ultimii 10 ani.

În viziunea majorității din respondenți, dinamica din ultimii 10 ani este considerată ca fiind pozitivă în ceea ce privește soluționarea problemelor cu care se confruntă orașul.

3.4. Concordanța strategiilor de dezvoltare a Raionului Taraclia cu cea locală

La elaborarea Planul Strategic de Dezvoltare socio-economică a Orașului Taraclia s-a ținut cont de prevederile din Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”, Programul de dezvoltare a Raionului Taraclia 2016-2023, Program Regional Sectorial pentru dezvoltarea Infrastructurilor de Sprijin în Afaceri în Regiunea de Dezvoltare Sud, Strategia de Gestionare Integrată a Deșeurilor Solide în Regiunea de Dezvoltare Sud, Program Regional Sectorial de Alimentare cu Apă și de Canalizare pentru Regiunea de Dezvoltare Sud, Program Regional Sectorial în Eficiență Energetică pentru Regiunea de Dezvoltare Sud, Program Regional Sectorial în domeniul infrastructurii Drumurilor Regionale și Locale pentru Regiunea de Dezvoltare Sud, Program Regional Sectorial privind sporirea atractivității turistice a Regiunii de Dezvoltare Sud.

APL a participat la toate întrunirile ce au vizat stabilirea priorităților, obiectivelor pe termen mediu și lung în vederea definirii planului strategic de acțiuni de dezvoltare socio-economică durabilă a Raionului Taraclia. Nemijlocit Orașul Taraclia este identificat în programele de dezvoltare ale Raionului Taraclia la așa compartimente precum: creșterea competitivității producției locale, diversificarea producției agricole, dezvoltarea turismului, renovarea rețelelor de drumuri locale și salubritatea teritoriului.

Avantajele concordanței Planul Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a Orașului Taraclia, r-nul Taraclia cu strategiile sus menționate se vor materializa în posibilitatea accesării mai multor surse de finanțare pentru infrastructura publică de utilități (apă potabilă, sistemul de canalizare, infrastructura drumurilor, etc.), creșterea suportului financiar din partea donatorilor externi (BERD, BL, BEI, Comisiile UE).

4. STABILIREA OBIECTIVELOR PLANULUI STRATEGIC

La stabilirea obiectivelor strategice au servit informațiile din sondajul sociologic, analiza punctelor slabe și tari, oportunităților și riscurilor mediului extern, viziunile EP și a APL asupra viitorului Orașului.

După analiza pe baza unui set de criterii și după ierarhizarea problemelor, au fost stabilite drept prioritare 6 obiective strategice și realizată Harta dezvoltării locale pentru a.2023 – 2028.

Obiectiv Strategic 1. Implementare, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii publice locale

Nr	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Elaborarea și implementarea sistemului de măsuri pentru reabilitarea drumurilor, transportului public și a iluminatului stradal	1.1. Asfaltarea unor noi tronsoane de drum - circa 10 km de drumuri din centrul orașului, prioritar str. Pervomaicsaia și Sadovaia 1.2. Reparația curentă a drumurilor (după necesitate cu canalele de scurgere) 1.3. Întreținerea drumurilor din extravilan (profilarea cu autogrederul) și întreținerea canalelor de scurgere a apelor pluviale 1.4. Amenajarea trotuarelor pe drumurile centrale ale orașului 1.5. Amenajarea intersecțiilor și instalarea semafoarelor 1.6. Reparația podurilor cu instalarea barelor de protecție 1.7. Dezvoltarea rețelei de transport urban pe întreg teritoriul orașului, suplinirea numărului de rute 1.8. Extinderea și modernizarea rețelei de iluminare stradală pe întreg teritoriul orașului Taraclia
2	Extinderea rețelelor ingineresti de alimentare cu apă potabilă și canalizare	1.9. Extinderea și modernizarea sistemului de aprovizionare cu apă a or. Taraclia 1.10. Extinderea și modernizarea sistemului de canalizare a localității 1.11. Reabilitarea Stației de epurare a apelor reziduale 1.12. Amenajarea și întreținerea fântânilor publice din localitate în conformitate cu normativele în vigoare
3	Conectarea la rețelele ingineresti de aprovizionare cu gaze naturale	1.13. Extinderea și modernizarea rețelei de distribuție a gazelor naturale în or. Taraclia
4	Asigurarea cu agent termic a edificiilor sociale, diversificarea surselor energetice	1.14. Reducerea consumului de agent termic prin reabilitarea termică a clădirilor publice 1.15. Diversificarea surselor de energie alternativă (cazane pe biomasă, panouri fotovoltaice, eoliene, energie geotermală) 1.16. Instalarea panourilor fotovoltaice la instituțiile publice
5	Dezvoltarea infrastructurii instituțiilor publice	1.17. Întreținerea clădirilor publice 1.18. Asigurarea clădirilor publice cu rampe de acces pentru persoanele în vârstă și cu probleme locomotorii

Obiectiv Strategic 2. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind numărul locurilor de muncă

Nr	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Asigurarea populației cu locuri de muncă	2.1. Dezvoltarea infrastructurii de afaceri în Zona Economică Liberă „Parcul de Producție Taraclia” 2.2. Crearea unor noi locuri de muncă, inclusiv pentru persoane necalificate 2.3. Asigurarea instruirii și formării profesionale, în special în domeniile solicitate în oraș 2.4. Crearea unui incubator de afaceri (școală profesională) cu instruire în profesii solicitate în piața muncii 2.5. Oferirea pe panouri informaționale și surse media de informații la zi despre vacanșile existente 2.6. Asigurarea tinerilor specialiști din domeniul bugetar (profesori, medici ș.a.) cu spațiu de locuit 2.7. Implicarea agenților economici în colaborarea cu APL în scopul creării locurilor de muncă, atragerea de fonduri externe pentru dezvoltare și instruirea specialiștilor necalificați 2.8. Promovarea femeilor în afaceri
2	Diversificarea și susținerea micului business	2.9. Accesarea unor surse de finanțare sub formă de grant sau investiționale pentru dezvoltarea business-ului rural 2.10. Stimularea dezvoltării sectorului servicii (<i>deservirea socială a populației: frezerie, reparația încălțămintei atelier de croitorie ș.a., ecoturism, agroturism, confecții, ș.a.</i>) 2.11. Stimularea dezvoltării sectorului de creșterea, păstrare și prelucrare a producției agricole (<i>mini-întreprinderi de procesare a producției agricole, cultura în spații protejate, acvacultura, crearea asociațiilor (holdingurilor) agricole etc.</i>) 2.12. Încurajarea transferului de cunoștințe, a instruirii și a inovării în business. 2.13. Cultivarea spiritului antreprenorial în deosebi în rândul tinerilor 2.14. Deschiderea unui supermarket alimentar în partea de sus a orașului 2.15. Amenajarea pieței agricole locale
3	Dezvoltarea infrastructurii agricole și valorificarea producției agricole	2.16. Crearea lanțului complet de producere, care va finaliza cu exportul produsului finit 2.17. Construcția sistemelor de irigare la scară mică a terenurilor agricole 2.18. Stimularea lansării de noi afaceri în domeniul agricol și activităților conexe 2.19. Promovarea tehnologiilor de cultivare a culturilor cu potențial înalt
4	Valorificarea potențialului turistic al Orașului	2.20. Promovarea atracțiilor turistice din perimetrul orașului. 2.21. Elaborarea și implementarea unui plan local de măsuri în vederea dezvoltării turismului în or. Taraclia 2.22. Dezvoltarea infrastructurii de deservire a turiștilor 2.23. Promovarea or. Taraclia ca destinație turistică

Obiectiv Strategic 3. Modernizarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială în Orașul Taraclia, r-nul Taraclia

Nr	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Dezvoltarea unui învățământ școlar și preșcolar local Competitiv	3.1. Reînnoirea bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ în corespundere cu particularitățile de vârstă a elevilor și copiilor 3.2. Asigurarea instituțiilor de învățământ cu tehnică de calcul 3.3. Susținerea socială a cadrelor didactice tinere, pentru a evita exodul acestora
2	Îmbunătățirea infrastructurii mediului școlar și preșcolar	3.4. Termoizolarea și reabilitarea termică a tuturor instituțiilor de învățământ 3.5. Amenajarea teritoriilor adiacente instituțiilor de învățământ conform cerințelor vârstei 3.6. Renovarea și completarea cu echipament sportiv și de joacă a terenurilor de la instituțiile de învățământ 3.7. Dotarea cabinetelor medicale de la instituțiile de învățământ din Taraclia cu mobilier și inventarul necesar 3.8. Crearea unui Centru pentru învățământ incluziv unde să activeze logopezi, psihologi, profesori 3.9. Crearea unui incubator de afaceri (școală profesională) cu instruire în profesii solicitate în piața muncii
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației Orașului	3.10. Întreținerea stării curente a instituțiilor medicale 3.11. Atragerea personalului medical calificat prin oferirea de locuințe 3.12. Lărgirea gamei de servicii medicale prestate la CS 3.13. Extinderea spectrului de servicii oferite la Centrul de reabilitare 3.14. Elaborarea și implementarea programelor de educație sanitară pentru copii, tineri, adulți și vârstnici
4	Asigurarea unui nivel de trai decent pentru grupurile social vulnerabile	3.15. Deschiderea unui centru comunitar de asistență pentru persoanele în etate 3.16. Deschiderea unei cantine sociale 3.17. Deschiderea unui centru de găzduire pentru perioada de iarnă a persoanelor social vulnerabile și fără adăpost 3.18. Crearea unui Centru de plasament pentru mamele cu copii supuși violenței sau aflați în situații de risc 3.19. Deschiderea unui azil de bătrâni 3.20. Amenajarea în spațiile verzi a zonelor pentru persoanele în etate, dotate cu foșoare, bănci ș.a. 3.21. Îmbunătățirea calității serviciilor oferite la Centrul pentru vârstnici și invalizi de pe str.Dmitrov 3.22. Implementarea serviciilor socio-medicale și de socializare destinate persoanelor vulnerabile, persoanelor cu dizabilități și persoanelor în etate 3.23. Acordarea suportului social și psihologic copiilor, părinții cărora sunt plecați peste hotare și a copiilor din familiile social vulnerabile 3.24. Crearea unui ONG orientat pe probleme sociale

Obiectiv Strategic 4. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al localității

Nr	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Dezvoltarea infrastructurii necesară pentru desfășurarea activităților culturale	4.1. Reparații curente a Casei de cultură Taraclia, bibliotecii publice muzeului de etnografie, galeriei de arte, și a teatrului
		4.2. Construcția complexului etnografic pe str.Gogol
		4.3. Asigurarea instituțiilor culturale cu mobilier, inventar și utilajele necesare
		4.4. Digitalizarea și asigurarea cu tehnică de calcul a instituțiilor culturale
		4.5. Asigurarea colectivelor artistice cu costume și atributele necesare
2	Dezvoltarea infrastructurii de odihnă și agrement a populației	4.6. Reabilitarea și modernizarea stadionului din oraș
		4.7. Instalarea gazonului artificial la stadionul orașenesc Taraclia
		4.8. Construcția unui mini-teren sportiv multifuncțional
		4.9. Amenajarea unor noi parcuri, inclusiv a unui mini-parc în zona sectorului nou
		4.10. Amenajarea terenurilor de joacă pentru copii
		4.11. Deschiderea unui centru de agrement pentru copii, dotat cu piscină, zonă de joacă
		4.12. Deschiderea unui Centru sportiv pentru adolescenți dotat cu aparate de antrenament, zonă pentru role și skeituri, cabinet de masaj, bazin ș.a
		4.13. Deschiderea taberei de odihnă pentru copii
		4.14. Crearea zonelor de dezvoltare pentru copii și adolescenți (discotecă, cercuri pe interese: desen, vocal, ș.a)
		4.15. Deschiderea unui complex sportiv cu bazin, sală de fitness, zonă pentru exaladări, bouling, tenis ș.a
		4.16. Deschiderea Centrului pentru tineret (artă teatrală, cursuri de studiere a limbilor, cursuri de fotografie ș.a)
		4.17. Deschiderea zonelor de agrement la periferia orașului sau în extravilan
		4.18. Crearea unităților de agrement și deservire a turiștilor
3	Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din Orașul Taraclia, r-nul Taraclia	4.19. Susținerea activității colectivelor artistice de amatori
		4.20. Promovarea copiilor, tinerilor talentați prin susținerea participării lor la diferite concursuri, festivaluri la nivel național și internațional
		4.21. Menținerea și dezvoltarea continuă a activităților sportive (fotbal, volei, trântă etc.) și dotarea cu echipament sportiv necesar, transport etc.
		4.22. Crearea cercurilor pe interese
		4.23. Organizarea și petrecerea evenimentelor cultural-artistice și sportive în localități
		4.24. Restaurarea patrimoniului cultural al orașului Taraclia și modernizarea infrastructurilor conexe
		4.25. Încurajarea activităților meșteșugărești, artizanale
		4.26. Valorificarea patrimoniului cultural a orașului prin organizarea festivalurilor, concursurilor, târgurilor ș.a.
		4.27. Identificarea și promovarea produselor tradiționale locale

Obiectiv Strategic 5. Protecția mediului ambient, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale

Nr	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Crearea sistemului de Management al deșeurilor în conformitate cu standardele moderne de performanță în domeniu	5.1. Construcția uzinei de sortare și prelucrare a deșeurilor menajere
		5.2. Amenajarea gunoiștii orașului: împrejmuirea cu gard, reabilitarea drumului
		5.3. Proiectarea și construcția platformelor de colectare a deșeurilor menajere și dotarea lor cu tomberoane
		5.4. Organizarea colectării selective a deșeurilor
		5.5. Elaborarea și implementarea unui mecanism de avertizare și sancționare a persoanelor care încalcă regulile de depozitare a deșeurilor casnice
		5.6. Plantarea unei fâșii forestiere de protecție în jurul gunoiștii existente
		5.7. Lichidarea gunoiștilor stihinice
2	Asigurarea unui mediu sănătos și ecologic curat	5.8. Curățirea și amenajarea fântânilor publice de pe teritoriul orașului
		5.9. Organizarea zilelor ecologice (curățire, amenajare și înverzire a spațiilor publice)
		5.10. Aplicarea noilor tehnologii agricole orientate spre diminuarea schimbărilor climatice
		5.11. Îmbunătățirea mecanismului de răspuns la dezastrele naturale
		5.12. Implementarea prevederilor Planului de adaptare la schimbările climatice a orașului Taraclia pentru anii 2023-2028
		5.13. Înverzirea orașului prin plantarea arborilor și arbuștilor ornamentali pe tot teritoriul orașului
		5.14. Reabilitarea Stației de epurare a apelor reziduale
		5.15. Curățirea și înverzirea albiei bazinelor acvatice și eliminarea canalelor de scurgere
		5.16. Împădurirea terenurilor degradate și cu pericol de eroziune
		5.17. Curățarea canalurilor de scurgere a apelor pluviale,
		5.18. Deschiderea unui azil pentru animalele fără stăpâni
		5.19. Întreținerea și amenajare anuală a cimitirelor
3	Informarea și instruirea publicului în domeniul protecției mediului ambient	5.20. Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate
		5.21. Marcarea fântânilor publice în funcție de indicii de calitate a apei (cerculețe verzi, galbene, roșii), actualizarea pașapoartelor
		5.22. Informarea populației asupra folosirii echilibrate a resurselor de apă și prevenirea poluării mediului
		5.23. Inițierea unor campanii de informare și conștientizare a publicului în vederea protecției mediului înconjurător
		5.24. Combaterea tăierilor ilicite di fondul forestier
		5.25. Implementarea programelor de educație ecologică a copiilor, tinerilor etc.

Obiectiv Strategic 6. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern și transparent, implicarea civică în dezvoltarea Orașului și în procesul decizional

Nr	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Asigurarea transparenței în activitatea APL	6.1. Organizarea regulată sau periodică (<i>după caz</i>) a audierilor publice, dezbaterilor, adunărilor cu localnicii pe marginea temelor și problemelor Orașului Târgu Mureș 6.2. Menținerea panourilor informative de pe teritoriul Orașului 6.3. Suplinirea paginii oficiale și ale celor de pe rețelele sociale cu informații relevante orașului
2	Dezvoltarea capacităților de atragere și planificare a resurselor financiare	6.4. Organizarea de către Primărie sau participarea funcționarilor publici la cursuri de calificare în administrare publică 6.5. Întărirea capacităților funcționarilor publici abilitați în atragerea fondurilor, investițiilor 6.6. Instruirea personalului care are nevoie de cunoștințe adăugătoare (programe de calculator, baze de date, inginerie, etc.) 6.7. Stabilirea unor parteneriate, înfrățiri cu satele/comunele din RM și de peste hotarele ei, în vederea soluționării unor probleme comune (măsurile culturale, schimb de experiență, proiecte transfrontaliere, etc.)
3	Dezvoltarea spiritului asociativ și civic în rândul cetățenilor Orașului	6.8. Instituirea "Zilei faptelor bune" 6.9. Crearea Consiliului local al tineretului 6.10. Serbarea anuală a Hramului Orașului 6.11. Asigurarea bunei funcționări a rețelei de supraveghere video pe teritoriul orașului 6.12. Acordarea suportului pentru înființarea de ONG-uri și organizații locale (asociații de proprietari, asociații profesionale, etc.) cât și susținerea asociațiilor prezente pe teritoriul orașului 6.13. Inițierea și derularea unor acțiuni de implicare civică de genul: cea mai curată stradă, cea mai amenajată gospodărie, cea mai frumoasă fântână, etc.

5. REALIZAREA PLANULUI STRATEGIC

5.1. Etape de implementare

Succesul realizării Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Orașului Târgu Mureș, r-nul Târgu Mureș depinde, în mare măsură, de participarea tuturor locuitorilor la procesul de implementare și monitorizare a acestuia, de prezența unei coaliții încheiate în societate. În procesul realizării Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Orașului Târgu Mureș, r-nul Târgu Mureș vor fi implicați mai mulți actori, fiecare urmând un scop personal, îndeplinind rolul de implementator al acțiunilor planificate. Aceștia sunt :

1. Administrația publică locală (Consiliul Local , Primarul, Primăria)
2. Comunitatea Locală - locuitorii Orașului și instituțiile publice locale
3. Societatea civilă (ONG, femeile, tineretul, pensionarii, organizațiile confesionale și profesionale)
4. Agenții economici
5. Structuri externe (Consiliul Raional Târgu Mureș, Organizațiile internaționale, Guvernul).

Implementarea Planului Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a Orașului Târgu Mureș, r-nul Târgu Mureș poate fi divizată convențional în 3 etape:

Adoptarea Planului Strategic de Dezvoltare. În cadrul acestei etape, Planul Strategic de Dezvoltare va fi supus dezbaterilor publice la Adunarea Orașului. După dezbateri, scopul căreia este ajustarea propunerilor și recomandărilor făcute, Planul Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a Orașului Târgu Mureș, r-nul Târgu Mureș va fi înaintat Consiliului Local spre aprobare. După aprobarea strategiei, Primăria va coordona elaborarea planurilor de acțiuni trimestriale și anuale privind realizarea strategiei în conformitate cu Planul Strategic de Acțiuni.

Implementarea Planului Strategic de dezvoltare se va efectua prin realizarea acțiunilor, activităților, măsurilor și proiectelor concrete de implementare. Pentru fiecare acțiune, proiect vor fi stabilite obiective, planul activităților necesare, perioada de desfășurare (durata), responsabilii și partenerii care vor realiza proiectul. De asemenea, vor fi identificate/concretizate și asigurate sursele de finanțare a proiectelor propuse spre implementare.

Monitorizarea Planului Strategic de dezvoltare. În perioada de implementare responsabilii de realizarea planului de acțiuni vor raporta îndeplinirea activităților, proiectelor și atingerea obiectivelor specifice. Monitorizarea proiectelor, acțiunilor și strategiilor se va efectua prin intermediul Indicatorilor de implementare stabiliți. În cazul în care se vor identifica devieri de la Planul de acțiuni se vor iniția măsuri de corectare sau ajustare a acestui plan.

5.2. Riscuri și impedimente în procesul de implementare, metode de preîntâmpinare

Realizarea cu succes a acțiunilor propuse în Planul Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a Orașului Taraclia, r-nul Taraclia poate fi împiedicată de prezența anumitor riscuri și impedimente de implementare. Riscurile și impedimentele aferente implementării Planului Strategic de dezvoltare pot fi divizate în două categorii: (a) interne și (b) externe.

Domeniu	Descriere
Riscuri și impedimente interne	
Managementul implementării planului strategic	➤ Confruntări de interese privind implementarea planului strategic ➤ Experiență insuficientă în elaborarea, promovarea și gestionarea proiectelor de dezvoltare ➤ Prevalarea intereselor personale ➤ Resurse financiare limitate ➤ Lipsa capacităților de atragere a investițiilor
Parteneriat	➤ Indiferența și neimplicarea populației în susținerea activităților Orașului ➤ Lipsa de experiență a structurilor societății civile și neimplicarea lor în soluționarea problemelor comunității ➤ Neimplicarea partenerilor rezidenți și nerezidenți
Dezvoltarea economică	➤ Lipsa interesului din partea comunității de afaceri în dezvoltarea bazei economice locale ➤ Dependența sectorului agrar de condițiile naturii ➤ Posibilitățile financiare reduse ale APL și a agenților economici pentru investiții ➤ Capacitatea redusă de cumpărare a populației din oraș
Social	➤ Resurse limitate pentru acordarea asistenței sociale ➤ Degradarea continuă a condițiilor de trai a populației ➤ Emigrarea forței de muncă ➤ Îmbătrânirea demografică ➤ Lipsa sprijinului comunității în renovarea obiectelor de infrastructură socială
Mediu	➤ Nedorința populației de a conștientiza pericolul folosirii apei poluarea supra sănătății lor ➤ Lipsa doritorilor de a presta servicii de salubritate
Riscuri și impedimente externe	
Cadrul politico-juridic	➤ Instabilitatea politică ➤ Contradicția și inconsecvența legislației în vigoare
Relațiile cu partenerii Externi	➤ Micșorarea cuantumului transferurilor de la bugetul raional
Starea economiei	➤ Potențial investițional redus ➤ Inaccesibilitatea piețelor de desfacere de peste hotare ➤ Infrastructură de afaceri nedevelopată ➤ Risc de țară

La fel au fost identificate pericolele majore ce pot sta în fața implementării activităților planificate și posibilitățile de aplanare a acestora.

Tabelul 1. Metode de preîntâmpinare a riscurilor legate de implementarea proiectelor

Riscuri	Metode de micșorare/preîntâmpinare
Indiferența membrilor comunității	- organizarea adunărilor generale - organizarea audierilor publice - organizarea meselor rotunde și a ședințelor tematice - prezentarea exemplelor de succes - desfășurarea concursurilor tematice
Insuficiența resurselor financiare	- participare la concursuri de proiecte - inițiative ale agenților economici prin crearea și dezvoltarea parteneriatelor - crearea ONG-urilor - contribuția populației - aportul donatorilor
Lipsa specialiștilor	- pregătirea specialiștilor - motivarea specialiștilor - colaborarea cu organizațiile specializate - colaborare cu instituțiile de învățământ - pregătirea în teritoriu
Informarea redusă a populației	- utilizarea mijloacelor mass-media - plasarea avizelor - organizarea adunărilor, seminarelor - publicarea buletinelor informative - plasarea informațiilor pe pagina electronică a localității - montarea panourilor de informare
Migrarea populației	- crearea noilor locuri de muncă - îmbunătățirea sferei sociale
Instabilitate politică	- informare privind programele politice - colaborare cu partidele politice - prezentarea propunerilor în cadrul întrunirilor

6. MONITORIZAREA PLANULUI STRATEGIC

6.1. Cadrul instituțional de monitorizare

Procesul de monitorizare a strategiei constă în: (a) evaluarea atingerii obiectivelor strategice și obiectivelor specifice care va fi realizată prin intermediul indicatorilor de implementare și (b) raportarea rezultatelor evaluării.

În scopul asigurării transparenței procesului de implementare, precum și a participării locuitorilor în implementarea Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Orașului Taraclia, r-nul Taraclia, va fi creat Comitetul sătesc, în care vor intra săteni de diferite vârste, din toate părțile orașului (circa 15 gospodării). Comitetul va contribui la antrenarea cât mai activă a tuturor locuitorilor în rezolvarea obiectivelor Strategiei, cât și în procesul de luare a deciziilor privind implementarea proiectelor din cadrul Planului Strategic, astfel consolidându-se societatea civilă din oraș.

Atribuțiile Comitetului Sătesc vor consta în:

- 1) Planificarea și realizarea activităților de implementare în sector a Strategiei
- 2) Coordonarea activităților de implementare în sector
- 3) Stabilirea legăturii directe între sector și Comisia de Implementare.

Monitorizarea implementării planului strategiei se va efectua de Comisia pentru Implementarea Planului Strategic (în continuare CIPS). CIPS va fi creată cu statut de Comisie obștească pe lângă Consiliul Local și Primărie în componența căreia va fi asigurată reprezentarea tuturor factorilor implicați în dezvoltarea Orașului, inclusiv membrii Consiliului Participativ Local:

- ✓ Consiliul local (președinții comisiilor consultative de specialitate și secretarul Consiliului)
- ✓ Primărie (Primarul, specialistul în domeniul regimului funciar și contabilul șef)
- ✓ Comunitatea oamenilor de afaceri (directorii sau reprezentanții principalilor structuri economice din localitate)
- ✓ Instituțiile educaționale (directorii gimnaziului și al grădiniței de copii)
- ✓ Organizațiile non-guvernamentale (reprezentanți ai ONG-urilor ce activează în localitate).

În implementarea strategiei responsabilitățile de bază ale CIPS vor fi:

- Planificarea implementării acțiunilor
- Elaborarea și promovarea adoptării deciziilor privind acțiunile de implementare
- Coordonarea activităților de implementarea acțiunilor și proiectelor de dezvoltare
- Coordonarea activităților de atragere a surselor financiare alternative în scopul realizării problemelor identificate
- Monitorizarea implementării planului de acțiuni
- Elaborarea rapoartelor și prezentarea lor către Consiliul Local
- Acordarea asistenței tehnice și consultative în toate domeniile
- Elaborarea și dezbaterile proiectelor prioritare de dezvoltare
- Analiza deciziilor privind diverse probleme ale Orașului
- Elaborarea și inițierea modificărilor în planul strategic

CIPS își va desfășura activitatea în ședințe care se vor desfășura cel puțin o dată în lună.

Un rol important în procesul de implementare a Planului Strategic îl are Consiliul Local, care se va ocupa nemijlocit de monitorizarea și evaluarea procesului de implementare a Planului Strategic de

dezvoltare socio-economică a Orașului Taraclia, r-nul Taraclia. Competențele Consiliului local se vor axa pe :

- Coordonarea activităților de antrenare a populației în acțiunile de realizare a proiectelor
- Promovarea dialogului permanent cu locuitorii, asigurarea transparenței în activitatea APL
- Încurajarea Voluntarilor în diverse activități publice
- Stimularea și coordonarea conlucrării actorilor comunității în realizarea obiectivelor comune ale Strategiei
- Parteneriatul cu APL, ONG, agenții economici în cea ce privește implementarea, monitorizarea și evaluarea Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Orașului Taraclia, r-nul Taraclia.

6.2. Raportarea și indicatorii de monitorizare

Raportarea implementării strategiei se va efectua prin elaborarea și prezentarea de către responsabili de implementare a rapoartelor trimestriale către CIPS privind realizarea planului de acțiuni și a obiectivelor specifice. Anual CIPS va prezenta Consiliului Local raportul de evaluare a implementării Planului Strategic.

Evaluarea implementării Planului Strategic se va efectua prin analiza indicatorilor de performanță. Pentru fiecare acțiune planificată sunt stabiliți anumiți indicatori de implementare care vor fi monitorizați. În baza informațiilor furnizate de la responsabili de implementare, beneficiari sau instituții specializate se vor stabili nivelul și gradul de implementare a acțiunilor și atingere a obiectivelor fixate.

Obiectiv Strategic 1. Implementare, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii publice locale

Nr	Program	Indicatori de monitorizare
1	Elaborarea și implementarea sistemului de măsuri pentru reabilitarea drumurilor, iluminatului stradal	▪ Program de reabilitare a drumurilor locale elaborat și aprobat ▪ Nr/km de drumuri locale renovate în <i>variantă asfaltată</i> și a celor renovate în alte variante ▪ Nr/km de drumuri cu trotuar pavat ▪ Lungimea canalelor de scurgere a apelor pluviale amenajate ▪ Program de iluminare stradală a drumurilor elaborat și aprobat ▪ Nr de piloni electrici noi montați ▪ Stațiile electrice de transformare din perimetrul Orașului Taraclia renovate ▪ Nr de piloni cu felinare economice dați în exploatare în termenii planificați ▪ Nr/km de drumuri agricole întreținute /amenajate

2	Extinderea rețelelor ingineresti de alimentare cu apă potabilă și canalizare	▪ Program elaborat de creare a rețelei ingineresti de canalizare ▪ Implementarea și darea în exploatare în termenii planificați a rețelei ingineresti de canalizare ▪ Lungimea totală a rețelei de canalizare dată în exploatare ▪ Nr de gospodării conectați la canalizare ▪ Nr de edificii sociale conectate la canalizare ▪ Gradul de racordare la apeduct și canalizare a caselor de locuit ▪ Program elaborat de extindere a rețelei ingineresti de apeduct ▪ Implementarea și darea în exploatare în termenii planificați a rețelei extinse de apeduct ▪ Lungimea totală a rețelei de distribuție a apei ▪ Numărul de gospodării conectate la rețeaua de apeduct ▪ Volumul mediu de apă potabilă furnizată unui locuitor pe lună ▪ Nr de măsuri întreprinse în vederea construcției și eficientizării funcționării stației de tratare a apei ▪ Apa din fântânile arteziene/de tip mină îmbunătățită
3	Extinderea rețelelor ingineresti de aprovizionare cu gaze naturale	▪ Măsuri întreprinse în vederea extindere a rețelei de gazificare a c.Târgu Mureș ▪ Nr de gospodării conectate la rețeaua de gaze naturale în urma implementării proiectului de gazificare ▪ Gradul de racordare la rețeaua de gaze naturale a caselor de locuit noi conectate la rețea ▪ Lungimea totală a rețelei de distribuție a gazelor naturale prin oraș ▪ Volumul mediu lunar de gaze naturale furnizat unei gospodării
4	Asigurarea cu agent termic a edificiilor sociale, diversificarea surselor energetice	▪ Măsurile întreprinse în vederea asigurării instituțiilor social administrative cu apă caldă ca urmare a instalării panourilor solare ▪ Nr de instituții asigurate cu apă caldă ca urmare a instalării panourilor solare ▪ Economia de mijloace financiare a instituțiilor ce au diversificat surselor energetice de asigurare cu agent termic ▪ Numărul de baterii solare instalate ▪ Nr de instituții asigurate cu apă caldă ca urmare a instalării panourilor solare ▪ Proiect de reabilitare termică a edificiilor publice

Obiectiv Strategic 2. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind totodată numărul locurilor de muncă în localitate		
№	Program	Indicatori de monitorizare
1	Diversificarea și susținerea micului business	▪ Nr de programe și proiecte accesate ▪ Nr de surse de finanțare externe atrase ▪ Sumele de finanțare externe atrase în programele accesate ▪ Diversificarea activităților economice ▪ Volumul investițiilor în sectorul de producere ▪ Nr de întreprinderi noi-create ▪ Nr de activități meșteșugărești și artisanale lansate ▪ Nr locurilor de muncă noi create ▪ Nr de parteneriate stabilite, contracte semnate ▪ Volumul produselor și mărfurilor comercializate ▪ Volumul investițiilor în sectorul servicii
2	Dezvoltarea infrastructurii agricole	▪ Nr târgurilor și expozițiilor vizitate ▪ Nr unităților tehnice procurate ▪ Nr de tehnici și tehnologii moderne aplicate în agricultura Orașului ▪ Km de apeduct pentru irigare construiți și dați în exploatare ▪ Suprafața terenurilor irigate
3	Valorificarea terenurilor agricole și a producției agroalimentare	▪ Nr de asociații agricole noi-înființate ▪ Nr de întreprinderi noi-create în sfera agricolă ▪ Creșterea procentului de consolidare a terenurilor agricole pe întreaga localitate ▪ Nr punctelor de colectare și achiziționare a producției agricole create și funcționale ▪ Crearea pieții agroalimentare în oraș ▪ Creșterea cantității producției agroalimentare locale comercializate ▪ Nr programelor de care au beneficiat producătorii agricoli
4	Valorificarea potențialului turistic al Orașului	▪ Plan local de măsuri de dezvoltare a turismului în s. Taraclia elaborat și aprobat ▪ Nr de agropensiuni, unități de cazare, deschise și funcționale ▪ Nr locuri de muncă noi deschise ca urmare a lansării activității turistice în oraș ▪ Nr. de activități de promovare a culturii locale (festivaluri, expoziții ș.a) întreprinse ▪ Nr mediu de turiști ce vizitează Orașul ▪ Venitul obținut de către APL și agenții economici/populație ca urmare a lansării activității turistice în oraș

Obiectiv Strategic 3. Modernizarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială a Orașului Taraclia, r-nul Taraclia		
№	Program	Indicatori de monitorizare
1	Dezvoltarea unui învățământ școlar și preșcolar local competitiv	▪ Nr de săli amenajate și dotate cu mobilierul, echipamentul și utilajul necesar ▪ Nr de unități de tehnică de calcul, mobilier, utilaj procurate ▪ Procentul de cărți în raport cu numărul necesar pentru acoperirea necesităților curriculare ▪ Nr de programe lansate spre diminuarea migrării cadrelor didactice ▪ Nr de cadre didactice stabile
2	Îmbunătățirea infrastructurii destinate copiilor	▪ Teren de joacă amenajat conform normelor de securitate și necesităților copiilor ▪ Număr de elemente de joacă pentru copii amenajate pe teritoriul terenului de joacă ▪ Numărul sălilor de studii asigurate cu iluminat artificial ▪ Starea tehnică bună la început de an școlar a instituțiilor de învățământ școlar /preșcolar
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației Orașului	▪ Numărul de utilaj și echipament medical achiziționat în cadrul CS din o. Taraclia ▪ Nr serviciilor medicale noi prestate locuitorilor Orașului la centrul de sănătate ▪ Nr de pacienți ai Orașului ce au beneficiat timp de 1 an de servicii medicale prestate la centrul de sănătate din localitate ▪ Nr de programe de educație sanitară pentru copii, tineri, adulți și vârstnici implementate
4	Asigurarea unui nivel de trai decent pentru grupurile social vulnerabile	▪ Nr și tipul serviciilor lansate pentru păturile social vulnerabile și familiile tinere ▪ Nr familiilor tinere și a persoanelor social-vulnerabile beneficiare de serviciile lansate după implementarea programelor de susținere ▪ Crearea și funcționarea ONG axat pe probleme sociale

Obiectiv Strategic 4. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al localității		
Nr	Programe	Indicatori de monitorizare
1	Dezvoltarea infrastructurii necesară pentru desfășurarea activităților culturale	▪ Proiectarea și darea în exploatarea a localului pentru festivități și agrement ▪ Nr de servicii prestate în incinta sălii de festivități și agrement ▪ Nr anual de beneficiari ai serviciilor Centrului pentru copii și tineret ▪ Nr de manifestări petrecute în incinta sălii de agrement ▪ Venitul mediu anual încasat din activitatea sălii de festivități ▪ Transformarea vechii grădinițe în Centru pentru tineret ▪ Inventarul echipamentului tehnic nou achiziționat pentru școala de arte ▪ Inventarul și costumația nouă achiziționată pentru colectivele artistice din oraș ▪ Nr de evenimente culturale la care au participat colectivele artistice din oraș ▪ Nr de manifestații culturale organizate în oraș.
2	Renovarea și modernizarea bibliotecii locale	▪ Baza tehnico-materială a bibliotecii publice reînnoită ▪ Nr de cărți achiziționate/donate ▪ Nr de servicii noi lansate în incinta bibliotecii ▪ Nr de cititori
3	Dezvoltarea infrastructurii de odihnă și agrement a populației	▪ Nr mediu de persoane ce practică sportul pe stadionul sportiv ▪ Elaborarea proiectului și realizarea unui Parc public ▪ Număr de persoane care își petrec timpul în zona de agrement amenajată ▪ Proiect elaborat de amenajarea a unui teren de joacă pentru copii ▪ Darea în exploatare în termenii planificați a terenului de joacă pentru copii în localitate ▪ Crearea zonei de agrement în preajma lacului ▪ Nr. de terenuri de joacă, sportive amenajate
4	Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din Orașul Taraclia, r-nul Taraclia	▪ Numărul de instrumente, aparataje, costumații achiziționate pentru buna funcționare a colectivelor artistice ▪ Numărul cercurilor de creație sau echipe sportive înființate în perioada de planificare ▪ Nr evenimentelor cultural-artistice și sportive petrecute anual în cadrul Orașului ▪ Măsurile întreprinse în vederea susținerii muzeului Orașului ▪ Nr de exponate expuse în muzeu ▪ Nr de vizitatori ai muzeului Orașului-localnici, străini ▪ Nr. de spectacole noi la Teatrul orășnesc ▪ Nr. de spectatori care au vizionat spectacolele ▪ Nr de activități meșteșugărești și artizanale practicate ▪ Numărul de măsuri întreprinse în vederea lansării brândului local ▪ Numărul de activități de promovare a brândului local

Obiectiv Strategic 5. Protecția mediului ambient, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale		
Nr	Programe	Indicatori de monitorizare
1	Crearea sistemului de Management al deșeurilor în conformitate cu standard moderne de performanță în domeniu	▪ Nr de intervenții efectuate în vederea întreținerii gunoștii autorizate ▪ Nr de platforme dotate cu tomberoane construite pe perimetrul Orașului ▪ Cantitatea de deșeuri casnice evacuate și depozitate la gunoștea autorizată ▪ Regulament comunitar aprobat privind avertizarea și sancționarea persoanelor care încalcă regulile de depozitare a deșeurilor casnice ▪ Nr de persoane avertizate/sancționate lunar pe motivul încălcării regulilor de depozitare a deșeurilor casnice ▪ Nr de puncte neautorizate de colectare a deșeurilor lichidate ▪ Nr gunoștilor neautorizate apărute după implementarea sistemului de Management al deșeurilor
2	Asigurarea unui mediu sănătos și ecologic curat	▪ Nr de fântâni de tip mină curățite ▪ Calitatea apei îmbunătățită din fântânile de tip mină ▪ Sistem de amenajare și îngrijire a zonelor verzi, de odihnă și agrement elaborat și aprobat ▪ Numărul de intervenții în teritoriu în vederea amenajării și îngrijirea zonelor verzi, de odihnă și agrement din oraș ▪ Nr de intervenții în teritoriu în vederea curățirii și amenajării râului din perimetrul Orașului ▪ Albia râului din oraș curățită și amenajată anual ▪ Suprafața spațiilor verzi din preajma râului de pe teritoriul Orașului curățite și amenajate anual ▪ Cimitirile din perimetrul Orașului curățite și amenajate anual
3	Informarea și instruirea publicului în domeniul protecției mediului	▪ Numărul și diversitatea programelor de educație ecologică lansate și desfășurate ▪ Nr de fântâni de tip mină marcate în funcție de indicii de calitate a apei ▪ Nr de campanii de informare și conștientizare a publicului în vederea gestionării eficiente a deșeurilor desfășurate ▪ Crearea și funcționarea ONG de mediu ▪ Nr de activități desfășurate de membrii ONG

Obiectiv Strategic 6. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern și transparent, implicarea civică în dezvoltarea Orașului și în procesul decizional		
Nº	Program	Indicatori de monitorizare
1	Asigurarea transparenței în activitatea APL	▪ Nr de audieri publice anuale ▪ Nr de adunări cu localnicii petrecute pe perioada planificată ▪ Nr cetățenilor participanți la ședințele consiliului local, implicați în elaborarea bugetului Primăriei ▪ Nr de panouri informative amplasate pe perimetrul Orașului ▪ Nr de măsuri întreprinse în vederea creării și funcționalității paginii Web a Orașului ▪ Nr de accesări a paginii Web ▪ Nr. și frecvența postărilor ▪ Nr de legături externe a paginii Web
2	Dezvoltarea capacităților de atragere și planificare a resurselor financiare	▪ Nr de funcționari participanți la instruirile de planificare strategică și elaborarea cererilor de finanțare, etc. ▪ Nr de funcționari care cunosc limbi de circulație internațională ▪ Nr de cereri de finanțare elaborate și înaintate spre finanțare ▪ Nr de investiții atrase în comunitate ▪ Nr de cetățeni implicați în atragerea resurselor externe ▪ Procentul de computerizare și utilizare a tehnicii de calcul în activitatea APL
3	Dezvoltarea spiritului asociativ și civic în rândul cetățenilor Orașului Taraclia	▪ Nr de ONG-uri și organizații locale (asociații de proprietari, asociații profesionale, etc.) înființate ▪ Nr de persoane din oraș implicate în activitatea ONG-urilor și organizațiilor locale ▪ Nr acțiunilor de implicare civică organizate pe parcursul anului ▪ Nr persoanelor implicate în acțiunile civice organizate

7. PLANUL DE ACȚIUNI, TERMENI ȘI RĂSPUNZĂTORI

Considerații generale.

Planul Acțiune (PA) este un instrument de planificare și implementare și conține un set de politici pe domenii de activitate ce se vor aplica într-un termen determinat în scopul realizării obiectivelor generale fixate într-o strategie.

Periodic, PA va fi revizuit, astfel încât obiectivele fixate să țină cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel regional și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui. Cu cât revizuirea se face la intervale mai scurte, cu atât marja de eroare în privința evaluării resurselor la un proiect este mai mică, având în vedere că, pe măsură ce se înaintează în timp, variabilele economice ce trebuie luate în calcul la o prognoză economică se multiplică.

Planul de Acțiune pentru implementarea Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Orașului Taraclia, r-nul Taraclia, reprezintă un pachet de măsuri și proiecte necesare schimbării comunității locale pentru atingerea unor parametri specifici societății moderne, astfel ca durabilitatea sa devină punctul forte al acesteia.

Dimensiunile dezvoltării actuale economice, sociale, de mediu și tehnologice ale Orașului Taraclia, r-nul Taraclia au fost analizate în cadrul procesului de analiză-diagnostic din cadrul Planului Strategic de Dezvoltare, iar obiectivele strategice au fost creionate, fixându-se câteva repere ca referințe pentru dezvoltările ulterioare.

Scopul Planului de Acțiune îl reprezintă prezentarea principalelor acțiuni și proiecte necesare fazei de planificare și implementare a dezvoltării economico – sociale a Orașului, astfel încât procesul să poată fi evaluat continuu prin indicatorii selecționați ca relevanți pentru Orașul Taraclia, r-nul Taraclia.

Obiectiv Strategic 1. Implementarea, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii publice locale

No	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare/parteneri	Responsabil
1	Elaborarea și implementarea sistemului de măsuri pentru reabilitarea drumurilor, iluminatului stradal	1.1..Asfaltarea unor noi tronsoane de drum - circa 10 km de drumuri din centrul orașului, prioritar str.Pervomaicsaia, Sadovoe și Suvorov	2023-2024 (srt.Suvorov) 2023 - 2028	12 mln. lei Se identifică	Bugetul Local + Fondul Rutier	Viceprimar pe infrastructură, Specialiștii primăriei
		1.2..Reparația curentă a drumurilor (după necesitate cu canalele de scurgere)	2023 - 2028	Se identifică	Fondul Rutier, APL, surse externe	Primar, CL, Grup de lucru
		1.3. Întreținerea drumurilor din extravilan (profilarea cu autogrederul) și întreținerea canalelor de scurgere a apelor pluviale	2020-2023	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.4. Amenajarea trotuarelor pe drumurile centrale ale orașului	2023-2028	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.5. Amenajarea intersecțiilor și instalarea semafoarelor	2023-2028	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.6. Reparația podurilor cu instalarea barelor de protecție	2023-2028	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.7. Dezvoltarea rețelei de transport urban pe întreg teritoriul orașului, suplinirea numărului de rute	2023-2028	Se identifică	BL, BR, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.8. Extinderea și modernizarea rețelei de iluminare stradală pe întreg teritoriul orașului Taraclia	2023-2028	Se identifică	BL, BR, Fondul de Eficiență Energetică, beneficiarii, alte surse,	Primar, CL, Grup de lucru

2	Extinderea rețelelor ingineresti de alimentare cu apă potabilă și canalizare	1.9. Extinderea și modernizarea sistemului de aprovizionare cu apă a or. Taraclia	2023-2028	Se identifică	BL, BR, contribuția populației, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.10. Extinderea și modernizarea sistemului de canalizare a localității	2023-2023	Se identifică	BL, BR, FEN, alte surs	Primar, CL, Grup de lucru
		1.11. Reabilitarea Stației de epurare a apelor reziduale	2023-2028	Se identifică	BL, BR, FEN, alte surs	Primar, CL, Grup de lucru
		1.12. Amenajarea și întreținerea fântânilor publice din localitate în conformitate cu normativele în vigoare	2023-2028	Se identifică	BL, BR, contribuția populației, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
3	Conectarea la rețelele ingineresti de aprovizionare cu gaze naturale	1.13. Extinderea și modernizarea rețelei de distribuție a gazelor naturale în or. Taraclia	2023-2028	Se identifică	Contribuția populației, BR, SA "Moldovagaz", alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
4	Asigurarea cu agent termic a edificiilor sociale, diversificarea surselor energetice	1.14. Reducerea consumului de agent termic prin reabilitarea termică a clădirilor publice	2023-2028	Se identifică	BL, BR, BS, Agenția de Eficiență Energetică, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.15. Diversificarea surselor de energie alternativă (cazane pe biomasă, panouri fotovoltaice, eoliene, energie geotermală)	2023-2028	Se identifică	BL, BR, BS, Agenția de Eficiență Energetică, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.16. Instalarea panourilor fotovoltaice la instituțiile publice	2023-2028	Se identifică	BL, BR, BS, Agenția de Eficiență Energetică, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
5	Dezvoltarea infrastructurii instituțiilor publice	1.17. Întreținerea clădirilor publice	2023-2028	Se identifică	BL, BR, alte surse	Primar
		1.18. Asigurarea clădirilor publice cu rampe de acces pentru persoanele în vârstă și cu probleme locomotorii	2023 - 2028	Se identifică	Surse externe	Primar

Obiectiv Strategic 2. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind totodată numărul locurilor de muncă în localitate

№	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Asigurarea populației cu locuri de muncă	2.1. Dezvoltarea infrastructurii de afaceri în Zona Economică Liberă „Parcul de Producție Taraclia”	2023-2025	27.5 mln. lei	FNDRL, ADR Sud, Bugetul Local, etc	Viceprimar pe infrastructură, Specialiștii primăriei, administrator ZEL
		2.2. Crearea unor noi locuri de muncă, inclusiv pentru persoane necalificate	2023-2028	Se identifică	BL, BR, Surse atrase	Primar, CL, Agenți economici
		2.3. Asigurarea instruirii și formării profesionale, în special în domeniile solicitate în oraș	2023-2028	Se identifică	BL, BR, Surse atrase	Primar, CL, Direcția de învățământ
		2.4. Crearea unui incubator de afaceri (școală profesională) cu instruire în profesii solicitate în piața muncii	2023-2028	Se identifică	BL, BR, Surse atrase	Primar, CL, Agenți economici
		2.5. Oferirea pe panouri informaționale și surse media de informații la zi despre vacanșile existente	2023-2028	Se identifică	BL, BR, Surse atrase	Primar, CL, Agenți economici
		2.6. Asigurarea tinerilor specialiști din domeniul bugetar (profesori, medici ș.a.) cu spațiu de locuit	2023-2028	Se identifică	BL, BR, Surse atrase	Primar, CL, Agenți economici
		2.7. Implicarea agenților economici în colaborarea cu APL în scopul creării locurilor de muncă, atragerea de fonduri externe pentru dezvoltare și instruirea specialiștilor necalificați	2023-2028	Se identifică	BL, BR, Surse atrase	Primar, CL, Agenți economici

		2.8. Promovarea femeilor în afaceri	2023-2028	Se identifică	BL, agenți economici,	Primar, CL, Persoane private
2	Diversificarea și susținerea micului business	2.9. Accesarea unor surse de finanțare sub formă de grant sau investiționale pentru dezvoltarea business-ului rural	2023-2028	Se identifică	BL, Agenți economici, surse atrase	Primar, CL, Persoane private
		2.10. Stimularea dezvoltării sectorului servicii (<i>deservirea socială a populației: frezerie, reparația încălțămintei atelier de croitorie ș.a., ecoturism, agroturism, confecții, ș.a.</i>)	2023-2028	Se identifică	BL, donatori,alte surse	Primar, CL
		2.11. Stimularea dezvoltării sectorului de creșterea, păstrare și prelucrare a producției agricole(<i>mini-întreprinderi de procesare a producției agricole, cultura în spații protejate, acvacultura, crearea asociațiilor (holdingurilor) agricole etc.</i>)	2023-2028	Se identifică	BL, donatori, agenți economici, alte surse	Primar, CL
		2.12. Încurajarea transferului de cunoștințe, a instruirii și a inovării în business.	2023-2028	Se identifică	BL, donatori,alte surse	Primar, CL
		2.13. Cultivarea spiritului antreprenorial în deosebi în rândul tinerilor	2023-2028	Se identifică	BL, BR, Surse atrase	Primar, CL, Agenți economici
		2.14. Deschiderea unui supermarket alimentar în partea de sus a orașului	2023-2028	Se identifică	BL, BR, Surse atrase	Primar, CL, Agenți economici
		2.15. Amenajarea pieții agricole locale	2023-2028	Se identifică	Organizații de consultanță din raion,	Primar, CL
		2.15. Amenajarea pieții agricole locale	2023 - 2028	Se identifică	APL, surse externe	Primar, CL

3	Dezvoltarea infrastructurii agricole şi valorificarea producţiei agricole	2.16. Crearea lanţului complet de producere, care va finaliza cu exportul produsului finit	2023-2028	Se identifică	BL, agenţi economici, surse atrase	Primar, GȚ, ACSA, Lideri locali
		2.17. Construcţia sistemelor de irigare la scară mică a terenurilor agricole	2023-2028	Se identifică	FIDA, FEN, FISM, alte surse	GȚ, Primar, CL, Agenţi economici
		2.18. Stimularea lansării de noi afaceri în domeniul agricol şi activităţilor conexe	2023-2028	Se identifică	BL, BR, Surse atrase	Primar, CL,
		2.19. Promovarea tehnologiilor de cultivare a culturilor cu potenţial înalt	2023-2028	Se identifică	BL, Proiecte surse atrase	Primar,CL, GȚ,Agenţi economici
4	Valorificarea potenţialului turistic al Oraşului	2.20. Promovarea atracţiilor turistice din perimetrul oraşului.	2023-2028	Se identifică	BL, alte surse	Primar,CL, Agenţi economici
		2.21. Elaborarea şi implimentarea unui plan local de măsuri în vederea dezvoltării turismului în or.Taraclia	2023-2028	Se identifică	Sector de afaceri, Capital privat, alte surse	Agenţi economici, CL, Primar
		2.22. Dezvoltarea infrastructurii de deservire a turiştilor	2023-2028	Se identifică	Sector de afaceri,	Agenţi economici, CL, Primar
		2.23. Promovarea or.Taraclia ca destinaţie turistică	2023-2028	Se identifică	BL, Sector de afaceri, alte surse	Agenţi economici, CL, Primar

Obiectiv Strategic 3. Modernizarea, dezvoltarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială în Orașul Taraclia, r-nul Taraclia

Nº	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Dezvoltarea unui învățământ școlar și preșcolar local Competitiv	3.1. Reînnoirea bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ în corespundere cu particularitățile de vârstă a elevilor și copiilor	2023-2028	Se identifică	BL, Direcția raională Educație, surse atrase	Direcția învățământ
		3.2. Asigurarea instituțiilor de învățământ cu tehnică de calcul	2023-2028	Se identifică	BL, surse atrase	Direcția învățământ
		3.3. Susținerea socială a cadrelor didactice tinere, pentru a evita exodul acestora	2023-2028	Se identifică	BL, MECC, surse atrase	Direcția învățământ
2	Îmbunătățirea infrastructurii mediului școlar și preșcolar	3.4. Termoizolarea și reabilitarea termică a tuturor instituțiilor de învățământ	2023-2028	Se identifică	BL, BR, FISM, surse atrase	Direcția învățământ
		3.5. Amenajarea teritoriilor adiacente instituțiilor de învățământ conform cerințelor vârstei	2023-2028	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Direcția învățământ
		3.6. Renovarea și completarea cu echipament sportiv și de joacă a terenurilor de la instituțiile de învățământ	2023-2028	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Direcția învățământ
		3.7. Dotarea cabinetelor medicale de la instituțiile de învățământ din Taraclia cu mobilier și inventarul necesar	2023-2028	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Direcția învățământ
		3.8. Crearea unui Centru pentru învățământ incluziv unde să activeze logopezi, psihologi, profesori	2023-2028	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Direcția învățământ
		3.9. Crearea unui incubator de afaceri (școală profesională) cu instruire în profesii solicitate în piața muncii	2023-2028	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Directorul Bibliotecii
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației	3.10. Întreținerea stării curente a instituțiilor medicale	2023- 2028	Se identifică	BL, BR, donatori, CNAM, surse atrase	Direcția sănătate și asistență socială

	Orașului	3.11. Atragerea personalului medical calificat prin oferirea de locuințe	2023- 2028	Se identifică	BL, BR, donatori, Ministerul Sănătății, surse atrase	Direcția sănătate și asistență socială
		3.12. Lărgirea gamei de servicii medicale prestate la CS	2023-2028	Se identifică	BL, BR, donatori, Ministerul Sănătății, surse atrase	Direcția sănătate și asistență socială
		3.13. Extinderea spectrului de servicii oferite la Centrul de reabilitare	2023-2028	Se identifică	BL, BR, donatori, Ministerul Sănătății,	Direcția sănătate și asistență socială
		3.14. Elaborarea și implementarea programelor de educație sanitară pentru copii, tineri, adulți și vârstnici	2023-2028	Se identifică	BL, BR, donatori, Ministerul Sănătății, surse atrase	Direcția sănătate și asistență socială
4	Asigurarea unui nivel de trai decent pentru grupurile social vulnerabile și tineri	3.15. Deschiderea unui centru comunitar de asistență pentru persoanele în etate	2023- 2023	Se identifică	BL, BR, surse atrase; MMPS	Direcția sănătate și asistență socială
		3.16. Deschiderea unei cantine sociale	2023-2028	Se identifică	BL, BR, surse atrase; MMPS	Direcția sănătate și asistență socială
		3.17. Deschiderea unui centru de găzduire pentru perioada de iarnă a persoanelor social vulnerabile și fără adăpost	2023- 2028	Se identifică	BL, BR, surse atrase; MMPS	Direcția sănătate și asistență socială
		3.18. Crearea unui Centru de plasament pentru mamele cu copii supuși violenței sau aflați în situații de risc	2023- 2028	Se identifică	BL, BR, surse atrase; MMPS	Direcția sănătate și asistență socială
		3.19. Deschiderea unui azil de bătrâni	2023- 2028	Se identifică	BL, BR, surse atrase; MMPS	Direcția sănătate și asistență socială
		3.20. Amenajarea în spațiile verzi a zonelor pentru persoanele în etate, dotate cu foisoare, bănci ș.a.	2023-2028	Se identifică	BL, BR, surse atrase; MMPS	Direcția sănătate și asistență socială
		3.21. Îmbunătățirea calității serviciilor oferite la Centrul pentru vârstnici și invalizi de pe str.Dmitrov	2023- 2028	Se identifică	BL, BR, surse atrase; MMPS	Direcția sănătate și asistență socială

		3.22. Implementarea serviciilor socio-medice și de socializare destinate persoanelor vulnerabile, persoanelor cu dizabilități și persoanelor în etate	2023- 2028	Se identifică	BL, BR, surse atrase; MMPS	Direcția sănătate și asistență socială
		3.23. Acordarea suportului social și psihologic copiilor, părinții cărora sunt plecați peste hotare și a copiilor din familiile social vulnerabile	2023- 2028	Se identifică	BL, BR, surse atrase; MMPS	Direcția sănătate și asistență socială
		3.24. Crearea unui ONG orientat pe probleme sociale	2023-2028	Se identifică	BL,	Direcția sănătate și asistență socială

Obiectiv Strategic 4. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al localității

№	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Dezvoltarea infrastructurii necesară pentru desfășurarea activităților culturale	4.1. Reparații curente a Casei de cultură Taraclia bibliotecii publice muzeului de etnografie, galeriei de arte, și a teatrului	2023 - 2028	Se identifică	APL, surse externe	Primar, Director CCT, ONG
		4.2. Construcția complexului etnografic pe str.Gogol	2023 - 2028	Se identifică	APL, surse externe	Primar, CL,
		4.3. Asigurarea instituțiilor culturale cu bobilii inventar și utilajele necesare	2023 - 2028	Se identifică	APL, surse externe	Primar, CL,
		4.4. Digitalizarea și asigurarea cu tehnică de calcul a instituțiilor culturale	2023-2028	Se identifică	BL, donații,	Primar, CL,
		4.5. Asigurarea colectivelor artistice cu costume și atributele necesare	2023- 2023	Se identifică	BL, MECC, donații, alte surse	Primar, CL, grupul de lucru
2	Dezvoltarea infrastructurii de odihnă și agrement a populației	4.6. Reabilitarea și modernizarea stadionului din oraș	2023-2028	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.7. Instalarea gazonului artificial la stadionul orașenesc Taraclia	2023-2025	3 mln. lei	FMF + Bugetul local, etc	Viceprimar pe infrastructură, Specialiștii primăriei, responsabil de Stadion
		4.8. Construcția unui mini-teren sportiv multifuncțional	2023-2024	450 mii lei	FNDRL	Viceprimar pe infrastructură, Specialiștii primăriei
		4.9. Amenajarea unor noi parcuri, inclusiv a unui mini-parc în zona sectorului nou	2023-2024	2 mln. lei	Solidarity Found PL + Bugetul local	Viceprimar pe infrastructură, Specialiștii primăriei
		4.10. Amenajarea trenurilor de joacă pentru copii	2023-2028	Se identifică	APL, surse externe	Primar, CL,

		4.11. Deschiderea unui centru de agrement pentru copii, dotat cu piscină, zonă de joacă	2023-2028	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.12. Deschiderea unui Centru sportiv pentru adolescenți dotat cu aparate de antrenament, zonă pentru role și skeituri, cabinet de masaj, bazin ș.a	2023-2028	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.13. Deschiderea taberei de odihnă pentru copii	2023 - 2025	Se identifică	APL, surse externe	Primar, CL,
		4.14. Crearea zonelor de dezvoltare pentru copii și adolescenți (discotecă, cercuri pe interese: desen, vocal, ș.a)	2023 - 2025	Se identifică	APL, surse externe	Primar, CL,
		4.15. Deschiderea unui complex sportiv cu bazin, sală de fitness, zonă pentru escaladări, bowling, tenis ș.a	2023-2028	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.16. Deschiderea Centrului pentru tineret (artă, teatrală, cursuri de studiere a limbilor, cursuri de fotografie ș.a)	2023 - 2025	Se identifică	APL, surse externe	Primar, CL,
		4.17. Deschiderea zonelor de agrement la periferia orașului sau în extravilan	2023 - 2025	Se identifică	APL, surse externe	Primar, CL,
		4.18. Crearea unităților de agrement și servicii a turiștilor	2023-2028	Se identifică	APL, surse externe	Primar, CL,
3	Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din Orașul Taraclia,	4.19. Susținerea activității colectivelor artistice de amatori	2023-2028	Se identifică	BL, Agenție economice, contribuția populației, alte surse	Grup de lucru, Primar
		4.20. Promovarea copiilor, tinerilor talentați prin susținerea participării lor la diferite concursuri, festivaluri la nivel național și internațional	2023-2028	Se identifică	Capital privat, BL, surse atrase	Primar, Persoane private, Agent economic

	4.21. Menținerea și dezvoltarea continuă a activităților sportive (fotbal, volei, trântă etc.) și dotarea cu echipament sportiv necesar, transport etc.	2023-2028	Se identifică	BL, Agenție economici, alte surse	Grup de lucru, Primar
	4.22. Crearea cercurilor pe interese	2023-2028	Se identifică	BL, Agenție economici, alte surse	Grup de lucru, Primar
	4.23. Organizarea și petrecerea evenimentelor cultural-artistice și sportive în localități	2023-2028	Se identifică	BL, surse atrase	Director CC
	4.24. Restaurarea patrimoniului cultural al orașului Târgu Mureș și modernizarea infrastructurilor conexe	2023-2025	14.5 mln. lei	FNDRL, ADR Sud, Bugetul Local, etc	Viceprimar pe infrastructură, Specialiștii primăriei, Reprezentanții teatrului și muzeului
	4.25. Încurajarea activităților meșteșugărești, artizanale	2023-2028	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
	4.26. Valorificarea patrimoniului cultural a orașului prin organizarea festivalurilor, concursurilor, târgurilor ș.a.	2023 - 2028	Se identifică	APL	Primar, Director CC
	4.27. Identificarea și promovarea produselor tradiționale locale	2023-2028	Se identifică	BL, Agenți economici, sponsori	Primar, CL

Obiectiv Strategic 5. Protecția mediului ambiant, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale

No	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Crearea sistemului sătesc de Management al deșeurilor în conformitate cu standardele moderne de performanță în domeniu	5.1. Construcția uzinei de sortare și prelucrare a deșeurilor menajere	2023-2028	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		5.2. Amenajarea gunoiștii orașului: împrejmuirea cu gard, reabilitarea drumului	2023 - 2028	Se identifică	Surse externe	Primar, CL, Grup de lucru
		5.3. Proiectarea și construcția platformelor de colectare a deșeurilor menajere și dotarea lor cu tomberoane	2023-2028	Se identifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
		5.5. Organizarea colectării selective a deșeurilor	2023-2028	Se identifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
		5.5. Elaborarea și implementarea unui mecanism de avertizare și sancționare a persoanelor care încalcă regulile de depozitare a deșeurilor casnice	2023 - 2028	Se identifică	APL, surse externe	Primar, CL, Grup de lucru
		5.6. Plantarea unei fâșii forestiere de protecție în jurul gunoiștii existente	2023-2028	Se identifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
		5.7. Lichidarea gunoiștilor stihiiinice	2023-2028	Se identifică	BL, alte surse	CL, Secția de poliție de sector
2	Asigurarea unui mediu sănătos și ecologic curat	5.8. Curățirea și amenajarea fântânilor publice de pe teritoriul orașului	2023-2028	Se identifică	BL, contribuția populației, alte surse	Primar, CL
		5.9. Organizarea zilelor ecologice (curățire, amenajare și înverzire a spațiilor publice)	2023-2028	Se identifică	BL, contribuția populației, alte surse	Primar, CL

	5.10. Aplicarea noilor tehnologii agricole orientate spre diminuarea schimbărilor climatice	2023-2028	Se identifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
	5.11. Îmbunătățirea mecanismului de răspuns la dezastrele naturale	2023-2028	Se identifică	BL, alte surse	CL, Secția de poliție de sector
	5.12. Implementarea prevederilor Planului de adaptare la schimbările climatice a orașului Taraclia pentru anii 2022-2025	2023-2028	Se identifică	BL, contribuția populației, alte surse	Primar, CL
	5.13. Înverzirea orașului prin plantarea arborilor și arbuștilor ornamentali pe tot teritoriul orașului	2023-2028	Se identifică	BL, contribuția populației, alte surse	Primar, CL
	5.14. Reabilitarea Stației de epurare a apelor reziduale	2023-2025	40.4 mln. lei	FNDRL, ADR Sud, Bugetul Local, etc	Viceprimar pe infrastructură, Specialiștii primăriei, Î.M. "Apă-Canal Taraclia"
	5.15. Curățirea și înverzirea albiei bazinelor acvatice și eliminarea canalelor de scurgere	2023-2028	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL, ONG
	5.16. Împădurirea terenurilor degradate și cu pericol de eroziune	2023-2028	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL, ONG
	5.17. Curățarea canalurilor de scurgere a apelor pluviale,	2023-2028	Se identifică	BL, ICAS,,alte surse	Primar, CL, ONG
	5.18. Deschiderea unui azil pentru animalele fără stăpâni	2023-2028	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL, ONG
	5.19. Întreținerea și amenajare anuală a cimitirelor	2023-2028	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL, ONG

3	Informarea și instruirea publicului în domeniul protecției mediului ambiant	5.20. Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate	2023-2028	Se identifică	BL, alte surse	CL, Primar
		5.21. Marcarea fântânilor publice în funcție de indicii de calitate a apei (cerculețe verzi, galbene, roșii), actualizarea pașapoartelor	2023-2028	Se identifică	BL, FEN, alte surse	CL, Primar, Grup de lucru
		5.22. Informarea populației asupra folosirii echilibrate a resurselor de apă și prevenirea poluării mediului	2023-2028	Se identifică	BL, FEN, alte surse	CL, Primar
		5.23. Inițierea unor campanii de informare și conștientizare a publicului în vederea protecției mediului înconjurător	2023-2028	Se identifică	BL, FEN, alte surse	CL, Primar
		5.24. Combaterea tăierilor ilicite di fondul forestier	2023-2028	Se identifică	BL, ICAS, alte surse	CL, Primar
		5.25. Implementarea programelor de educație ecologică a copiilor, tinerilor etc.	2023-2028	Se identifică	BL, FEN	Director gimnaziu, Director grădiniță, CL

Obiectiv Strategic 6. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern și transparent, implicarea civică în dezvoltarea Orașului și în procesul decizional

No	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Asigurarea transparenței în activitatea APL	6.1. Organizarea regulată sau periodică (după caz) a audierilor publice, dezbaterilor, adunărilor cu localnicii pe marginea temelor și problemelor Orașului Taraclia	Permanent	Se identifică	BL	Primar, CL
		6.2. Menținerea panourilor informative de pe teritoriul Orașului	2023-2028	Se identifică	BL, alte surse	Secretarul CL
		6.3. Suplinirea paginii oficiale și ale celor de pe rețelele sociale cu informații relevante orașului	2023-2028	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
2	Dezvoltarea capacităților de atragere și planificare a resurselor financiare	6.4. Organizarea de către Primărie sau participarea funcționarilor publici la cursuri de calificare în administrare publică	2023-2028	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
		6.5. Întărirea capacităților funcționarilor publici abilitați în atragerea fondurilor, investițiilor	2023-2028	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
		6.6. Instruirea personalului care are nevoie de cunoștințe adăugătoare (programe de calculator, baze de date, inginerie, etc.)	2023-2028	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
		6.7. Stabilirea unor parteneriate, înfrățiri cu satele/comunele din RM și de peste hotarele ei, în vederea soluționării unor probleme comune (măsurile culturale, schimb de experiență, proiecte transfrontaliere, etc.)	2023-2028	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL

3	Dezvoltarea spiritului asociativ şi civic în rândul cetăţenilor Oraşului	6.8. Instituirea "Zilei faptelor bune"	2023-2028	Se indentifică	APL	Primar, Secretarul CL, ONG
		6.9. Crearea Consiliului local al tineretului	2023-2028	Se indentifică	APL	Primar, Secretarul CL, ONG
		6.10. Serbarea anuală a Hramului Oraşului	2023-2028	Se indentifică	BL, agenţi economici, populaţia oraşului	Primar, Secretarul CL, ONG
		6.11. Asigurarea bunei funcţionări a reţelei de supraveghere video pe teritoriul oraşului	2023-2028	Se indentifică	BL, IGP	Primar, Secretarul CL, ONG
		6.12. Acordarea suportului pentru înfiinţarea de ONG-uri şi organizaţii locale (asociaţii de proprietari, asociaţii profesionale, etc.) cât şi susţinerea asociaţiilor prezente pe teritoriul oraşului	2023-2028	Se indentifică	APL	Primar, Secretarul CL, ONG
		6.13. Iniţierea şi derularea unor acţiuni de implicare civică de genul: cea mai curată stradă, cea mai amenajată gospodărie, cea mai frumoasă fântână, etc.	2023-2028	Se indentifică	APL	Primar, Secretarul CL, ONG